

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 94 • 13. juni
Sesjonen 2024–2025

Møte fredag den 13. juni 2025 kl. 9

President: Svein Harberg

Dagsorden (nr. 94):

1. Stortingets vedtak til lov om endringer i straffeloven og legemiddeloven mv. (befatning med mindre mengder narkotika til egen bruk) (Lovvedtak 118 (2024–2025), jf. Innst. 518 L (2024–2025) og Prop. 112 L (2024–2025))
2. Innstilling fra Stortingets presidentskap om lov om godtgjøring og andre ytelser til stortingsrepresentanter (representantytelsesloven) (Innst. 529 L (2024–2025)), jf. Stortingsvedtak 856 (2022–2023)
3. Innstilling fra Stortingets presidentskap om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marie Sneve Martinussen og Seher Aydar om å gjøre representantordningene på Stortinget rimelige, sammenlignet med ordningene i samfunnet ellers (Innst. 530 S (2024–2025), jf. Dokument 8:104 S (2024–2025))
4. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hans Andreas Limi, Terje Halleland, Helge André Njåstad, Himanshu Gulati og Marius Arion Nilsen om en offensiv og langsiktig plan for petroleumsnæringen (Innst. 504 S (2024–2025), jf. Dokument 8:207 S (2024–2025))
5. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Terje Halleland, Marius Arion Nilsen og Erlend Wiborg om et mer effektivt strømmnett for økt kapasitet (Innst. 503 S (2024–2025), jf. Dokument 8:208 S (2024–2025))
6. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Alfred Jens Bjørlo og Ola Elvestuen om å sikre eit framtidsretta energisystem og tilgang på straum til ny verdiskaping i region Fjordane (Innst. 464 S (2024–2025), jf. Dokument 8:250 S (2024–2025))
7. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2018/844 om endring av direktiv 2010/31/EU om bygningers energiytelse og direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet (Innst. 426 S (2024–2025), jf. Prop. 126 S (2024–2025))
8. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2012/27/EU og direktiv (EU) 2018/2002 om energieffektivitet (Innst. 423 S (2024–2025), jf. Prop. 136 S (2024–2025))
9. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2018/2001 om å fremme bruk av energi fra fornybare energikilder (fornybardirektivet (2018)), som rettet i 2020 og 2022, og med endringer gjennom delegert kommisjonsforordning (EU) 2022/759 (Innst. 424 S (2024–2025), jf. Prop. 137 S (2024–2025))
10. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av kapasiteten i strømmettet (Innst. 493 S (2024–2025), jf. Dokument 3:7 (2024–2025))
11. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av årsaker til utfordringer i barnevernet (Innst. 442 S (2024–2025), jf. Dokument 3:10 (2024–2025))
12. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av statlige virksomheters leieavtaler for lokaler i markedet (Innst. 494 S (2024–2025), jf. Dokument 3:8 (2024–2025))
13. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av habilitet i anskaffelser i Statsbygg (Innst. 491 S (2024–2025), jf. Dokument 3:9 (2024–2025))
14. Referat

Presidenten [09:00:16]: Representanten Ove Trellevik, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Fra Fremskrittspartiets stortingsgruppe foreligger søknad om permisjon for representanten Himanshu Gulati i dagene 16. og 17. juni for å delta i møte i det parlamentariske østersjøsam arbeidet i Mariehamn, Åland.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten, Liv Gustavsen, innkalles for å møte i permisjonstiden.

Presidenten [09:00:49]: Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at møtet i dag om nødvendig fortsetter utover kl. 16.

Sak nr. 1 [09:01:13]

Stortingets vedtak til lov om endringer i straffeloven og legemiddeloven mv. (befatning med mindre mengder narkotika til egen bruk) (Lovvedtak 118 (2024–2025), jf. Innst. 518 L (2024–2025) og Prop. 112 L (2024–2025))

Presidenten [09:01:31]: Ingen har bedt om ordet. Sakene nr. 2 og 3 vil bli behandlet under ett.

Sak nr. 2 [09:01:42]

Innstilling fra Stortingets presidentskap om lov om godtgjøring og andre ytelser til stortingsrepresentanter (representantytelsesloven) (Innst. 529 L (2024–2025)), jf. Stortingsvedtak 856 (2022–2023)

Sak nr. 3 [09:01:58]

Innstilling fra Stortingets presidentskap om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marie Sneve Martinussen og Seher Aydar om å gjøre representantordningene på Stortinget rimelige, sammenlignet med ordningene i samfunnet ellers (Innst. 530 S (2024–2025), jf. Dokument 8:104 S (2024–2025))

Stortingspresident Masud Gharahkhani [09:02:37]: Lovforslaget Stortinget skal behandle i dag, markerer slutten på en lang prosess med grundige utredninger for å rydde i de ordningene vi som stortingsrepresentanter skal ha for at vi kan utføre vervet vårt på best mulig måte. Partigruppene på Stortinget, publikum og forvaltningen har fått mulighet til å si sin mening, bl.a. gjennom en offentlig høring.

Lovforslaget følger opp forslagene fra representantordningsutvalget. Utvalget gikk gjennom alle de økonomiske ytelsene en stortingsrepresentant kan motta, og det ble satt ned av presidentskapet etter drøftelser med de parlamentariske lederne.

Lovforslaget følger også opp Stortingets behandling av utvalgets rapport i juni 2023. Da fikk presidentskapet i oppdrag av Stortinget å legge fram et forslag til ny lov, og Stortinget ga tydelige føringer om de viktigste endringene den nye loven skulle inneholde. Presidentskapet ble i tillegg bedt om å fremme forslag om oppheving av ordninger med pendlerdiett og feriepengar. Disse innstrammingene ble vedtatt allerede høsten 2023.

Stortingsrepresentantene er valgt inn fra hele landet, og de går inn i vervet med ulike bakgrunn. Ytelsene til stortingsrepresentantene skal sikre at alle som blir valgt inn, får muligheten til å utøve vervet på like vilkår, uavhengig av bosted, bakgrunn og livssituasjon. Derfor må vi ha ordninger som dekker særskilte behov hos oss representantene. For eksempel må vi ha pendlerboliger

for representanter som bor i andre deler av landet og må pendle hjemmefra til Stortinget. Vi må også ha ordninger som kompenserer for kostnader som følge av vervet, f.eks. dekking av reiseutgifter.

Samtidig er det viktig for innbyggernes tillit til stortingsrepresentantene at ytelsene er rimelige sammenlignet med ordninger som gjelder ellers i samfunnet. Ytelsene må også ha et tydelig formål. Hvis det ikke er tydelig hva formålet med de enkelte ytelsene er, vil de kunne ligne på frynsegoder. Det skal vi ikke ha.

Jeg er glad for å kunne invitere Stortinget til å vedta en ny og mer moderne lov om godtgjøring og andre ytelser til stortingsrepresentanter. Alle ordninger er gjennomgått og vurdert. De største innstrammingene kommer i den ordningen som i dag heter etterlønn. Denne får nå navnet omstillingsytelse. Den maksimale lengden på ytelsen reduseres fra tolv til seks måneder. Det innføres også et krav om ansiennitet på minst to valgperioder, altså åtte år, for å ha rett til omstillingsytelse. Disse endringene er til sammen en betydelig innstramming i ytelsen fratrådte stortingsrepresentanter kan få.

Det er et bidrag til forenkling av regelverket at loven også får tydelige regler om avkorting av kapitalinntekter for dem som får ytelser etter at de går av. De nye reglene er mer forutsigbare for representantene og enklere å kontrollere for Stortingets administrasjon.

Regulering av rett til pendlerbolig flyttes fra retningslinjer og inn i den nye loven. Retten til pendlerbolig knyttes også opp mot skattelovgivningens regulering av skattefritak. Som vi vet fra Stortingets behandling av Innst. 522 L for 2024–2025, fra finanskomiteen, blir det foreslått strengere krav i skatteregelverket tilknyttet bolig på hjemstedet for å kunne få skattefri pendlerbolig fra Stortinget.

Finanskomiteens flertall går også inn for å beholde dagens avstandskrav på 40 kilometer. Det er godt kjent at presidentskapet i 2023 gikk inn for å øke kravet til 50 kilometer. Fordi det er nødvendig at reglene for skattefritak og rett til pendlerbolig har samme krav, foreslår flertallet i presidentskapet, som følge av behandlingen i finanskomiteen, likevel nå å beholde avstandskravet på 40 kilometer.

Jeg er fornøyd med at framtidens regler for tildeling av pendlerbolig blir både tydeligere og strengere på noen punkter. Det er viktig at ingen får skattefri pendlerbolig uten å ha krav på det, og at reglene ikke er til å misforstå.

Vi har vært gjennom en ganske krevende runde de siste årene, og jeg er veldig glad for at vi nå får nye ordninger som har som tydelig formål at de er noe stortingsrepresentantene trenger for å kunne gjøre jobben som ombud for folket, at de er rettferdige, at det er åpen-

het, og at det er enkelt å kontrollere dem. Når de nye stortingsrepresentantene kommer på plass fra neste valgperiode, får vi dermed håpe at det er ro og orden rundt ordninger, slik at vi kan fokusere på det Stortinget skal handle om, nemlig å løse hverdagsutfordringer for folk – og at det er tillit mellom folket og vår demokratiske institusjon Stortinget.

Femte visepresident Ingrid Fiskaa [09:07:42]: Forslaget til lov som me legg fram i dag, er ei slutføring av eit stort arbeid med å rydda opp i ordningar for stortingsrepresentantar, som stortingspresidenten var inne på. Mykje av det som blir lagt fram no, er bra og betyr at ordningane blir lettare å forstå, lettare å administrera og meir like det andre folk har. Mykje er bra.

Likevel er det ut frå SV sitt syn synd at fleirtalet ikkje bruker denne sjansen til å gjera denne ryddejobben skikkeleg. Eit av måla med dette arbeidet er å gjera ordningane rimelegare, sett opp mot det andre grupper i samfunnet har. Her har SV og eg mindretalsforslag i presidentskapet på tre punkt.

For det første gjeld det avstandskravet for å ha rett til pendlarbustad. Me føreslår at det aukar til 50 km frå dagens 40 km, som òg representantordningsutvalet føreslo, og som eit samrøystes storting slutta seg til for to år sidan. Eit avstandskrav på 50 km vil gjera ordninga likare det som normalt gjeld for andre pendlarar.

For det andre gjeld føreslår SV sjukeløn eller sjukepengar i maksimalt eitt år. Det vil seia at representantane ikkje vil ha full godtgjering under sjukdom dersom denne varer i meir enn eitt år. SV føreslår at ein då etter eitt år, dersom ein framleis er langtidssjukmeld, går over til 6 G. Det er framleis ei inntekt å leva av. Per 1. mai i år er det ei inntekt på 780 690 kr. Her er SV einig med fleirtalet i representantordningsutvalet, som meinte at den gjeldande sjukefråværsordninga for representantane, sjukelønsordninga fleirtalet altså ønskjer å halda på, er for sjenerøs og for ulik det som gjeld for andre grupper i samfunnet. Me føreslår å gjera ho likare det som gjeld andre grupper etter folketrygdlova.

Det tredje handlar om heilt ut å avvikla ordninga med etterløn, som i dag er på tolv månader, og som fleirtalet i presidentskapet føreslår skal gjerast om til ei seks månaders omstillingsyting. Det vil seia at det med SV sitt forslag vil vera maksimalt tre månader med fråtredingsyting som i dag, og så, dersom det er behov for meir støtte til livsopphald etter det, vil det vera Nav som overtek oppfølginga, på like vilkår som for innbyggjarar elles. Her står SV det som var mindretallet i representantordningsutvalet. Me meiner det er urimeleg at stortingsrepresentantar skal ha eit eige system for oppfølging etter avslutta stortingsperiode. Det vil òg gjera det administrativt enklare for Stortinget ikkje å ha ansvaret for stor-

tingsrepresentantar som er ute av huset – og ute av syne og sinn, får ein tru.

Generelt vil eg seia at desse innstrammingane SV føreslår i dag, etter mitt syn ikkje er urimelege. Det er altså ingen som vil bli kasta ut i fattigdom eller måtta gå frå gard og grunn. Skal me vera folkets representantar, som me jo skal vera som stortingsrepresentantar, må det vera eit visst samsvar mellom slik ordningane er for andre grupper, og det Stortinget vedtek for oss sjølve. Eg vil seia at særleg når det gjeld spørsmålet om sjukeløn og etterløn eller omstillingsyting, er det svake argument frå fleirtalet for å halda på desse ordningane. Det er heller ikkje slik for andre langtidssjukmelde eller andre som ikkje er i arbeid, at det er lett å finna seg eit anna arbeid og ei anna inntekt. Her meiner me det er god grunn til å gjera ordningane likare det andre folk har – ikkje like, men likare.

Ordningane skal leggja til rette for at me skal kunna gjera eit skikkeleg arbeid som folkets representantar. For min eigen del kan eg berre seia at hadde eg ikkje hatt pendlarleilegheit, hadde det ikkje vore mogleg å gjera eit skikkeleg arbeid som representant frå Rogaland. Viss eg hadde måtta flytta til Oslo for å vareta oppgåvene mine som representant frå Rogaland, ville det ikkje berre vore ulogisk og upraktisk, men det ville òg betydd at eg gjorde eit dårlegare arbeid for folk der heime. Eg er avhengig av å kjenna fylket mitt, vita kva folk er opptekne av, og vera mest mogleg i livet der for faktisk å kunna representera.

Problemet er at når me har ordningar som eigentleg er lette å forsvara, men samtidig har andre ordningar som ikkje så lett lèt seg forsvara samanlikna med det andre folk har, skaper det avstand, og det skaper mistillit. Det er òg noko me har fått kjenna på i desse fire åra eg har vore på Stortinget. Den mistilliten har dessverre vore aukande, og eg er redd for at me ikkje gjer eit krafttak for å minska den her i dag. Tillit er avgjerande for å kunna representera, og mistillit gror når avstanden mellom folkets representantar og innbyggjarane er for stor. Det er òg slik i samfunnet generelt at avstanden mellom topp og botn i samfunnet er stor og aukande, og me må heller gjera han mindre.

Med det tek eg opp forslaga frå meg sjølv og dei eg har saman med tredje visepresident Morten Wold.

Presidenten [09:14:24]: Representanten Ingrid Fiskaa har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Sofie Marhaug (R) [09:14:36]: Representantordningsutvalget, som fra november 2021 til januar 2023 gjennomgikk økonomiske ordninger for stortingsrepresentanter, tok utgangspunkt i en rekke prinsipper, der ett var at «Stortingets ordninger for stortingsrepresentanter skal være rimelige sammenlignet med ytelser

og velferdsordninger i samfunnet for øvrig». Dette er et viktig prinsipp av minst to grunner.

Den første grunnen er at det rett og slett er rettferdig at de som lager regler for andre, også forholder seg til de samme reglene. Hvis velferdsstaten skal være god nok for folk flest, må den også være god nok for toppolitikere. Jeg synes derfor det er direkte flaut å høre på hvordan enkelte stortingspolitikere i samfunnsdebatten angriper sykelønnsordningen som gjelder i resten av samfunnet. De angriper den for å være for sjenerøs, samtidig som de i dag stemmer for at vi som sitter på Stortinget, skal fortsette med å ha en sykelønnsordning vanlige folk bare kan drømme om. Jeg registrerer at ingen fra partiet Venstre, som er det partiet som går hardest til angrep på sykelønnsordningen, engang har tegnet seg til denne debatten for å forsvare en veldig, veldig raus sykelønnsordning som innstillingen sier at stortingsrepresentantene skal ha, og som Venstre har støttet tidligere. Jeg er spent på hva de gjør i dag.

Den andre grunnen til at dette er viktig, er tilliten til demokratiet og at folk føler seg trygge på at vi som er politikere, ikke misbruker makten vi får av velgerne. Skal vi ha et velfungerende demokrati, er vi helt avhengige av at velgerne opplever å kunne ha tillit til representantene på Stortinget. Dessverre tror jeg at det er i ferd med å bli en gjengs oppfatning i samfunnet at vi som er representanter, utgjør en mer privilegert politikerklasse som bruker makten velgerne har gitt oss, til å bevilge oss selv gullkantede særordninger på skattebetalernes regning, som sykelønnsordningen. Det er farlig, for det gir næring til politikerforakt og politisk apati.

Derfor er jeg skuffet over presidentskapets innstilling til ny representantytelseslov på flere punkter der den ikke ivaretar prinsippet om at ytelsene Kong Salomo mottar, skal være rimelige i forhold til ytelsene velferdsstaten tilbyr Jørgen Hattemaker. Jeg mener bl.a. at det er veldig uklokt at presidentskapets flertall innstiller på å trosse representantordningsutvalgets anbefaling om å redusere nivået på stortingsrepresentantenes godtgjørelse ved langtidssykefravær over ett år, tilsvarende ordningen med at langtidssykmeldte i samfunnet ellers får sykepengene i maksimalt 52 uker.

Rødt kommer til å stemme for mindretallets forslag, som ble redegjort for i sted, og som også er grunnlaget for et av de representantforslagene Rødt har fremmet, som også behandles i dag. Vi sitter ikke i presidentskapet, for vi er ikke store nok – vi får se etter valget, om vi kommer oss inn.

Det er bra at presidentskapet går inn for at fratredelsesyttelsen begrenses til maksimalt tre måneder, slik at ordningen ligner mer på hva som er vanlig i arbeidslivet ellers. Mindre bra er det at presidentskapet i tillegg til denne ytelsen går inn for å lovfeste retten til å søke om-

stillingsytelse pålydende 66 pst. av stortingslønnen inntil 6 måneder. Jeg er av den oppfatning at hvis velferdsstaten skal være god nok for folk flest, må den også være god nok for oss som er stortingsrepresentanter. Vi kan og bør gå på Nav som alle andre hvis vi trenger velferdsstaten.

I tillegg vil jeg fremme Rødts løse forslag, som handler om å innlemme i reisekravet at det også skal gjelde samboer eller ektefelle – hvis de har en bolig innenfor den kretsen der man har rett til pendlerbolig, bør man ikke få det. Med det fremmer jeg Rødts forslag.

Presidenten [09:19:10]: Representanten Sofie Marhaug har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Hege Bae Nyholt (R) [09:19:22]: Jeg har en del ganger, kanskje litt på spøk, men også med et snev av alvor, sagt at det var bra jeg ikke visste hva jeg gikk til – eller kanskje bra at familien min ikke visste hva jeg gikk til. Det er ingen tvil om at det kan være tøft å være stortingsrepresentant. Det er lange dager, det er høyt press, det er mange som vil ha tak i en. Hvis man pendler, burde man i tillegg ofte egentlig vært et annet sted – når ungen våkner med feber eller har kjærlighetssorg, eller når det skjer ting hjemme.

Det er også en glede, et privilegium og en ære, og det gir tilgang til både media, organisasjoner og samfunnsdebatten på en måte de fleste bare kan drømme om. Det er jo en grunn til at mange av oss, idet Stortinget stenger, bretter opp ermene i et forsøk på å få en ny periode.

Det er mange andre yrker i samfunnet som er tøffe. Jeg kjenner mange som har hatt et arbeidsliv som har ført til at de ikke lenger står i arbeid. Jeg kjenner mange som har ønsket å fortsette i arbeidslivet, men som ikke har klart det, som har prøvd tiltak etter tiltak, men hvor det ikke er mulig.

Da jeg var ung, nyutdannet og både idealistisk og en smule naiv, gikk jeg inn i det som kanskje er den tøffeste jobben jeg noen gang har hatt: Jeg jobbet i barnevernet. Det er et av yrkene som er på listen over yrker med høy grad av trusler og vold. Også jeg var en lang periode utsatt for både trusler og vold på jobb, noe som til slutt kulminerte i at jeg ble sykmeldt. Det var ikke mitt valg, det var arbeidsgivers valg å sykmelde meg. Da jeg først var sykmeldt, tok det så lang tid å komme seg tilbake at jeg også brukte opp året. Plutselig en dag sto jeg der med betraktelig mye mindre penger inn på konto. Det gjorde på ingen måte hverdagen enklere. Det disiplinerte meg ikke tilbake i arbeidslivet, det gjorde alt bare mye, mye tyngre.

Det er dessverre mange som opplever dette. Vi har gang på gang tatt til orde for bedre ordninger, et tryggere arbeidsliv og flere folk på jobb. Jeg føler at jeg i fire år må ha hørt ut som en slags omvendt eiendomsmegler og

sagt «bemanning, bemanning, bemanning». Det mener jeg fortsatt. Jeg mener fortsatt at vi skal ha et arbeidsliv der ute som gjør at man ikke blir syk. Jeg mener ikke nødvendigvis at vi skal tredoble antallet stortingsrepresentanter sånn at vi kan fordele arbeidsbyrden. Det er en litt annen situasjon, men jeg mener at vi skal ha de samme ordningene som folk i barnehager, i industrien, på gulvet på Kiwi osv. har, når man blir syk.

Som min gode kollega sa på talerstolen før meg: Jeg tror også på velferdsstaten, og jeg mener at velferdsstaten også skal gjelde for oss den dagen vi trenger den. Derfor er det viktig at våre ordninger ligner på ordningene for Odd, Kari, Britt, Irene og alle andre som innimellom er i en livssituasjon hvor man trenger velferdsstaten.

Rødt har foreslått lovendringer som reduserer perioden man kan være sykmeldt, til det samme som alle andre har. Jeg tror at den dagen vi anerkjenner både at det er noe eget ved å være stortingspolitiker, og at det er viktig at vi har de samme rettighetene som alle andre, vil folk vise tillit til den jobben vi gjør.

Alfred Jens Bjørlo (V) [09:23:33]: Venstre er i all hovudsak enig i tilrådingane frå presidentskapet i desse sakene. Vi skal ha ordningar som ligg på eit rimeleg nivå, men som gjer det mogleg, ikkje minst for folk frå heile landet, å ha eit verv som stortingsrepresentant. Eg personleg er i same situasjon som den representanten Fiskaa gjorde godt greie for. Bur ein ein annan plass i landet og ikkje har tydelege og sikre ordningar med bustad i Oslo – eg er i praksis nøydd til å flytte til Oslo for å utøve eit verv – går ikkje dette rundt, og vi kjem til å få eit demokrati som i mindre grad varetek interessene til heile landet.

Grunnen til at eg tok ordet, var innlegget frå representanten Marhaug. Ho gjekk, av ein eller annan merkeleg grunn, til angrep på Venstre fordi vi ikkje har teke til motmæle i innstillinga frå presidentskapet om det som går på sjukelønsordningane for stortingsrepresentantane. Grunnen til at vi ikkje har gjort det, er at Venstre ikkje sit i presidentskapet. Eg vil frå denne talarstolen berre opplyse om at vi på dette punktet, om sjukelønsordninga, er einige med Raudt, altså det som heilt konkret går på nivået på godtgjersle for stortingsrepresentantar ved langtidsjukefråvær, og at ein skal ha ordningar som er på linje med resten av samfunnet. På det punktet er Venstre enig med Raudt og ueinig med presidentskapet.

Stortingspresident Masud Gharahkhani [09:25:26]: Først: Takk for debatten og diskusjonen. Jeg er veldig glad for at vi i presidentskapet, etter drøftelser med de parlamentariske lederne, bestemte oss for å sette ned et utvalg, og at det var eksterne som skulle se på

de ulike ordningene vi har. Jeg tror det var viktig for å sikre både åpenhet og tillit til prosessen. Partigruppene har også hatt mulighet til å jobbe med de forslagene utvalget kom med og komme med innspill til presidentskapet, og så har vi prøvd å sy dette sammen.

Det som er viktig nå, er at vi får ordninger hvor det er tydelige formål med ordningene: Dette må jeg ha for å kunne gjøre jobben som ombud for folket, som stortingsrepresentant. Ordningene må være rettferdige, det må være åpenhet, og det skal være enkelt for forvaltningen å kontrollere dem.

Selv om vi har hatt en diskusjon nå, tror jeg vi må erkjenne at det er stor politisk enighet om det som nå foreslås. Det er også betydelige innstramminger i det som foreslås.

Pendlerdiett og feriepenger har blitt borte. Det blir betydelige innstramminger i det som heter «etterlønn» i dag, men som vil hete «omstillingsytelse» i framtiden. Den reduseres fra tolv måneder til seks måneder, og man må ha vært innvalgt på Stortinget i minst to perioder, altså åtte år, for å kunne få det. Det blir også strengere krav når det gjelder bolig på hjemstedet og det å få skattefri pendlerbolig fra Stortinget.

Dette har vært nødvendig, og det er stor politisk enighet om det.

Vi skal være stolte av at vi bor i et land med et representativt folkestyre, og at hele landet er representert. Man har ulik bakgrunn, og det er egentlig ikke pengene som avgjør om man blir folkevalgt. Det er det som gjør at den demokratiske kulturen i Norge funker. Det er også det som har vært ånden i Norge fra 1814 til 2025, og det skal vi være stolte av.

Samtidig: For dem som blir valgt den 8. september i år, og som skal starte opp i den nye valgperioden, er det slik at når man først er valgt, er man forpliktet til å være her og gjøre jobben i fire år. Man kan ikke si at man ikke orker mer, at nå skal man slutte. Hvis man blir syk, er det ikke noe som heter gradert sykmelding, omskolering, omstilling eller andre tiltak. Det betyr at blir man alvorlig syk, må man faktisk innimellom gjøre jobben som folkevalgt og ombud for folket. Det betyr at man må være i partigrupper, man må være i en komité, man må stå på denne talerstolen, og man må være med og votere.

Derfor har flertallet i presidentskapet foreslått å beholde ordningen som handler om godtgjøring under sykemeldingstid. Det er vel ikke på alle arbeidsplasser at det faktisk blir annonsert fra presidentens talerstol at noen har bedt om permisjon. Man må faktisk også søke presidentskapet om å få innvilget mer enn to uker. Det er realiteten når det gjelder ordningene.

Jeg er veldig glad for at vi nå får dette på plass, slik at når de nye stortingsrepresentantene kommer hit fra oktober 2025, er det tydelig opplæring i at dette er ordnin-

gene – slik skal det forstås, slik skal det kontrolleres – og at det kan fokuseres på Stortingets oppgaver, ikke på ordninger for representanter, men å være i lokalsamfunn, ta tak i hverdagsutfordringene folk har, og løse politiske utfordringer i en veldig krevende tid.

Presidenten [09:28:48]: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 2 og 3.

Sak nr. 4 [09:28:50]

Innstilling frå energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hans Andreas Limi, Terje Halleland, Helge André Njåstad, Himanshu Gulati og Marius Arion Nilsen om en offensiv og langsiktig plan for petroleumsnæringen (Innst. 504 S (2024–2025), jf. Dokument 8:207 S (2024–2025))

Presidenten [09:29:14]: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil fire replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Lisa Marie Ness Klungland (Sp) [09:29:43] (ordfører for saka): Først og fremst vil eg ønskja Skånevik skule velkommen. Det er veldig kjekt at de vil følgja denne debatten.

Forslagsstillarane fremjar her 17 forslag som omhandlar norsk petroleumsnæring og petroleumsutvinning på norsk sokkel. Det reknar eg med at dei kjem til å gjera nærare greie for.

Noreg er ein stor olje- og gassprodusent og den største leverandøren av olje og gass til Europa. Gjennom petroleumspolitikken er det etablert ei tydeleg ansvarsdeling mellom styresmaktene og oljeselskapa, og petroleumsselskapa har innanfor desse rammene ansvar for å planleggja og gjennomføra aktivitet i alle fasar av petroleumsverksemdene i eit utvinningsløyve.

Noreg har vore eit oljeproduserande land sidan opninga av Ekofiskfeltet i 1971, og reguleringa av sektoren er utvikla over 60 år. Gjennom leiteaktivitet blir det kartlagt og påvist petroleumsressursar på norsk sokkel. Sokkeldirektoratet forvaltar og formidlar petroleumssdata frå norsk sokkel og har det overordna ansvaret for å kartleggja og dokumentera ressursgrunnlaget på heile den norske sokkelen.

Vidare har petroleumsselskapa ansvar for detaljert kartlegging i dei områda dei får tildelt gjennom konsesjonsrundar. Sokkeldirektoratet estimerer i sin oppda-

terte ressursrekneskap at 22 pst. av dei venta ressursane på norsk sokkel som kan vinnast ut, enno ikkje er påviste gjennom leiting.

Me i Senterpartiet ønskjer å utvikla norsk petroleumsnæring gjennom både TFO-tildelingar og nummererte konsesjonsrundar. Senterpartiet er difor positiv til at stortingsfleirtalet sluttar seg til Senterpartiet sitt forslag om å be regjeringa starta førebuande arbeid med sikte på å utlysa ein 26. konsesjonsrunde for olje- og gassleiting på norsk sokkel.

Noreg er ein viktig leverandør av energi til Europa og skal framleis leita, produsera og levera olje og gass til Europa. Det er viktig for Noreg og Europa at Noreg vidareutviklar sin petroleumsindustri. Det føreset ei brei satsing på utvikling av heile ressursbasen. Ei slik brei satsing vil òg best leggja til rette for eit stabilt aktivitetsnivå på norsk kontinentalsokkel. Å lykkast med dette er viktig for arbeidsplassar, verdiskaping og statlege inntekter, i tillegg til at det vil bidra til europeisk energisikkerheit.

Ein viktig pilar for dette er framleis stabile og føreseielege rammevilkår. Regelmessig utlysing og tildeling av areal gjennom konsesjonsrundar er nødvendig for å utvikla petroleumsindustrien og for å nå hovudmålet i petroleumspolitikken om å leggja til rette for ein lønnsam produksjon av olje og gass i et langsiktig perspektiv.

Senterpartiet er derimot bekymra for konsekvensane av ei eventuell innføring av Net-Zero Industry Act, som blei vedteken i EU i 2024, og som er ein del av EUs Green Deal Industrial Plan. Det er prematurt å påleggja petroleumsselskapa å oppretta CCS-lager. Noreg må fasthalda at direktivet ikkje er EØS-relevant. Det er difor bra at fleire parti går saman i dag om få ei utgreiing om status og vurdering knytt til dette direktivet. I tillegg støttar Senterpartiet forslag om å utarbeida ei eksportløyising for gass frå Barentshavet.

Med det har Senterpartiet teke opp det forslaget me er med på.

Presidenten [09:32:42]: Representanten Lise Marie Ness Klungland har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Marius Arion Nilsen (FrP) [09:32:56]: Siden starten på 1970-tallet, da man kom i gang med norsk olje og gass, har norsk olje og gass vært en særdeles viktig og verdifull næring for Norge. Næringen produserer ca. to millioner fat olje om dagen og betydelige mengder gass. Vi er en stor eksportør av energi og leverer ca. 2 500 TWh med energi til Europa. 30 pst. av all gass Europa bruker, får de fra Norge. Vi er en stabil, demokratisk og langsiktig energileverandør. Ikke nok med det: Vi leverer også meget ren og miljøvennlig oljeproduksjon. Vi har ca. 1/20 av det globale karbonfotavtrykket

per produsert enhet olje og gass, og er således en meget grønn leverandør av olje og gass.

Fremskrittspartiet har lenge vært en trofast og stabil venn for petroleumsbransjen. Vi sto opp for næringen da den ble påført klimaskam i forrige valgkamp, og da den ble beskyldt for å være et problem. Norsk olje og gass er en del av løsningen også for framtiden. Det er et av de viktigste fundamentene for bidragene til velferdskassen vår, og ikke minst er det en ekstremt stor energileverandør til Europa.

Fremskrittspartiet har med dette kommet med et offensivt og langsiktig forslag for olje- og gassnæringen. Det tar for seg norsk olje og gass i et hundreårsperspektiv. Det er utallige prognoser og analyser, og vi har også hjemlige spørsmål bl.a. fra SV, som har tatt til orde for at norsk olje og gass kommer til å bli ulønnsom i årene framover. Det er ingenting som tyder på det. Norsk olje og gass kommer til å være særdeles viktig i årene framover. Næringen sysselsetter hundretusenvis og har ringvirkninger over hele landet vårt. Dette ønsker Fremskrittspartiet å utvikle, og derfor har vi kommet med offensive forslag som tar til orde for økt leting, økt utvikling og økt framtidig verdiskaping.

Sokkeldirektoratet anslår at ressursene som er på sokkelen, tilsvarer et nytt oljefond hvis man går for høybaneløsningen, dvs. mye leting, mye utvikling. Det er den veien Fremskrittspartiet vil gå. Vi har fått flere partier til å støtte oss på enkelte av forslagene, deriblant arbeidet med å utarbeide en eksportløsning for gass fra Barentshavet, for å legge til rette for økt gassseksport fra området. Både Høyre og Senterpartiet er med, og det er meget positivt, men jeg savner støtte fra Arbeiderpartiet for flere forslag, for er det en ting som har vært kjennetegnet og varemerket til regjeringen i denne stortingsperioden, er det det at olje- og gassnæringen har blitt brukt som en forhandlingsbrikke. De fortjener og trenger langsiktighet, stabilitet og solid støtte, og det ønsker Fremskrittspartiet å bidra med. Jeg håper virkelig at vi i denne debatten også får Arbeiderpartiet med på laget, slik at vi kan få flertall for flere forslag.

Med dette tar jeg opp Fremskrittspartiets forslag.

Presidenten [09:36:04]: Representanten Marius Arion Nilsen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Statsråd Terje Aasland [09:36:19]: La det ikke være noen tvil: Arbeiderparti-regjeringen vil videreutvikle petroleumsnæringen, og det har vi jobbet kontinuerlig med i denne regjeringsperioden. Det er derfor vi fortsetter å legge til rette for lønnsom produksjon av olje og gass i et langsiktig tidsperspektiv.

En bred satsing rettet mot alle deler av ressursbasen er helt avgjørende for å bremse det ventede produksjonsfallet fra 2030-tallet. Dette skyldes at produksjonen

fra eksisterende brønner og felt faller i takt med uttømmingen av reservoarene. En bærebjelke i regjeringens petroleumpolitikk er derfor å gi næringen jevnlig tilgang på attraktivt leteareal. Dette er en forutsetning for langsiktig produksjon og verdiskaping.

En viktig pilar for å oppnå hovedmålene i petroleumpolitikken er derfor fortsatt stabile og forutsigbare rammebetingelser, understøttet av et bredt flertall på Stortinget, slik vi i Norge egentlig har hatt det i flere tiår. Dette har tjent landet svært godt og er noe jeg er opptatt av at vi skal videreføre.

Dagens forvaltningssystem fungerer egentlig meget godt. Myndighetene regulerer sektoren og setter klare og forutsigbare rammer, mens selskapene har ansvaret for den operasjonelle aktiviteten. Dette er en hensiktsmessig ansvarsfordeling. Jeg har en klar forventning om at selskapene realiserer alle lønnsomme ressurser i sin norske portefølje av utvinningstillatelser. Dette gjelder også de spesifikke utbyggings- og infrastrukturprosjektene som trekkes fram i representantforslaget.

Det er derfor bra at rettighetshaverne arbeider aktivt med å utløse verdipotensialet i Linnorm, og at det nå letes aktivt i Barentshavet, med mål om å påvise ytterligere gassressurser som kan være med på å løfte en eksportkapasitetsøkning fra området. Det må fortsatt være slik at prosjekter i næringen drives fram av selskapene, med utgangspunkt i kommersielle vurderinger.

Petroleumsnæringen er i dag omfattet av et rammeverk som er utformet for å gi best mulig samsvar mellom selskapene og fellesskapets interesser. Næringen har økonomiske egeninsentiver til å realisere samfunnsøkonomisk lønnsomme ressurser i sin portefølje. Gjennom dette oppnår en målet om høy verdiskaping og tilhørende høye statlige inntekter som kommer fellesskapet til gode.

Jeg er enig med representantene i at det er viktig for Norge og Europa at vi videreutvikler vår petroleumsindustri, og at vi legger til rette for høy produksjon av olje og gass som er produsert lønnsomt, sikkert og med lave utslipp. Det gjør vi hver dag. At vi lykkes, er viktig for arbeidsplasser, verdiskaping og statlige inntekter, i tillegg til at det vil bidra til europeisk energisikkerhet.

Jeg mener at vi har et rammeverk og stabile og forutsigbare rammebetingelser i dag som på en god måte legger til rette for oppnåelsen av hovedmålene i petroleumpolitikken. Jeg klarer ikke å se at de 17 forslagene som er fremmet, ville styrket måloppnåelsen i petroleumpolitikken.

Presidenten [09:39:17]: Det blir replikkordskifte.

Bård Ludvig Thorheim (H) [09:39:31]: Det har tidligere blitt vedtatt her i Stortinget at det skal utlyses en 26. konsesjonsrunde så tidlig som mulig neste år. Det er

kort tid til. Da forventer man at Energidepartementet gjør en del forberedelser, sånn at Stortingets vilje kan gjennomføres. Samtidig ser vi ingen tegn til at Energidepartementet under dagens regjering gjør den typen forberedelser. Jeg vil derfor spørre statsråden om regjeringen følger opp Stortingets vedtak, sånn at det kan være klart så tidlig som mulig i 2026 ved en nummerert utlysningrunde.

Statsråd Terje Aasland [09:40:17]: Vi følger selvfølgelig opp vedtakene i Stortinget. Det er ikke sikkert at representanten ser eller vet alt, men vi følger opp Stortingets vedtak om en utlysning av 26. runde tidlig i 2026.

Bård Ludvig Thorheim (H) [09:40:33]: Det er nettopp derfor vi har denne anledningen til å bli opplyst av regjeringen. Da ser jeg fram til at statsråden nå kan redegjøre konkret for hva man har gjort og gjør.

Statsråd Terje Aasland [09:40:49]: Vi kommer til å redegjøre for Stortinget når vi er klare til å lyse ut 26. runde. Vi er godt i gang med den prosessen. Det er en klar oppfølging av det vedtaket som foreligger. For øvrig er det et vedtak vi allerede hadde forberedt oss på, uavhengig av vedtaket.

Lisa Marie Ness Klungland (Sp) [09:41:23]: Som eg nemnde i innlegget mitt, er me bekymra for ei eventuell innføring av Net-Zero Industry Act, altså direktivet frå EU. Ei av utfordringane her er å påleggja petroleumsselskapa å oppretta CCS-lager. Noko av det Senterpartiet er bekymra for, er investeringskostnaden, kven som skal ta han, kva for ei eventuell støtte ein skal få, og om det punktet som gjeld tilbakeverkande kraft, er i strid med Grunnlova.

Eg har stilt energiministeren nokre skriftlege spørsmål, men opplever heller ikkje at det blei svart ut tydeleg nok. Er statsråden einig i at det kan vera uføreseieleg for olje- og gassnæringa ikkje å få ei avklaring om dette direktivet, og når kan me ta sikte på å få ei utgreiing om status og vurdering av dette direktivet?

Statsråd Terje Aasland [09:42:15]: Jeg har merket meg forslaget som foreligger, og som mest sannsynlig blir vedtatt. Vi kommer selvfølgelig til å følge opp det og redegjøre om det for Stortinget. Når det gjelder olje- og gassindustriens plikt til å stille lagringsareal til disposisjon, er det en av de tingene en har gått grundig inn i for å se på om det må være mulig å få til noen tilpasninger på det, eller hvordan en følger opp det. Jeg ser fram til å komme tilbake igjen til Stortinget og redegjøre mer for Net-Zero Industry Act, som sånn sett er et viktig direktiv for industrien vår, bl.a. fordi Norge forhåpentligvis skal være en viktig arena for CO₂-lagring i en europeisk kontekst. Da er f.eks. Net-Zero Industry Act viktig.

Marius Arion Nilsen (FrP) [09:43:15]: Sökkeldirektoratet anslår at rundt halvparten av Norges uoppdagede gassressurser ligger i Barentshavet sør. Dersom Barentshavet nord inkluderes, utgjør det hele to tredjedeler. Samtidig har Europa et økende behov for gass, både for å sikre energiforsyningen og for å gjennomføre overgang fra kull til gass, et av de mest realistiske og effektive klimatiltakene som er tilgjengelig for å kutte utslipp. Som jeg sa i sted, er norsk gass blant verdens reneeste og transporteres som LNG med vesentlig lavere utslipp enn gass fra f.eks. Midtøsten eller Russland, grunnet gassrørene. EU har selv vurdert å bidra økonomisk til gassinfrastruktur i utlandet. Med en slik situasjon framstår det som naturlig at Norge, en stabil demokratisk partner og en nøkkelleverandør av europeisk energisikkerhet, ville vært førstevalget til slike investeringer. Kan statsråden avklare hvilken type dialog han og regjeringen har med EU om bidrag til norsk gassinfrastruktur, bl.a. til Barentshavet, for å sikre europeisk energisikkerhet?

Statsråd Terje Aasland [09:44:19]: Regjeringen er veldig opptatt av at vi får og har støtte i EU for videre utvikling av olje- og gassaktiviteten på norsk sokkel. Der har vi en veldig god og tett dialog med EU. Diskusjonen i EU har også forandret seg betydelig etter Russlands brutale angrep på Ukraina og at man i forkant av det strupet gassen. Norsk sokkel har fått en større betydning. Når det gjelder ressurspotensialet på norsk sokkel, har vi Sökkeldirektoratet, og de gjør en veldig viktig og god jobb. Barentshavet blir viktig. Derfor har vi 68 nye blokker med letetillatelse i Barentshavet i den TFO-runden vi nå har ute på utlysning, nettopp fordi det er viktig nå å avklare ressurspotensialet, som igjen er et viktig grunnlag for å bygge den infrastrukturen jeg tror veldig mange i denne salen ønsker å realisere.

Presidenten [09:45:15]: Replikskordskiftet er omme. De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Bård Ludvig Thorheim (H) [09:45:38]: Norge er en viktig leverandør av energi til Europa. Norge skal fortsatt være en stabil og demokratisk leverandør av olje og gass og bidra til Europas energisikkerhet i mange år framover. Derfor vil Høyre at vi skal fortsette å lete, produsere og levere olje og gass til Europa. Gode letearealer og forutsigbar letepolitikk er viktig for næringen. Regjeringens tafatthet i samhandlingen med SV vises ved at man har trukket tilbake TFO-områder, og 26. konsesjonsrunde har latt vente på seg i fire år, til tross for at det nå er flertall i Stortinget for den.

Europa står nå overfor en langt mer utfordrende geopolitisk situasjon enn på lenge. Samtidig er overgan-

gen til fornybar energiproduksjon krevende til tider, og det trengs mer kraft og mer energi for å nå klimamålene. Man vet at norsk olje- og gassproduksjon er anslått å falle kraftig fra 2030 og framover, hvis vi fortsetter med dagens letropolitikk. Europa vil fortsatt ha stort behov for norsk olje og gass i lang tid framover. Dersom EU skal klare å bli mer uavhengig av russisk gass og fase ut energiproduksjonen fra kull, må Norge fortsette å bidra.

Høyre mener det er viktig å ha en kunnskapsbasert tilnærming til hvordan vi kan forvalte alle ressursene og naturverdiene i sårbare områder på sokkelen på en bærekraftig måte. Det gjelder spesielt LoVeSe og Nordland VI – i det området som er et interessant område. Deler av området har tidligere vært konsekvensutredet, men ny teknologi og kanskje nye miljømessige forutsetninger krever ny og oppdatert kunnskap.

Marius Arion Nilsen (FrP) [09:47:46]: Riktignok går vi mot slutten av stortingssesjonen, og riktignok er det ganske tidlig, men det at det er null engasjement i denne saken, er ganske trist å se. Det er tross alt dette som skal finansiere de urealistiske klimamålene man har satt framover, så olje- og gassbransjen blir ekstremt viktig for alle partier her på bygget.

Alle klimapartiene burde vært her og priset bransjen. Hvis man ser på Baltic Pipe, som leverer til Polen og fortrenger kull, kutter det mer enn 70 millioner tonn CO₂. Det er mer enn Norges totale årlige utslipp. Analyser som kom ganske nylig, viser en økning i klimagassutslippene om man legger ned norsk olje og gass, og ikke minst er gass til kunstgjødsel helt kritisk viktig. Uten kunstgjødsel hadde vi kunnet brødfø 2,5 milliarder mennesker i verden. Med det i bakhodet er det spesielt å se at det er null engasjement. Dette er Norges største og viktigste næring. Det gir mer skatteinntekter til statskassen enn alle andre norske næringer til sammen. Det er det som skal finansiere gratislofter til alt mellom himmel og jord.

Når man tar energimengden som nå eksporteres fra Norge via norsk olje og gass, snakker vi om cirka 7 TWh om dagen. Tilsvarende er krafteksperten fra norske kraftkabler i størrelsesorden 15–20 TWh i året. Vi har en rekordhøy eksport av strøm så langt i år – det kan være at vi setter ny rekord. Samtidig er snømagasinene lave, men det er en annen sak. Det betyr at de dimensjonene vi snakker om nå, er altfor lite kommunisert i debatten. Det er ekstreme energimengder. I verden står fossil energi for ca. 80 pst. av verdens energiforbruk og -produksjon. Det kommer til å bli særdeles vanskelig å gå bort fra fossil energi, og olje og gass er ikke det første man bør gå bort fra. Vi bør øke olje- og gassproduksjon for å fortrenge kull, som både forurenser vesentlig mye mer, har høyere klimagassutslipp og har partikkelforurensning. Ingen kraftformer tar mer liv enn kull. Derfor

mener jeg at klima- og miljøpartiene faktisk burde stått her og heiet på dette, ikke minst for fordelene det gir klima- og miljømessig, og også fordi det gir ekstreme skatteinntekter til den norske statskassen.

Presidenten [09:50:33]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4.

Sak nr. 5 [09:50:37]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Terje Halleland, Marius Arion Nilsen og Erlend Wiborg om et mer effektivt strømnett for økt kapasitet (Innst. 503 S (2024–2025), jf. Dokument 8:208 S (2024–2025))

Presidenten [09:50:54]: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil fire replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Lars Haltbrekken (SV) [09:51:28] (ordfører i saken): Jeg vil starte med å takke komiteen for et godt arbeid og godt samarbeid i en svært hektisk tid med mange ulike Dokument 8-forslag. Det er en samlet komité som framhever at kraft- og strømnettet er fundamentalt for å opprettholde funksjonene i det moderne samfunnet. Dette gir samfunnet tilgang til elektrisitet, som er en avgjørende energikilde for alt fra industri og næringsliv til våre daglige liv i våre hus og hjem. Uten et stabilt og effektivt strømnett vil mange samfunnsprosesser, som kommunikasjon, helsevesen, transport og matproduksjon, bli sterkt påvirket. Komiteen mener derfor at et velfungerende strømnett er essensielt for både økonomisk vekst og livskvalitet.

Videre ser komiteen også at tilgang på rikelig med ren og rimelig energi har vært et konkurransefortrinn for norske bedrifter i mange år. Det gjelder først og fremst kostnaden man har måttet betale for kraften, men også at man har hatt tilgang på energi i samfunnet.

Jeg vil tro at de ulike partiene vil argumentere for sine syn. Selv vil jeg bare kort nevne det ene forslaget SV står bak, samt deler av komiteens tilråding. Det er å be regjeringen pålegge nettselskapene å undersøke fjernvarmekapasiteten i de områdene hvor man vet at det er fjernvarmeinfrastruktur, før man eventuelt gir kundene tilknytning til strømnettet. Dette handler jo om å få en best mulig utnyttelse av den totale energitilgangen som er i samfunnet, og jeg tar med det opp det forslaget SV står bak.

Presidenten [09:53:27]: Representanten Lars Haltbrekken har tatt opp det forslaget han refererte til.

Gro-Anita Mykjåland (Sp) [09:53:43]: Strømnettet er ryggraden i kraftsystemet vårt, og Senterpartiet mener det haster å få på plass en mer effektiv, raskere og framtidsrettet utvikling av dette nettet. I dag står det fremdeles for mange prosjekter i kø, innenfor både industri, transport og boligbygging, fordi nettet ikke strekker til. Det bremser både verdiskaping og den grønne omstillingen.

Arbeiderpartiet og Senterpartiet har de siste årene gjennomført flere viktige grep for å forenkle og effektivisere utbyggingen og bruken av strømnettet, raskere nettutbygging og bedre utnyttelse av kapasiteten i eksisterende nett. De har endret regelverket sånn at det moderne prosjektet kan prioriteres, og sånn at nettselskapene får større fleksibilitet i hvordan kapasiteten fordeles. Dette gir kortere ventetid for tilknytning og raskere utbygging.

Senterpartiet mener samtidig at vi må gjøre tre ting framover: Vi må bygge ut nettet raskere, vi må bruke nettet smartere, og vi må sikre at kostnadene fordeles rettferdig.

For det første: tempoet. Det tar fremdeles for lang tid å få godkjent og gjennomført nettprosjekter i Norge. Derfor støtter vi forslaget om å korte ned saksbehandlingstidene og fortsette med å rydde opp i regelverket. Samtidig må vi sørge for at lokalsamfunn og kommuner får en reell stemme når traseene skal legges. Effektivitet kan ikke gå på bekostning av lokaldemokratiet.

For det andre: bruk av nettet. Vi må utnytte det nettet vi har, bedre, og vi må sikre at produksjon og forbruk kobles tettere sammen. Det betyr mer fleksibilitet, lokal energiproduksjon og en smartere styring, men det må ikke bli en sovepute for å utsette nødvendige nettinvesteringer.

For det tredje: kostnadene. Nettleien i Norge er i dag for høy for mange bedrifter og for folk. Det er usosialt, og det svekker norsk industris konkurransekraft. Vi i Senterpartiet har tatt til orde for at staten må ta et større ansvar for de kostnadene som følger av elektrifiseringen av Norge. Vi kan ikke overlate hele regningen til sluttbruker.

Denne innstillingen viser at det er mulig å samle seg bak noen gode tiltak for å styrke strømnettet. Norge står foran en stor oppgave med elektrifisering av både industri, transport og nye næringer. Senterpartiet vil fortsette å kjempe for at denne utviklingen skjer på en måte som bygger hele landet, ikke sentraliserer det, for vi må ha et nett som gir kraft til hele Norge.

Terje Halleland (FrP) [09:56:34]: Jeg vil i likhet med saksordføreren begynne med å takke for samarbeidet

som har vært i komiteen i denne saken. Dette er en særdeles viktig sak, og komiteen har sikret flertall for flere av forslagene, noe jeg tror viser at de fleste av oss forstår at det er et behov for mer nett, og mer nett raskere.

En nesten samlet komité mener at det er på høy tid at det blir foretatt en fullstendig gjennomgang av dagens reguleringsmodell, for vi trenger en modell som svarer på framtidens problemstillinger, og som ser hele energisystemet i sammenheng. Får vi ikke dette på plass, vil det utfordre ikke minst konkurransekraften til næringslivet vårt, men også utviklingen av et moderne samfunn.

Fremskrittspartiet har i denne saken forsøkt å rette oppmerksomheten mot behov for å forbedre strømnettet i Norge og å sikre raskere utbygging og bedre utnyttelse av det nettet vi har. Deretter har vi fremmet forslag om hvordan dette kan løses. Vi er veldig glade for det flertallet vi får i dag, om at en samlet komité ber regjeringen igangsette en reform av nettreguleringen. Vi har også fått flertall for å gi nettselskapene mulighet til å utrede og planlegge for nytt nett på et tidligere tidspunkt enn hva de har i dag.

Dette gir en god dytt framover, men det er allikevel forslag jeg er skuffet over at vi ikke klarer å få flertall for. Skuffelsen er nok størst fordi jeg føler meg rimelig trygg på at flertallet støtter intensjonen i disse forslagene, bl.a. det om at inntektsrammen ikke skal forhindre nettselskapene i å investere i ny teknologi. Det er mange eksempler på nødvendige teknologiinvesteringer som inntektsreguleringen ikke legger til rette for. Det gjelder bl.a. overvåkingsteknologi som gjør det mulig å kjøre og utnytte nettet hardere, uten at vi risikerer varmgang og feil.

Vi har også fremmet forslag om en maksimal saksbehandlingstid på fire år. Når en ikke får flertall for dette, er det fristende å spørre det samme flertallet om de mener at dagens saksbehandlingstid likevel er akseptabel.

Det er ikke bare Fremskrittspartiet som mener at vi må gjøre grep. Riksrevisjonen har vært veldig tydelig på at dagens regulering ikke legger til rette for at nettutbygging skjer raskt nok, at tilknytningsplikten i for liten grad sikrer at nettet bygges ut i takt med behovet, og at inntektsreguleringen ikke gir nettselskapene de insentivene de bør ha for å investere i nytt nettanlegg. Derfor tror vi det er på tide å vise næringslivet vårt at det tas grep for å bedre den situasjonen.

Jeg tar opp resten av mindretallsforslagene i saken.

Presidenten [09:59:36]: Representanten Terje Halleland har tatt opp de forslagene han refererte til.

Statsråd Terje Aasland [09:59:51]: La meg starte med å si at jeg er veldig glad og takknemlig for at det er så stort engasjement for at man skal kunne bygge ut

nett raskere enn det man har gjort tidligere. Jeg har sagt det veldig mange ganger tidligere: Det å få bygd ut en infrastruktur for transport av elektroner har vært et politisk forsømt område i altfor lang tid.

Arbeiderparti-regjeringen har satt i gang flere tiltak. Vi begynte med et godt samarbeid med Senterpartiet for å redusere saksbehandlingstiden for små og store nettanlegg og for at nettet skal utnyttes mest mulig effektivt. Saksbehandlingskapasiteten og arbeidet med digitalisering i NVE er betydelig styrket, og det er nå etablert et hurtigspor for behandling av godt forberedte og lite konfliktfylte søknader om nett. Vi har også på høring et forslag om å avvikle KVV-ordningen og flytte vedtaksmyndigheten for de største kraftledningene i transmisjonsnettet tilbake igjen til NVE, noe som vil gjøre saksbehandlingen raskere.

Fra 1. juli trer nye regler i kraft som frigjør konsesjonsbehandlingskapasitet i NVE. Områdekonsesjonærer får henteplikt for ny kraftproduksjon, og kommunene får ansvar for behandling av solkraftprosjekter på opptil 10 MW. Samtidig økes meldepliktgrensen for 132 kV-ledninger. Konsesjonsbehandlingen skal ivareta en rekke lovfestede prosesser som skal sørge for at viktige samfunnshensyn avveies på en forsvarlig og tillitsfull måte. Vi vurderer fortløpende tiltak for å få ned tidsbruken og styre den bedre.

Det er for øvrig ingen juridiske hindre for at nettselskapene kan utrede og planlegge for nytt nett tidligere – tvert om har det vært en stående oppfordring fra regjeringen til samtlige nettselskaper – slik at de også kan få innvilget betingede konsesjoner i områder hvor det er stor sannsynlighet for etablering av nytt forbruk eller ny produksjon.

Vi har vedtatt forskriftsendringer som innebærer at nettselskapene skal vurdere om prosjekter er tilstrekkelig modne før de får reservere kapasitet. Dette skal sikre at det er prosjekter som faktisk gjennomføres, som får tilgang til nettet.

Departementet har også på høring nå et forslag om at nettselskapene skal holde av kapasitet til såkalt vanlig strømforbruk, slik at husholdninger, mindre næringer og tjenester som er nødvendige for at et samfunn skal fungere, ikke skal måtte stå i kø.

Inntektsreguleringen av nettselskapene som forvaltes av reguleringsmyndigheten for energi, RME, er sentral for effektiv og samfunnsøkonomisk drift, utvikling og utnyttelse av nettet. RMEs fastsettelse av inntektsrammene er basert på et objektivt regelverk, og jeg har hatt tett kontakt med RME og bransjen for å sikre at vi drar i samme retning.

Når det gjelder fjernvarme, kan nettselskapenes effektivitetsprognoser og nettutredninger allerede ta høyde for tilgjengelig fjernvarmekapasitet, og i befolkningstette

områder har fjernvarme og energieffektivisering bidratt til å begrense effektuttaket og dermed behovet for nettinvesteringer. Det er bra. Kommunene har også en viktig rolle i å legge til rette for effektiv og fleksibel energibruk, bl.a. gjennom samarbeid med fjernvarmekonsesjonærene.

Presidenten [10:02:52]: Det blir replikkordskifte.

Bård Ludvig Thorheim (H) [10:03:05]: I mitt hjemfylke er det store bedrifter, som SMA Mineral i Mo i Rana og Norsk e-Fuel i Mosjøen, som står og venter på nettkapasitet. Det er et stort kraftoverskudd, men man kommer ikke i gang med industriutvikling. Det er i stor kontrast til Nord-Sverige, hvor det gis konsesjoner, og man kommer i gang med industriutvikling. Vi har også sett at befolkningsutviklingen faktisk har vært positiv i Nord-Sverige, på grunn av den store industrireisningen, som dessverre ikke skjer i Nord-Norge i samme grad.

Hva vil statsråden peke på som de viktigste grunnene til at det ikke gis nettkapasitet?

Statsråd Terje Aasland [10:03:53]: Den aller viktigste grunnen til at det ikke er nettkapasitet i nord akkurat nå, er at man har startet den prosessen altfor seint. Det burde vært startet i de åtte årene Solberg-regjeringen satt og hadde ansvaret for utviklingen av transmisjonsnettet. Da hadde vi kanskje vært i nærheten av å ha tilstrekkelig nettkapasitet i dag.

Vi har gjort kvantesprang i endringene. Det jobbes nå kontinuerlig med nettutvikling i både Nordland, Troms og ikke minst Finnmark, som grunnlag for at man skal kunne få på plass flere industrielle investeringer, utnytte den produksjonskapasiteten som er i industrien i dag, og ikke minst inkludere nye prosjekter i bruk av strøm, som er framtidsmuligheter og framtidsrettede industrietableringer i Norge.

Bård Ludvig Thorheim (H) [10:04:46]: Jeg blir dessverre nødt til å realitetsorientere statsråden litt. Det er altså de siste fire årene at disse enorme kraftkøene har vokst i Norge, fordi det ikke produseres nok ny kraft. Det er et system regjeringen har hatt ansvar for i fire år, som ikke fungerer godt nok opp mot de store køene som er.

Det er også reservert store forbruk, f.eks. til Aker i Narvik. Det er forbruk som er langt større enn Melkøya, som står reservert, og da tar opp veldig mye nettkapasitet. Nå skal man gjøre årlige gjennomganger og rydde opp i køen, men det ser ikke ut til at det har blitt ryddet noe. Hvordan fungerer det systemet, og er det noe med det man ønsker å endre på?

Statsråd Terje Aasland [10:05:40]: Det er et betydelig kraftoverskudd i Nordland – et betydelig kraftover-

skudd. Derfor mener også Nordkraft at den etableringen de eventuelt har sammen med Aker, knyttet til enten hydrogenproduksjon eller datasenterindustri, er kjærkommen. De mener at det er en etterspørselskrise etter energi der oppe. De har vel også gjort justeringer nå og sagt at de vil trekke kapasitetsreservasjonen som ligger på hydrogen i den forbindelse.

Jeg kan bare understreke at det er Statnetts oppgave å gå gjennom denne køen, og det gjør de regelmessig. Jeg mener de gjør det på en god måte. Det er viktig at de gjør det, sånn at prosjekter det ikke jobbes med, prosjekter som ikke har framdrift, stilles til side til fordel for dem som har framdrift i sine prosjekter, sånn at de kan etableres raskt.

Terje Halleland (FrP) [10:06:47]: Jeg håper vi kan være enige om at vi snakker om problemene vi har i dag. Jeg kan si meg enig med statsråden i at vi har fått utfordringer den senere tiden som det gjerne skulle vært tatt grep for tidligere. Både Solberg-regjeringen og Stoltenberg-regjeringen har sikkert sine synder en burde ha kommet i gang med tidligere.

Situasjonen i dag er at det finnes områder der næringslivet ikke får tilgang til strøm fordi nettkapasiteten er sprengt. Når statsråden svarer, virker han veldig godt fornøyd med den framdriften og den jobben han selv har gjort, men både næringslivet og Riksrevisjonen klager på dette og har ikke tro på situasjonsbeskrivelsen til statsråden. Hva er det statsråden ser som verken Riksrevisjonen eller næringslivet ser?

Statsråd Terje Aasland [10:07:50]: Jeg må understreke at jeg ikke er fornøyd før vi klarer å koble på den industrien som trenger mer kraft og mer effektuttak som grunnlag for investeringene og å trygge arbeidsplassene i tiden framover. Derfor jobber vi også kontinuerlig med hvordan vi skal kunne etablere nett raskere i Norge, spesielt mot de stedene hvor det er store kapasitetsutfordringer. I det arbeidet mener jeg vi har gjort kvantesprang for å få ned konsesjonsbehandlingstiden. Vi har styrket NVE og tar nå også ut elementer i konsesjonsbehandlingen som gjør at man bruker lengre tid enn vi mener er nødvendig, bl.a. den eksterne kvalitetssikringen av KVVU-en på 420 kV. Samtidig flytter vi vedtaksmyndigheten fra Kongen i statsråd til NVE. Det mener vi er gode og riktige tiltak som reduserer saksbehandlingstid eller tidslinjen betydelig.

Vi må alle sammen ha fullt fokus på at vi må bygge ut nettet raskere, få ned (presidenten klubber) innsigelsene og vedta raskere ... (presidenten klubber igjen).

Terje Halleland (FrP) [10:08:56]: Takk for svaret.

Jeg mener likevel at det svaret statsråden kommer med, er det samme svaret han har hele tiden. Vi har altså en riksrevisjon som klager på det systemet, det oppnår

få resultater. Vi har næringslivsorganisasjoner som stadig står fram og er mer eller mindre desperate.

I dag har vi et forslag til behandling som utfordrer statsråden på å se på prosesser, se på rutiner, begrense saksbehandlingstiden samt se på tiltak for muligens å utsette mindre aktuelle oppgaver. Jeg er helt overbevist om at selv om statsråden hadde sluttet seg til disse forslagene, hadde man likevel ikke fått en endret situasjon, men man hadde kunnet vist aktørene der ute at man jobber sammen og har en felles forståelse for disse utfordringene.

Hvorfor er det sånn at statsråden egentlig sier nei til samtlige forslag som er fremmet i dag?

Statsråd Terje Aasland [10:10:03]: Stortinget gir sin tilslutning til to av de forslagene som er fremmet. Det ene forslaget mener jeg vi allerede er i gang med, det at nettselskapene kan planlegge for nett i tidlig fase. Det har jeg også gjentatte ganger oppfordret nettselskapene til å gjøre. Jeg mener det har vært en tradisjon for at en har ventet for lenge med nettplanlegging, fordi en venter på siste forbruksøkning som skal ligge der og forsvare investeringen. Vi har veldig tydelig presisert at det arbeidet nettselskapene skal gjøre, som handler om å planlegge nettet i tide, er viktig.

Vi har også i tilknytning til riksrevisjonsundersøkelsen gjort betydelige endringer i konsesjonsbehandlingssystemet. Vi er innstilt på å gjøre ytterligere endringer, men samtidig må vi ivareta retten til innsigelser – demokratiet i disse prosessene. Vi vet at hvis vi ikke ivaretar det på en god måte, blir det veldig fort folkelig motstand, som gjør det krevende å gjennomføre prosjektene.

Presidenten [10:11:08]: Replikskordskiftet er omme. Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5.

Sak nr. 6 [10:11:13]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag frå stortingsrepresentantane Alfred Jens Bjørlo og Ola Elvestuen om å sikre eit framtidsretta energisystem og tilgang på straum til ny verdiskaping i region Fjordane (Innst. 464 S (2024–2025), jf. Dokument 8:250 S (2024–2025))

Presidenten [10:11:36]: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil fire replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Marius Arion Nilsen (FrP) [10:12:09] (ordfører for saken): Jeg vil starte med å takke komiteen for det gode samarbeidet i forbindelse med representantforslaget fra Venstre om å sikre et framtidsrettet energisystem og tilgang på strøm til ny verdiskaping i region Fjordane. Komiteen merker seg at Vestland fylke har utarbeidet planer for bruk av fornybar energi til økt verdiskaping i lokalsamfunnet. Infrastruktur knyttet til krafttilgang – tilgang på nett, trafo og selvfølgelig nok kraft – er en utfordring i store deler av landet. Dette gjelder også på Vestlandet.

Det henvises i forslaget til planer om en ny trafostasjon på Grov i Kinn kommune. Grov stasjon er i dag en regional nettstasjon som er viktig for forsyningen av Florø-området. I Statnetts Områdeplan Sogn til Sunnmøre fra 2023 framkommer det at det kan være aktuelt å etablere en transmisjonsnettstasjon mellom Ålfoten og Moskog dersom forbruket øker utover det som kan håndteres i regionalnettet, og at Grov kan være en mulig plassering av en slik ny stasjon.

Komiteen viser til brev fra energiministeren, datert 7. mai 2025, der det poengteres at nettselskapene er ansvarlige for å planlegge, konsesjonssøke og bygge ut strømmettet for å møte samfunnets behov, og at det er Statnett som har ansvaret for transmisjonsnettet.

I innstillingen er det to forslag fra mindretallet. Forslag nr. 1 er at Stortinget ber regjeringen sørge for at det blir lagt til rette for raskere utbygging av transformatorkapasitet for påkobling til statlig nett i regioner med stor ny og planlagt produksjon av fornybar energi. Forslag nr. 2 omhandler det konkrete området. Ingen av forslagene ligger an til å få flertall, men jeg ser fram til debatten i saken og ønsker den velkommen.

Lisa Marie Ness Klungland (Sp) [10:14:22]: Statnett opplyser at Grov stasjon i Kinn kommune kan koma viss han blir utløyst av behov som forbruksplanar eller produksjonsplanar regionalt. Statnett og Linja vil greia ut løysingar for nettutvikling mellom Ålfoten og Moskog og vurdere om Grov stasjon er ei rasjonell løysing.

Senterpartiet støttar ein ny transformatorstasjon på Grov. Det er viktig for forsyningssikkerheit og for å unngå mykje linjebygging i regionalt nett. Det er likevel nettselskapa som har ansvar for å planleggja, konsesjonssøkja og byggja ut straumnettet. Det vil difor vera unaturleg for oss på Stortinget å gå inn og detaljstyra.

Ei elektrifisering vil generelt sett auka prisen i området og henta kraft der det er stor etterspørsel blant prosjekt på land. Når det blir sett i gang elektrifiseringsprosjekt, er det viktig at det ikkje må gå ut over folk og næringsliv på land. Viss regjeringa meiner alvor med elektrifisering av Tampen, bør den krafta koma gjennom ein ny trafo på Grov.

Alfred Jens Bjørlo (V) [10:15:31]: Vestland er eit kraftfylke og eit industrifylke. Kvar fjerde kilowatttime i Noreg blir produsert i Vestland fylke. Det er det største eksportfylket i Noreg og har på eksemplarisk vis dei siste åra jobba med korleis ein kan ta ein endå sterkare posisjon ved å kombinere tilgangen på energi med ekstremt sterke, kompetente næringsmiljø. Dei har også jobba med korleis dette kan brukast til å auke verdiskapinga og vere i front med å utvikle ny industri og kutte klimautslipp i Noreg, bl.a. gjennom prosjekt Grøn Region Vestland.

Det som gang på gang blir identifisert som det største hinderet for å få dette til, er mangel på infrastruktur – mangel på kraft, sjølvsagt, men også mangel på infrastruktur. Dette representantframlegget handlar om eit heilt konkret døme på den håplause situasjonen vi no står i. Det handlar altså om region Fjordane, der det er planar om å byggje ut ein ny trafo på Grov, som vil kunne utløyse store mengder ny industriutvikling i regionen ut frå noverande og planlagd ny produksjon av fornybar energi, bl.a. både vatn og vind.

Spør ein næringsliv og kommunar i region Fjordane om kva som er det viktigaste staten kan bidra med for å leggje til rette for utvikling og vekst i regionen, er ikkje svaret gratis ferje eller billigare flybilletter. Svaret er auka infrastruktur for kraft for å kunne skape ny næringsutvikling.

Det ekstra paradoksale i denne saka er at dette er ein region som ikkje har sett seg imot elektrifisering i Nordsjøen. Ein er positiv til planar om elektrifisering av Tampen. I regionen er ein også positiv til bygging av ny fornybar energi, bl.a. vind, men ein ønskjer at dette skal bli gjort på ein måte som også er med og sikrar industriutvikling og tilgang på kraft i regionen.

Det er det som no stoppar opp, og det er det vi frå Venstre ser på som ein så håplaus situasjon at vi meiner det er rett å løfte denne saka opp på nasjonalt politisk nivå og sørge for at vi gjer det mogleg å realisere nøkkelprosjekt for grøn samfunnsutvikling i Noreg. Slik kan vi sikre at regionar som er langt framme i skoa på både å kombinere elektrifisering, industriutvikling og utbygging av ny fornybar energi, faktisk møter ein stat som bidreg til å sørge for at det skjer, og ikkje hindrar det.

Eg merkar meg at parti som elles snakkar stort og fint om dette, som Senterpartiet, Arbeidarpartiet og Høgre, ikkje støttar Venstre sitt forslag her i dag. Det synest eg er synd. Venstre kjem til å fortsetje å arbeide for denne saka.

Med det tek eg opp forslaga Venstre er med på.

Presidenten [10:18:40]: Representanten Alfred Jens Bjørlo har tatt opp de forslagene han refererte til.

Statsråd Terje Aasland [10:18:57]: Det går godt an å se noen av de utfordringene som trekkes opp i representantforslaget fra Venstre, men å gå derfra til å vedta egentlig ganske i detalj hvordan dette skal utformes i Stortinget, er særdeles uklokt, slik representanten Klungland på en utmerket måte refererte til. Det er klart at det å utnytte transformatorkapasiteten som er der, før en investerer i ny transformatorkapasitet, er viktig. Noe av det viktige som har skjedd for å få koblet mer effekt på eksisterende infrastruktur, er nettopp å utnytte trafokapasiteten bedre. Statnett jobber godt med det og utnytter nå trafokapasiteten som er tilgjengelig, på en langt bedre måte. Tidligere har det kanskje vært brukt bare 60–70 pst. av trafokapasiteten. Nå bruker de mye mer av den kapasiteten som er tilgjengelig. Det betyr at levetiden på transformatorene blir noe kortere. Det er allikevel veldig god samfunnsmessig utnyttelse av den infrastrukturen som er tilgjengelig, og så er selvfølgelig det å øke kapasiteten i både stasjoner, trafo og nett viktig i tiden framover.

Når det gjelder Grov stasjon, er det i dag en regionalnettstasjon som er viktig for forsyningen av Florø-området. I Statnetts Områdeplan Sogn til Sunnmøre fra 2023 framkommer det at det kan være aktuelt å etablere en transmisjonsnettstasjon i Grov dersom forbruket øker utover det som kan håndteres i regionalnettet. Statnett vil sammen med Linja og BKK se nærmere på Grov stasjon som løsning for eventuell videre nettutvikling i regionen. Jeg har tillit til at Statnett følger utviklingen i området og igangsetter tiltak dersom det blir behov for dette.

Presidenten [10:20:42]: Det blir replikkordskifte.

Alfred Jens Bjørlo (V) [10:20:56]: Eg er glad for at statsråden seier at det går an å sjå utfordringane som blir peikte på i dette representantforslaget. Det eg meiner òg er ekstra spesielt med dette tilfellet, er, som sagt, at det er ein region som ikkje berre ønskjer å bruke kraft, men som òg er positiv til å produsere meir kraft, bl.a. ved utbygging og vidareutvikling av eksisterande vindkraftverk.

Eg ønskjer å spørje statsråden litt ope: Er statsråden einig i at det går an å sjå utfordringane, og er han einig i at det er viktig at vi faktisk gjer det vi kan for å bakke kommunar som ikkje berre er positive til å bruke kraft, men også til å byggje ut og utvikle ny kraft, slik vi veit at fleire kommunar i denne regionen er? Det dei sjølve seier, er at ein då må få tydelegare system for å kunne kople utbygging av energi med god infrastruktur, for å kunne utvikle industri lokalt. Korleis ønskjer statsråden konkret å bidra til det når han ser utfordringane?

Statsråd Terje Aasland [10:22:01]: Jeg er veldig enig i det representanten tar opp. Vi jobber tett og godt med

Statnett, som har ansvaret for å utvikle denne infrastrukturen og sørge for at det som gjøres med hensyn til utviklingen av transmisjonsnettet og trafokapasitet, osv., er faglig forsvarlig og riktig, og at det er et godt samarbeid mellom de regionale nettaktørene og Statnett i denne sammenhengen, sånn at man nå kan bygge en infrastruktur som står seg over tid. Det jobber vi tett og godt med. Jeg er også enig i at de kommunene som stiller areal til disposisjon for både industriutvikling og produksjon, er kommuner jeg er veldig glad i, for å si det sånn.

Alfred Jens Bjørlo (V) [10:22:46]: Eg takkar for svaret. Kjærleik skal ein alltid ta imot og vere glad for. Det gjeld sikkert òg desse kommunane – sjølv om kjærleik nok etter mitt og Venstres syn burde vore følgt opp med litt tydelegare, konkrete kjærleikserklæringar enn dei verbale. Eg vil likevel gripe tak i det statsråden sa i det første innlegget sitt om at det kan vere mogleg å utvide trafokapasiteten når det blir nødvendig, og der- som forbruket aukar og behovet kjem.

Det er her vi er i ein klassisk høna-og-egget-situasjon. Vi veit at i Florø aleine ligg det føre planar om nye prosjekt, 220 MW. Vi veit at det ligg føre konkrete planar om utvikling og vidareutbygging av vindkraftverk i regionen. Vi veit at det ligg føre planar om elektrifisering av Tampen, som det er mogleg å kombinere med dette anlegget. Korleis skal vi greie å løyse desse dilemmaa når vi veit at behovet er der, og vi likevel ikkje greier å vere i forkant på utbygging av den kapasiteten som då trengst?

Statsråd Terje Aasland [10:23:49]: Jeg tror den beste måten å løse det på, er å løse det utenfor Stortingets – skal vi si – arena, ved at en forventer og påser at Statnett sammen med de regionale nettaktørene og industrien jobber godt og tett sammen for å få de beste løsningene, for både framtidig utvikling av regionen, med tanke på nytt forbruk, og også ny produksjon. Det er et system vi har hatt, som har vært videreutviklet, og som også i fortsettelsen må videreutvikles.

Jeg har stor tillit til at Statnett igangsetter tiltak der det er behov for det. Hvis det viser seg å være behov for det i dette området – noe representanten antyder i sin spørsmålsstilling, og jeg også har sett grundig på – forventer jeg at Statnett gjør de tiltakene som er riktige.

Alfred Jens Bjørlo (V) [10:24:41]: Eg takkar for svaret. Der trur eg nok vi er ved kjernen i saka akkurat no. Desse aktørane må ikkje berre snakke saman for å huke av at ein har snakka saman, men det må òg vere eit tydeleg styringssignal frå toppen om at det er ønskeleg og i samfunnet si interesse at ein finn løysingar som gjer at vi kjem vidare.

Statsråden seier at han er oppteken av at Statnett, dei regionale aktørane og den industrielle næringa no set seg saman og gjer eit reelt forsøk på å finne løysingar med tydelege signal også frå staten på at vi må kome vidare i dette, også for å sørge for at vi får fart på utbygginga med fornybar energi. Då vil eg berre heilt til slutt spørje statsråden: Kan han love å ta eit slikt initiativ til at det no blir sett fart i dei prosessane òg frå staten si side, slik at ein kan kome vidare i den floken som no har oppstått i region Fjordane?

Statsråd Terje Aasland [10:25:41]: Statnett har flere floker de må løse opp i, og det jobber de med. Områdeplanene er egentlig en arena hvor man henter inn innspill, har dialog, har drøftinger og ser samfunnsutviklingen over tid. Man skal gjennom områdeplanene også ha planer som imøtekommer det som er samfunnsinteressene over tid. Jeg håper at vi etter hvert kan utvikle områdeplanene som Statnett utvikler, til et enda bedre verktøy enn de er i dag. Det er gjort gode forbedringer fra første fase av områdeplanene til den fasen vi er i nå, men jeg tror områdeplanene er den viktigste arenaen for å bygge en samfunnsstruktur hvor kraftinfrastrukturen har mer parallellitet mellom det som er samfunnets behov for utvikling, og det som er infrastrukturutviklingen. Vi legger mye vekt på det, og jeg tror det er et veldig klokt spor å følge i fortsettelsen.

Presidenten [10:26:42]: Replikordskiftet er omme. De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Sofie Marhaug (R) [10:26:55]: Jeg hadde planer om å begrense meg litt i dag, men jeg synes ikke det kan få stå uimotsagt at alle i denne regionen ønsker mer kraftutbygging og mer vindkraft, siden det er en påstand som har blitt fremmet mange ganger i denne debatten. Det er ikke sant.

Senest denne uken vedtok kommunestyret i Kinn – altså gamle Florø og Vågsøy, som omslutter Bremanger kommune, et slags Frankensteins monster av en kommune, som ble slått sammen av de borgerlige i sin tid, og jeg skjønner at det var sterk motstand mot det – at de ikke ønsker vindkraft i Bremanger. De har altså i hvert fall klart å bli enige om én ting i den kommunen. Det ble vedtatt i kommunestyret denne uken, så når jeg hører representanten Bjørlo si at det her er et stort ønske om mer kraftutbygging, er ikke det en sannhet. Det er noe som må modifiseres, for å si det på den måten, så da har jeg gjort det og forlenget debatten med ett minutt eller noe sânt.

Presidenten [10:28:02]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6.

Sakene nr. 7–9 vil bli behandlet under ett.

Sak nr. 7 [10:28:12]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2018/844 om endring av direktiv 2010/31/EU om bygningers energiytelse og direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet (Innst. 426 S (2024–2025), jf. Prop. 126 S (2024–2025))

Sak nr. 8 [10:28:43]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2012/27/EU og direktiv (EU) 2018/2002 om energieffektivitet (Innst. 423 S (2024–2025), jf. Prop. 136 S (2024–2025))

Sak nr. 9 [10:29:07]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2018/2001 om å fremme bruk av energi fra fornybare energikilder (fornybardirektivet (2018)), som rettet i 2020 og 2022, og med endringer gjennom delegert kommisjonsforordning (EU) 2022/75 (Innst. 424 S (2024–2025), jf. Prop. 137 S (2024–2025))

Presidenten [10:29:42]: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil sju replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Ingvild Kjerkol (A) [10:30:10] (komiteens leder og ordfører for sakene): Først vil jeg takke komiteen for godt samarbeid om innstillingene.

De tre direktivene vi behandler i dag, er alle en del av ren energi-pakken i EØS-avtalen og en viktig del av grønn omstilling i Europa og reduserte klimagassutslipp.

Fornybardirektivet er en sentral del av EUs energi- og klimarammeverk fram mot 2030. Direktivet skal bidra til mer fornybar energi i Europa. I tillegg til å være et viktig bidrag til grønn omstilling og reduserte klimagassutslipp har den sikkerhetspolitiske situasjonen understreket behovet for å satse på fornybar energi i Europa. Gjennom forhandlinger med EU er det gjort EØS-til-

pasninger som ivaretar norske interesser, og en innføring av fornybardirektivet vil ikke kreve lovendringer eller endringer i gjeldende politikk. Det er presisert at EØS-EFTA-statene ikke skal bidra til EUs felles måloppnåelse. I stedet vil det etableres veiledende nasjonale fornybarmål for 2030.

Energieffektiviseringsdirektivet legger en overordnet ramme for hvordan landene skal legge til rette for energieffektivitet. Stortinget har vedtatt et nasjonalt mål om forbedring av energiintensiteten med 30 pst. innen 2030 sammenlignet med 2015. Direktivet gir landene stor frihetsgrad ved valg av virkemidler for å nå målet, og beregninger som er gjort, viser at direktivets krav til årlig energisparing kan nås gjennom eksisterende virkemidler.

Hovedendringene som følge av bygningsenergidirektivet 2018 i forhold til de tidligere bygningsenergidirektivene som alt er innlemmet i EØS-avtalen, stiller krav til ladepunkter i nye yrkesbygg og krav om automatiske styringssystemer. Direktivet innebærer bare behov for mindre lovendringer. EØS-komiteens beslutning om bygningsdirektivet er foreløpig ikke fattet, og dersom den endelige beslutningen i EØS-komiteen mot formodning avviker vesentlig fra det utkastet som ligger i proposisjonen, vil saken ble lagt fram for Stortinget på nytt.

Energiområdet er en viktig del av Norges samarbeid med EU, og direktivene vi behandler i dag, støtter viktige politiske mål om å fremme fornybar energi og energieffektivisering.

Jeg er glad for at et romslig flertall i dag stiller seg bak innlemmelsen av disse tre direktivene i EØS-avtalen. Med det bidrar vi til en reduksjon av det EØS-etterslepet som er opparbeidet. Flertallet understreker EØS-avtalens avgjørende betydning for norsk økonomi og næringsliv og betydningen av at Norge opprettholder våre forpliktelser i denne viktige avtalen.

I urolige tider som dem verden og Europa nå ser, er ikke tiden inne for å skape usikkerhet rundt vår viktigste samarbeidsavtale med landene rundt oss. EØS-avtalen er grunnmuren i vårt samarbeid med Europa. Den bidrar til å skape ro og stabilitet for næringslivet og sikre hundretusener av norske arbeidsplasser. Nå er tiden inne for mer og styrket internasjonalt samarbeid, ikke mindre.

Gjennom komiteens arbeid med innstillingene vi behandler i dag, har vi etter mitt syn fått god innsikt i hvilke formål direktivene har. Direktivene skal bidra til grønn omstilling og reduserte klimagassutslipp. Vi har fått bekreftet at ingen av direktivene krever at Norge må endre gjeldende politikk i vesentlig grad, og at gjeldende virkemidler i hovedsak er tilstrekkelige for å nå de målene.

Jeg anbefaler innstillingen.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Jan Tore Sanner (H) [10:34:48]: La meg starte med å takke saksordføreren for en god gjennomgang av de tre rettsaktene som nå blir implementert. Jeg deler fullt ut synspunktene om at direktivene gir positive konsekvenser for norsk næringsliv, og at de støtter opp om viktige norske politiske mål som å fremme fornybar energiproduksjon og energieffektivisering.

Jeg er også enig med saksordføreren i at tiden er inne for mer og styrket internasjonalt samarbeid. I den konteksten er det mer enn oppsiktsvekkende at regjeringen velger å implementere kun tre rettsakter, mens man samtidig gir en politisk garanti om at de fem gjenværende rettsaktene i ren energi-pakken skal utsettes med fem år.

Jeg har fulgt denne debatten over tid og registrert at flere av Høyres representanter har utfordret energiministeren til å svare på hva som er begrunnelsen for at man gir en politisk garanti om at de fem gjestående rettsaktene ikke skal implementeres. Slik jeg ser det, er dette åpenbart taktisk vurdert og ikke basert på faktiske realiteter. Regjeringen har ikke redegjort for hvilke konkrete nasjonale interesser som utfordres av de fem gjestående rettsaktene, eller hvilke utfordringer det kan skape for norske aktører at rettsaktene ikke blir implementert, og heller ikke hvilke konsekvenser utsettelsen får for implementeringen av andre EØS-relevante rettsakter på energiområdet. Jeg legger til grunn at energiministeren i sitt innlegg ikke bare vektlegger de tre som skal implementeres, men også gir en begrunnelse for den politiske garantien om at de fem øvrige skal utsettes.

Jeg må også få si at det undrer meg at Fremskrittspartiet igjen allierer seg med Senterpartiet og partiet Rødt i angrepene på EØS-avtalen. Det er ingen god hilsen til norsk næringsliv at Fremskrittspartiet igjen velger å angripe EØS-avtalen og ønske veto mot viktige saker. Det er ingen tvil om at i den geopolitiske situasjonen vi er i, og også i den økonomiske situasjonen verden er i, er det viktig at vi, som saksordføreren understreket, trenger mer og tettere internasjonalt samarbeid. Gjennom EØS-avtalen har Norge full adgang til EUs indre marked med 30 land og 450 millioner innbyggere. I den sammenheng er det viktig at Norge ikke utsetter, men implementerer direktiver og rettsakter som er viktige for samarbeidet i Europa, men også som er helt i tråd med norske politiske mål og norske politiske interesser.

Marit Arnstad (Sp) [10:39:00]: De siste årene har folk i Norge opplevd høye, ustabile og tidvis ekstreme strømpriser. En viktig årsak er nye utenlandskabler, og at EU har fått større innflytelse over norsk kraftpolitikk.

Senterpartiet mener at vi ikke bør bli en del av EUs energiunion og det dysfunksjonelle kraftmarkedet vi nå ser i EU. Derfor sa vi nei til den tredje energimarkedspakken, og derfor sier vi nei til den fjerde energimarkedspakken.

Det er ikke noen tvil om at Høyre og Fremskrittspartiet i sine åtte år i regjering bidro til å ødelegge sider ved det norske strømmarkedet. Gjennom tredje energimarkedspakke flyttet de makt og myndighet i strømpolitikken fra Stortinget til EU og ACER. I tillegg fikk man bygd to utenlandskabler, en til Tyskland og en til England, noe som økte eksportkapasiteten av norsk strøm med over 40 pst. De prøvde også å få godkjent en privat kabel, NorthConnect, noe som heldigvis ble stoppet da Senterpartiet kom i regjering. Denne type vedtak er en viktig årsak til at folk i Norge nå opplever ustabilitet i strømmarkedet og i strømprisene. Prissmitten gjennom de to siste kablene bidrar til ustabilitet, og EU hindrer oss i å iverksette effektive tiltak for å kontrollere strømeksporten ut av Norge.

Senterpartiets mål er å bidra til å snu denne utviklingen. Første steg er ikke å overføre stadig mer makt i strømpolitikken til EU. EUs ambisjon er at vi skal ha et felles strømmarked. Det kan være en god idé for land i Europa som historisk har hatt høye strømpriser, men det er en dårlig idé for Norge, som historisk sett har hatt lave strømpriser. Flere land i EU har de siste årene sveket sitt eget strømmarked ved å bygge opp et strømsystem som i altfor stor grad baserer seg på uregulerbar kraft, dvs. at det bare produseres strøm når det blåser eller når sola skinner. Målet med fjerde energimarkedspakke er bl.a. at norsk vannkraft skal kunne forsyne EU med mer balansekraft.

Norske folkevalgte skal sikre tryggheten og velferden til folk i Norge, og ett av de viktigste grepene vi kan gjøre, er igjen å skape grunnlag for lave og stabile strømpriser i vårt eget land. Da kan vi ikke vedta fjerde energimarkedspakke, og vi kan heller ikke fullt ut bli en del av EUs energiunion.

Dette er bakteppet for dagens debatt. Ved nå å starte innføringen av EUs fjerde energimarkedspakke tar Arbeiderpartiet Norge i feil retning. De går sammen med Høyre, Venstre og Miljøpartiet De Grønne for å flytte makt over den norske kraftpolitikken fra Stortinget til EU. Ingen andre rød-grønne partier støtter den linjen Arbeiderpartiet har valgt, om at det tas klokere avgjørelser for norsk kraftpolitikk i Brussel og Ljubljana, der ACER ligger, enn det gjør i Stortinget. Arbeiderpartiet prøver også å late som at dette bare handler om tre direktiver, som vi behandler i dag, men det gjør ikke det. Det handler om helheten, og det vet de veldig godt.

Energiministeren har orientert Stortinget om at Arbeiderpartiet mener det er riktig å ta inn alt av direktiver

i EØS, og det kommer før eller siden også til å gjelde de fem direktivene Arbeiderpartiet nå utsetter fordi de er kontroversielle i fagbevegelsen og innad i Arbeiderpartiet. Det kommer også til å inkludere de nyeste utgavene av fornybardirektivet og bygningsdirektivet som EU nå har vedtatt. Det vil få negative konsekvenser for folks lommebok og for norsk lokaldemokrati. Andre talere fra Senterpartiet vil komme nærmere inn på de enkelte direktivene.

Arbeiderpartiet og Høyre er altså villig til å gi bort nasjonal kontroll over kraften vår – bit for bit. Det er en sånn bit vi behandler i dag. Innføringen av EUs fjerde energimarkedspakke må stoppes for å unngå en komplett integrering av Norge i EUs dysfunksjonelle kraftsystem. EUs fjerde energimarkedspakke er nettopp en pakke. EU omtaler også selv de åtte direktivene i fjerde energimarkedspakke som en pakke, og Senterpartiet har hele tida ment at fjerde energimarkedspakke bør behandles i sin helhet. Senterpartiet har ingen tro på at Arbeiderpartiet vil la de siste fem EU-direktivene i denne pakken bero i nye fire år.

Som både utenriksministeren og EU-kommisjonen også stadig gjentar: Norge er forpliktet til å ta inn alt av direktiv i EØS. Vil vi unngå det, finnes det bare én legitim vei i EØS-avtalen, og det er å nedlegge veto. Det har Arbeiderpartiet aldri våget å gjøre, og det har jeg heller ingen grunn til å tro at de tør å gjøre i denne saken, men det er det som burde ha vært gjort.

Med det tar jeg opp de forslag Senterpartiet står bak.

Presidenten [10:43:46]: Representanten Marit Arnstad har teke opp dei forslaga ho refererte til.

Marius Arion Nilsen (FrP) [10:44:03]: Jeg starter like godt med konklusjonen. Fremskrittspartiet er imot innføringen av EUs fjerde energimarkedspakke, og vi er også imot de tre direktivene vi diskuterer her i dag.

Dette er første steget for å innføre hele EUs fjerde energimarkedspakke, og det mener vi er uklokt. EU har et dysfunksjonelt og dårlig energisystem. De har dårlige planer for framtiden, og vi har ingen tro på at det tjener Norge godt å bli tettere integrert og overlate mer av styringen til Europa. Det er vår grunn til å si nei til dette.

Vi er ikke imot samarbeid med Europa, snarere tvert om. Vi ønsker mye samarbeid med Europa, men da ønsker vi fornuftig samarbeid og fornuftig politikk. Å følge EUs energi- og klimapolitikk blindt er det motsatte, det er uklokt. Man har en dysfunksjonell energipolitikk som i stor grad baserer seg på fornybar, uregulerbar kraft uten tanke på systembalansen, uten tanke på stabilitet og regulerbarhet og uten tanke på kostnadene, ei heller konkurranseevnen og konkurransekraften til næringslivet. Det er godt illustrert ved alt næringsliv som flytter ut fra Europa. Den veien ønsker vi ikke for Norge, og det er

grunnen til at vi ikke ser oss tjent med blindt og underdanig å innføre alt som kommer fra Europa.

Det framheves i debattene og i mediene at det ikke er de siste revisjonene av direktivene som nå implementeres, men det er 2018-versjonene. Man skal visst ikke skremme med 2024-versjonene, som vil ha voldsomme konsekvenser for folk. Bolig er et godt eksempel. 2024-versjonen av det reviderte bygningsenergidirektivet kan pålegge norske husholdninger kostnader i hundretusen-kronersklassen. Det er særdeles uklokt, og det vitner om en politikk som ikke er tilpasset norske forhold. Det er også grunnen til reservasjonen mot mye av politikken som kommer fra Europa. Den er for dårlig tilpasset Norge, og det får store negative konsekvenser. Et annet godt eksempel er avløpsdirektivet, som påfører kommuner milliardutgifter.

Fremskrittspartiet ønsker at norske interesser skal ivaretas i EØS-avtalen. Arbeiderpartiet, med støttepartiene Høyre, Venstre og Miljøpartiet De Grønne, virker ikke å ha slike bekymringer. Det ble nevnt fra Høyre at det er synd at vi allierer oss med Rødt og Senterpartiet. For oss er det strengt tatt ikke så viktig hvem vi står sammen med her. Det viktigste er at vi står for riktig politikk, og vi ønsker Høyre velkommen hvis de også ønsker det.

Utenlandskabler ble nevnt her. Da må vi ha en liten historieleske – for det ble tross alt påbegynt av Stoltenberg II-regjeringen. Dette var Senterpartiets store visjon om Norge som Europas grønne batteri, og det var Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV som igangsette disse planene. Ja, Solberg-regjeringen videreførte disse planene, og det burde man ikke gjort, for man har fått en stor eksponering mot et Europa der man fører en politikk som gjør at de norske strømprisene har gått opp. Det gjør at vi har store variasjoner i strømprisene, selv om vi har ca. 90 pst. fornybar vannkraft, og en stor grad av det er regulierbar vannkraft. Vi har hatt rekordhøye magasiner nå i år. Samtidig kan det se ut til at vi setter nye eksportrekorder for kraft, noe som medfører at strømprisene i Norge er meget høye, noe som er meget negativt. Dette vil det bli mer av med en enda tettere tilknytning til Europa, noe vi ser med stor skepsis på.

Regjeringen påstår at dette direktivet ikke krever lovendringer, og det er riktig. Samtidig er det nettopp også problemet, for det er på forskriftsnivå at mye av makten flyttes, og det er der EU får definisjonsmakten. De delegerte rettsaktene og gjennomføringsforordningen som følger hele dette direktivet, utvikles uten at Stortinget har noe å si, men det får stor virkning i Norge.

Fremskrittspartiet er skeptisk til flere av EUs direktiver og rettsakter som kommer nå. Vi håper og heier virkelig på at den reorienteringen Ursula von der Leyen tar til orde for, er en reorientering i form av at avbyråkratisering, forenkling og vektlegging av konkurransekraft

skal føre til at mye rulles tilbake. Det vi ser nå, er et EU som griper inn på stadig flere områder og med stadig større negative konsekvenser for husholdninger og næringsliv. Derfor sier vi nei.

Lars Haltbrekken (SV) [10:49:14]: De tre direktivene vi behandler i dag, er en del av EUs fjerde energimarkedspakke. De vil bringe oss tettere på EUs markedssystem og gi oss mindre demokratisk kontroll over våre egne kraftressurser. Derfor sier SV nei til å innføre disse direktivene som en del av EØS-avtalen.

SV vil allikevel foreslå at tiltakene i energieffektiviserings- og bygningsenergidirektivet blir innført, men da utenfor EØS-avtalen. Dette er viktige tiltak som vil være med på å styrke arbeidet med energieffektivisering i Norge, men vi vil innføre dem på en måte som gjør at vi ikke avgir suverenitet. EUs energipolitikk fungerer ikke for norske forhold. I EU skal strøm være en handelsvare. SV ønsker at kraftpolitikken skal være på folkets og miljøets premisser, ikke på markedets. EUs mål om at strømmen skal flyte fritt mellom alle europeiske land og prissettes på børs, strider fundamentalt med den retningen SV mener er riktig for samfunnet.

Fornybardirektivet vil også innføre en form for «fast track»-system for konsesjonsbehandling av ny fornybar kraft. Vi frykter at regjeringens forsikringer om at dette ikke skal gå ut over en forsvarlig saksbehandling, kan endre seg med et nytt flertall på Stortinget, eller dersom EU utfordrer denne forståelsen. I så fall kan lokaldemokratiet bli satt under press, og rommet for demokratisk påvirkning vil bli mindre. Det vil også kunne legge press på de natur- og miljøundersøkelsene som skal gjøres, slik at de blir dårligere. Fornybardirektivet utvider også ordningen med opprinnelsesgarantier, en ordning SV er med på å fremme forslag om å få avsluttet.

I Norge trenger vi en langt sterkere satsing på energieffektivisering. Den mest miljøvennlige energien er den energien som ikke blir brukt. Hver kilowattime vi sparer, kan bidra til å spare naturen for unødige inngrep og være med på å kutte utslipp av klimagasser – og også være med på å avlaste strømmettet. Derfor foreslår vi også at de tiltakene som bidrar til dette, innføres.

Den versjonen av bygningsenergidirektivet Stortinget nå behandler, har EU-landene allerede gått videre med. SV frykter at dersom vi godtar dette direktivet i dag, vil presset bli stort også for å innføre nye versjoner av direktivet som vi per i dag ikke fullt ut kjenner konsekvensene av.

Vi mener også at EUs fjerde energimarkedspakke burde ha vært behandlet samlet. Vi mener at regjeringens forsøk på å avdramatisere tettere kobling med EUs energimarked fører til en bit-for-bit-behandling av disse sakene. Vi burde ha sett disse sakene i en helhet, også de

direktivene som nå ikke innføres. Bit for bit blir vår nasjonale kontroll og makten i norsk energipolitikk med dette flyttet fra storting og regjering og over til EU.

Som sagt støtter vi alle de tiltakene om energieffektivisering som fremmes i direktivene, men dette kan vi fritt innføre på egen hånd. Vi er ikke avhengig av EU for å kunne spare på strømmen eller ha en fornuftig satsing på fornybar energi.

Jeg fremmer med det de forslagene i innstillingen som SV har alene og sammen med Rødt. Jeg kan også varsle at SV kommer til å støtte Rødts løse forslag om å sende saken tilbake til komiteen.

Presidenten [10:53:52]: Representanten Lars Haltbrekken har teke opp dei forslaga han refererte til.

Sofie Marhaug (R) [10:54:06]: Dagen i dag er fredag den 13. for norsk energipolitikk. Det er nemlig en ulykke for demokratiet å si ja til å underlegge Norge enda flere EU-regler i energipolitikken. Grunnleggende sett handler dette om demokrati. Man kan være enig eller uenig i innholdet i de tre direktivene vi behandler i dag, men hvis vi innfører dem, institusjonaliserer vi en viss politikk.

Rødt fremmer i dag et løst forslag, et forslag om å sende hele saken tilbake til komiteen. Grunnen til dette er at vi mener det er udemokratisk at velgerne ikke får si sitt om de tre direktivene gjennom stemmeseddelen. Vi er mange partier i Stortinget som er mot denne pakken: I tillegg til Rødt er det Senterpartiet, SV og Fremskrittspartiet. Rødt er i alle fall klinkende klar på at vi kommer til å være mot disse direktivene også etter valget. Hvis vi sier ja til de direktivene i dag, er det knapt noen vei tilbake. Som med andre EU-direktiver er de langt på vei irreversible, og da synes Rødt det er veldig udemokratisk å presse disse gjennom rett før valget. Det ble knapt snakket om for fire år siden, men vi tror det vil være et stort engasjement i denne saken, noe som vil mobilisere velgere til å si sitt gjennom valget. Vi håper derfor at flere vil støtte det, selv om jeg mistenker at de ikke vil det. Ut fra rent demokratiske hensyn burde dette blitt behandlet etter valget.

Vi mister demokratisk kontroll over kraften. Det blir ikke mulig å utvide fristene for konsekvensutredninger av f.eks. vindkraft hvis vi vedtar fornybardirektivet i dag. I dag er dette et politisk spørsmål i Stortinget. Vi debatterte det, fattet vedtak og gjorde endringer tidligere i vår, da vi behandlet energiloven. Det politiske handlingsrommet, selve demokratiet, blir innskrenket hvis vi sier ja til disse direktivene.

Hele poenget med pakken fra EUs side er å viske ut de politiske forskjellene mellom EU-landene. Alt skal være et felles marked der markedsregler skal gjelde. Det er institusjonalisert høyrepolitikk. Hvis Norge skulle ønske å organisere kraftpolitikken, kraftdistribusjonen

og kraftproduksjonen på en annen og mer sosialt rettferdig måte, og ikke underlegge den markedstvang, vil det i økende grad bli et problem med flere og flere EU-regler. De neste rettsaktene i denne pakken vil f.eks. forby å sette en politisk makspris på strøm. Uavhengig av om man er enig eller uenig med Rødt når det gjelder det kravet, burde det jo være politikerne i denne salen, ikke byråkratene i Brussel eller Ljubljana, som avgjør det spørsmålet.

De som taper på denne politikken, er særlig to grupper. Det er de som vil ha politisk styrte strømpriser, ikke sjokkerte markedspriser, enten det er snakk om vanlige folk eller bedrifter eller industri i Sør-Norge. Det andre er naturen. Når et land – Norge – som allerede har bygd ned masse natur med vannkraft, blir presset av EU til å gå løs på resten av naturen og bygge mer fornybar energi, enten det er i fjellheimen eller det dreier seg om å legge de siste elvene i rør, blir naturen skadelidende.

Jeg synes at denne sal tar ekstremt lett på fornybardirektivet, både det fra 2018, det jeg vil kalle den lille bukken Bruse, og det som kommer etter, som gjelder fra 2023 i EU, som er en større bukken Bruse, og bl.a. inneholder såkalte akselerasjonsområder for kraftutbygging – dvs. hurtigspor for vindkraft, på godt norsk. Da jeg stilte statsråd Aasland spørsmål om dette i Europautvalget, sa han at hensikten med å innføre 2018-direktivet selvfølgelig er å innføre 2023-direktivet også – med hurtigspor for vindkraft, kan jeg legge til.

Det er altså veldig mange grunner til å si nei i dag, men jeg vil understreke det flere andre har understreket før meg: Dette er starten på å innføre hele pakken. Det er i beste fall naivt og i verste fall veloverveid å behandle fjerde energimarkedspakke stykkevis og delt i stedet for fullt og helt, for jo flere rettsakter vi innfører på energifeltet, desto mer EØS-relevant vil EUs øvrige energipolitikk anses. Slik fungerer den udemokratiske EØS-avtalen, og de EU-positive partiene må ta det inn over seg.

Med dette er Rødts egne forslag fremmet.

Presidenten [10:59:08]: Representanten Sofie Marhaug har teke opp dei forslaga ho refererte til.

Alfred Jens Bjørlo (V) [10:59:20]: Eg vil på vegner av Venstre begynne med å seie meg enig i to sentrale poeng frå Arbeidarpartiets og Senterpartiets talsperson i denne saka, representantane Kjerkol og Arnstad.

Representanten Kjerkol sa i sitt innlegg at tida no er inne for meir europeisk samarbeid, ikkje mindre. Det er Venstre enig i. Så sa representanten Arnstad at debatten om desse sakene vi behandlar i dag, ikkje berre handlar om tre direktiv, den handlar om heilskapen, og at «det vet de veldig godt». Det er eg og Venstre 100 pst. enig med representanten Arnstad i. Dette handlar om heilskapen, og det veit alle godt.

Dette handlar om den heilskaplege politikken som no blir ført på eit europeisk nivå for å omstille heile det europeiske energisystemet bort frå eit system basert på fossil energi over til eit framtidig system basert på fornybar energi, som samtidig kuttar klimagassutslepp og fører til grøn omstilling av industrien, og som gjer det mogleg å gjera dette på ein slik måte at både folk og næringsliv får tilgang til energi til ein akseptabel pris og med høg forsyningsikkerheit. Det er det heilskapen i desse direktiva handlar om.

Difor er Venstre sjølvsagt glad for og sjølvsagt positiv til at regjeringa no føreslår å ta tre sentrale direktiv inn i norsk lov:

- Fornybardirektivet handlar kort fortalt om å styrkje forbrukarrettane, ha felles reglar om støtte til omstilling, ha berekraftskriterium for biodrivstoff og få raskare saksbehandling.
- Energieffektiviseringsdirektivet handlar om nettopp det namnet tilseier, korleis vi kan og skal jobbe mykje meir heilskapleg og systematisk når det gjeld energieffektivisering. Det er i alle fall eit område vi ikkje har klart å gjere godt i Noreg til no. Å jobbe saman med andre land om det trur vi er rett.
- Det siste er bygningsenergidirektivet, som handlar om å ha felles, overordna køyrereglar for korleis vi kan ha meir energieffektive bygg, eksempelvis ved å stille krav om at yrkesbygg har ladepunkt til elbilar og liknande tiltak som enkelt sagt berre er sunn fornuft.

Venstre støttar altså dei tre framlegga til direktiv som her ligg på bordet, men det er ein heilskap. Vi er sterkt kritisk til at regjeringa no faktisk har valt ikkje berre å la vere å ta inn dei fem direktiva elles, men seier at det ikkje skal skje på minimum fem år. I noko som er ein heilskapleg energipolitikk i EU, blir vi no med berre stykkevis og delt, vi er ikkje med på heilskapen. Det er uheldig for Noreg som nasjon. Det gjer vårt forhold til EU meir krevjande, og det er ikkje i tråd med ideen bak EØS-avtalen.

Det Arbeidarpartiet og regjeringa gjer, nemleg å seie ja til tre og nei til fem direktiv, og garantere at det nei-et står fast i fem år, står ikkje for oss fram som om det blir gjort av nasjonal interesse. Det står fram som om det blir gjort av taktisk interesse, ikkje minst når vi her i salen i dag høyrer at samtlege av dei partia Arbeidarpartiet er avhengig av å måtte samarbeide med etter valet for eventuelt å kunne fortsetje i regjering, er dundrande imot det som her blir gjort. Det seier ganske mykje om dei krevjande samarbeidsforholda rundt Arbeidarpartiets støtteparti.

Venstre ønskjer ikkje å drive partitaktikk på så krevjande og viktige spørsmål for landet som dette. Vi støttar regjeringa når dette blir lagt fram i desse tre di-

rektiva, men vi er òg heilt tydelege: Resten må kome, vi må vere med i den heilskaplege energiomstillinga Europa no driv med, ikkje berre vere med stykkevis og delt.

Rasmus Hansson (MDG) [11:04:09]: Miljøpartiet De Grønne støtter innføringen av disse tre direktivene. Vi mener at det eneste riktige vil være å inkludere de øvrige fem direktivene i pakken også. Det er fordi det er god politikk. Det er god klimapolitikk, det er god energipolitikk, det er god næringspolitikk, og det er god sikkerhetspolitikk. Miljøpartiet De Grønne er ikke imot norsk selvstendighet og suverenitet. Vi er ikke imot norsk demokrati. Vi mener tvert imot at innføringen av denne pakken er et ledd i å styrke alle de viktige punktene.

Det har blitt nevnt to skrekkscenarier her. Det ene er skrekkscenarioet om hva disse direktivene vil føre til for norsk natur. Vel, Naturvernforbundet vurderer det helt annerledes, og vi vurderer det helt annerledes. Det å ha et effektivt energisamarbeid med verden rundt oss er en effektiv måte å beskytte norsk natur mot overforbruk og overutbygging på, som vi vil få hvis vi energimessig skal isolere oss.

Når det gjelder demokratiet, må jeg si at det vitner om ganske lite respekt for de 27 selvstendige nasjonene som velger å samarbeide i EU gjennom sine folkevalgte og gjennom sine reguleringer, å insistere på at hele pakken er et udemokratisk, byråkratistyrkt helse. Hva tror man at belgiere, franskmenn, rumenere osv. tenker på når de er så entusiastiske medlemmer av dette udemokratiske systemet? Sannheten er jo at ikke minst i den verden vi nå plutselig er havnet i, er EU, uten sammenlikning, den sterkeste pådriveren for god klimapolitikk, for demokrati, for anstendige internasjonale forhold osv. Dette er helt klart den internasjonale enheten som ligger nærmest de verdiene vi her på Stortinget arbeider for hver dag og står sammen om. Ettersom EU samtidig er vår suverent viktigste handelspartner, som alle vet, og geografisk og kulturelt er våre egne omgivelser, er det å inngå et effektivt samarbeid med den enheten temmelig åpenbart logisk, etter Miljøpartiet De Grønnes mening.

Er dette å gi fra seg råderett eller suverenitet? Juridisk og ut fra det som er dokumentert gjennom en rekke rettsavgjørelser osv., er svaret helt åpenbart nei. Først og fremst er det helt åpenbart at de aller fleste av de store spørsmålene vi diskuterer – frihet, sikkerhet, demokrati, klima og natur – bare kan løses gjennom internasjonalt samarbeid. Svaret som heter nei, vi skal isolere oss, er jo dypt ulogisk i forhold til størrelsen og kompleksiteten på disse spørsmålene.

Da er det interessant med SV, som altså vil innføre EUs politikk i Norge – bare uten EU. Greit nok, men det

er i hvert fall en bekreftelse på at selve politikken er fornuftig.

Fra Miljøpartiet De Grønnes synspunkt gjør Stortinget nå et riktig og godt vedtak, samtidig som vi gjør et mangelfullt vedtak, for det er helt åpenbart hvorfor Arbeiderpartiet ikke tør å innføre de neste fem direktivene. Det er en valgtaktikk for å demme opp for den interessante «Norge først»-alliansen, som består av ytre høyre og ytre venstre pluss Senterpartiet, i norsk politikk. Det får vi bare leve med. Vi får håpe at Arbeiderpartiet kommer på bedre tanker i neste storting.

Presidenten [11:08:51]: Eg vil oppmoda representanten om å bruka parlamentariske uttrykk.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [11:09:04]: La meg starte med historien: Når det gjelder EUs tredje energimarkedspakke, valgte Kristelig Folkeparti ikke å støtte den. Det var spesielt myndighetsoverføringen til ACER som var grunnen til at vi ikke stemte for i den saken.

Kristelig Folkeparti støtter de tre direktivene vi diskuterer i dag. Som flere har vært inne på, handler det om politikk som er god, det handler om mer fornybar energi, det handler om å lykkes med den grønne omstillingen – i Norge, men også for Europa – det handler om å sette mål for energisparing i bygg, det handler om å forbedre energieffektiviteten; det handler om å få mye av det jeg tror vi tverrpolitisk er enige om i denne salen.

Kristelig Folkeparti er også enig i at det er riktig ikke å innføre de fem neste direktivene. Vi mener det er en klok linje regjeringa har lagt seg på, og derfor vil det være Kristelig Folkepartis linje i neste stortingsperiode også. Derfor er vi uenige med dem som sier at vi her behandler alt. Vi mener at en må ta stilling til hvert enkelt direktiv – disse er gode, disse støtter vi – og så tar en stilling til andre direktiver. Det er fullt mulig å si nei til dem, på samme måte som det reises en diskusjon om ulike direktiver som er revidert, og hvor det vil komme nye direktiver. Hvis vi så kommer til det tidspunktet og mener at det ikke er riktig, sier vi eventuelt nei til det.

I dag støtter vi politikk jeg mener er god. Som representanten Rasmus Hansson var inne på, ønsker SV faktisk å fremme innholdet i direktivene, noe som viser at politikken åpenbart er god. Derfor mener vi at det er unødvendig og heller risikabelt i en tid som dette å bruke reservasjonsretten på disse tre direktivene.

Når det er sagt, tror jeg også at debatten og mye av grunnen til at vi står i denne uenigheten, selvsagt bunner i synet på EU og EØS. For Kristelig Folkeparti er EØS svært viktig. Det betyr ikke at vi ikke er villige til å si nei til enkeltdirektiver hvis vi mener de vil være veldig feil å innføre, men det betyr at vi vil stå opp for samarbeid med Europa. Vi er glade for den markedsadgangen vi

har til Europa, og derfor vil vi også kjempe for å bevare EØS som den viktige samarbeidsavtalen vi har med EU.

Jeg er enig i kritikken mot EU-landenes feilslåtte energipolitikk, og vi kunne hatt lange innlegg om det – om feilslått nedlegging av eller stans i kjernekraft i enkelte land, og om avhengigheten av russisk gass, som dessverre viste seg å være katastrofal for mange land. Likevel er det et annet bord, for på samme måte kunne jeg snakket om regjeringas manglende vilje til å gjøre strukturelle grep eller til å komme med lignende forslag som norgespris mye, mye tidligere. Norgespris skal vi diskutere på mandag. Også når Senterpartiet satt i regjering, kunne en ha kommet med mer offensive tiltak for å gjøre noe med de høye strømprisene. Det ligger på det norske bordet, og der har vi vært uenige.

I dag diskuterer vi altså disse tre direktivene, dem alene, og dem støtter Kristelig Folkeparti. Vi kommer til å stemme for dem, og så kommer Kristelig Folkepartis linje til å være å skyve de neste til neste stortingsperiode og ikke støtte dem.

Statsråd Terje Aasland [11:12:55]: La meg også starte med å takke saksordføreren, komiteen og ikke minst representanten Ropstad, som ga sin fulle tilslutning til den linjen regjeringen har lagt opp til. Det er et godt utgangspunkt.

Regjeringen har nå bedt om Stortingets forhåndssamtykke til å ta inn tre rettsakter fra ren energi-pakken i EØS-avtalen. Det dreier seg om fornybardirektivet, energieffektiviseringsdirektivet og bygningsenergidirektivet. Når disse tre direktivene med underliggende rettsakter innlemmes, vil EØS-etterslepet på energiområdet rundt halveres.

Dette er etter vår mening ikke tiden for å skape tvil om EØS-avtalens troverdighet og betydning. Det følger av EØS-avtalen at relevant regelverk skal innlemmes uten unødig opphold, og felles spilleregler er viktig også på energiområdet, ikke minst for land som Norge, som er små, men har betydelig med energi.

Fornybardirektivets formål er å legge til rette for mer fornybar energi i Europa. En høyere fornybarandel bidrar til reduserte klimagassutslipp, sikrere energiforsyning og grønn omstilling. Nærprodusert fornybar energi i Europa har også en viktig sikkerhetspolitisk dimensjon. Fornybardirektivet etablerer tidsfrister for myndighetenes konsesjonsbehandling. Det har vi ikke hatt tidligere i Norge, men jeg tror det er bra å ha det. Konsesjonsmyndighetene skal likevel ta de samme naturhensyn som før, og ivareta lokaldemokratiet. Konsesjonssøknader skal behandles nasjonalt, akkurat som før.

Mer harmoniserte bærekraftskriterier mellom Norge og EU, og krav til klimagassreduksjoner fra biobrens-

ler, sikrer likere konkurransevilkår, til fordel for industri- og transportsektoren. Det haster å få tilgang til uni-
onsdatabasen for sporing av biobrensler. Det er ikke
mulig før dette direktivet er gjennomført, bl.a. fordi
Norge nå har utdaterte krav til biobrensler siden det er
2009-direktivet som gjelder.

Jeg mener at vi i forhandlingene med EU har fått på
plass materielle EØS-tilpasninger som ivaretar norske
hensyn på en god måte. For eksempel har EFTA-landene
selv fastsatt nasjonale veiledende fornybarmål for 2030,
og skal ikke bidra til å oppnå EUs felles fornybarmål. En
annen viktig tilpasning er at dersom det foreligger kon-
sultasjonsplikt med samiske interesser, kan tidsfristen
forlenges med ett år dersom det er behov for det. For
meg var det viktige hensyn å ta.

Fornybardirektivet krever ikke lovendring, og da-
gens politikk og eksisterende virkemidler kan i all ho-
vedsak videreføres.

Energieffektiviseringsdirektivene fra 2012 og 2018
sammenfaller godt med regjeringens energipolitikk. Re-
gjeringen har styrket arbeidet med energieffektivisering
betydelig, og høsten 2023 la vi fram en handlingsplan
for energieffektivisering. Energieffektiviseringsdirekti-
vet setter mål for energieffektivisering i EU, og gir med-
lemslandene stor frihet i valg av virkemidler. Norge har
fra før egne energieffektiviseringsmål og bindes ikke av
EUs mål.

Som for fornybardirektivet krever heller ikke energi-
effektiviseringsdirektivet lovendring. Det ble imidlertid
tidlig i arbeidet lagt til grunn at Stortingets samtykke
skulle innhentes, og jeg har gitt uttrykk for at sakene vil
bli lagt fram for Stortinget. Derfor legger vi disse sakene
fram, selv om det ikke er påkrevd etter Grunnloven.

Bygningsenergidirektivet fra 2018 består av mindre
justeringer og enkelte utvidelser av bygningsenergidirek-
tivet fra 2010. Sistnevnte er innlemmet i EØS-avtalen og
ble behandlet i Stortinget i 2023. Direktivet endrer ikke
norsk politikk. De økonomiske og administrative kon-
sekvensene er svært begrensede, og det er ingen bestem-
melser i direktivet som retter seg mot husholdninger.

Gjennomføring av direktivet krever lovendring
knyttet til kravet om at større nye yrkesbygg skal ha au-
tomatiske styringssystemer. Derfor er Stortingets sam-
tykke nødvendig, i medhold av Grunnloven § 26, andre
ledd.

EØS-avtalen forplikter oss til å innlemme EØS-re-
gelverket uten unødig opphold, men det betyr ikke at vi
gjør det ukritisk. Vi må bruke nødvendig tid og sikre oss
forståelse fra EUs side for tilpasninger. Dette gjør seg
gjeldende for resten av regelverket i ren energi-pakken.

Det norske kraftsystemet har i flere tiår vært knyttet
tett sammen med våre naboland. Markedsregelverket i
ren energi-pakken disse landene er omfattet av, videre-

fører i stor grad bestemmelsene og hovedprinsippene i
den tredje energimarkedspakken. Regelverket er EØS-
relevant, og regjeringen har vært tydelig på at det ikke er
snakk om å benytte reservasjonsretten.

Samtidig er vi i en situasjon med ustabilitet i de eu-
ropeiske kraftmarkedene, med til dels høye og svært
ustabile priser. Det er også utfordringer knyttet til enkel-
te EU-lands nasjonale energipolitikk, herunder spørs-
mål om prisområder, grunnlastproblematikk og effekt-
behov, noe som er utfordrende i møte med det norske
kraftsystemet. Da mener vi at det ikke er riktig å knytte
oss tettere til det europeiske kraftmarkedet ved å inn-
lemme disse rettsaktene i EØS-avtalen slik situasjonen
er nå.

Vi vil jobbe videre med markedsregelverket på tek-
nisk nivå, inkludert de siste endringene som har blitt
vedtatt i EU, i 2024.

Presidenten [11:17:58]: Det vert replikkordskifte.

Jan Tore Sanner (H) [11:18:11]: Det er bra at regjer-
ingen, så snart Senterpartiet forlot den, la frem de tre
aktuelle rettsaktene. De får selvsagt Høyres støtte. Sam-
tidig gir statsråden en usedvanlig svak begrunnelse for
den taktiske begrunnelsen som er gitt for å utsette im-
plementeringen av de fem gjenstående rettsaktene
med fem år. Mitt spørsmål knytter seg til denne taktisk
begrunnede garantien. Er det slik at Arbeiderpartiet
uansett hva som måtte skje i Europa eller i Norge, vil stå
fast på at de fem gjenstående rettsaktene ikke vil bli im-
plementert i de kommende fem år?

Statsråd Terje Aasland [11:19:12]: La meg starte
med å si at dette ikke er en taktisk begrunnelse. Det er
en teknisk begrunnelse for hvorfor vi velger å si at vi av-
venter de siste fem og spesielt markedsregelverket
knyttet til det.

Det er ikke en usedvanlig svak begrunnelse. Tvert
om: Det er en ganske sterk begrunnelse. Vi ser det er ut-
fordringer og ustabilitet i det europeiske kraftmarkedet,
til dels høye, svært høye og ustabile priser, og vi vet at
man i Europa sliter med grunnlastproblematikk og ef-
fektkapasitetsproblemer, noe som igjen utfordrer det
norske kraftsystemet når det møter det europeiske sys-
temet. Vi har bl.a. sagt at vi vil jobbe videre med utgangs-
punkt i å få en tilpasning til eller få en avklaring av hvor-
dan det europeiske kraftsystemet utvikler seg, med tan-
ke på nettopp å imøtekomme det. Det er på samme
måte som vi har sagt nei til flere utenlandskabler, for det
er nettopp det som utfordrer det norske systemet.

Jan Tore Sanner (H) [11:20:12]: Statsråden viste til
EØS-avtalen, hvor det følger at vi har en plikt til å im-
plementere rettsaktene uten unødvendig opphold. Jeg

registrerer at statsråden sier at det er en teknisk begrunnelse, men det fremstår som svært taktisk når utsettelsen er satt til neste fireårsperiode. Med andre ord: Det skal ikke skje noe i neste valgperiode, men etter det er man rede til å implementere.

La meg gjenta det spørsmålet jeg stilte, som jeg registrerer at statsråden ikke svarte på: Er det slik at denne taktisk begrunnede garantien vil stå seg uansett hva som skjer? Er det slik at Arbeiderpartiet vil vurdere situasjonen i kommende periode, eller vil den stå i fem år uansett?

Statsråd Terje Aasland [11:21:21]: Jeg understreker igjen: Dette er ingen taktisk begrunnelse, det er tekniske årsaker til at vi velger å gjøre det. Når vi har sagt neste stortingsperiode, er det fordi vi mener at vi trenger tid til å jobbe gjennom disse problemstillingene, påvirke EU og jobbe sammen med EU for å løse opp i dem. Jeg har nå fått til et nordisk samarbeid som kommer til å fokusere på både grunnlastproblematikken og effektmangelen som er i det europeiske systemet. Det tror jeg er en styrke når vi tenker på videre utvikling av det europeiske kraftsystemet samlet sett.

Så må jeg bare understreke at den forrige regjeringen, som representanten Sanner var en del av, ikke hadde «speed» på EU-implementering, den heller. Når vi snakker om bygningsenergidirektivet fra 2010, ble det altså implementert først i 2023. Det har tatt tid, og noen ganger er det fornuftig å tenke seg grundig om, jobbe godt med tilpasninger og jobbe godt med endringer, sånn at det blir gode systemer til slutt.

Jan Tore Sanner (H) [11:22:30]: Det vil ikke øke, men svekke vår mulighet til å påvirke utviklingen i EU når vi velger å sette oss selv på sidelinjen. Jeg registrerer også at det har kommet reaksjoner på den holdningen regjeringen har inntatt, og jeg konstaterer at statsråden igjen velger ikke å svare på spørsmålet. La meg derfor gjenta for tredje gang: Er det slik at den taktisk begrunnede garantien vil stå i fem år uansett – uansett hva som måtte skje i Europa eller i Norge – eller vil Arbeiderpartiet og regjeringen, hvis man skulle bli gjenvalgt, vurdere situasjonen underveis for å se om man kan implementere de rettsaktene vi er forpliktet til å gjennomføre?

Statsråd Terje Aasland [11:23:22]: Aller først har jeg lyst til å si at jeg håper regjeringen blir gjenvalgt og at vi får muligheten til å fortsette det viktige arbeidet vi har gjort, ikke minst på kraftsektoren, for det er av stor betydning.

Det er ingen grunn til å tvile på det Arbeiderpartiet har sagt. Vi har sagt at vi ikke kommer til å innføre det, spesielt disse markedsdirektivene, i løpet av neste stortingsperiode. Det står vi selvfølgelig ved. Vi kommer til å jobbe nitid med å prøve å påvirke EU, reguleringene og

hvordan vi kan ivareta det norske kraftsystemet, eller bidra til mer grunnlast- og effektkapasitet i det europeiske systemet. Vi står fast ved det vi har sagt.

Marit Arnstad (Sp) [11:24:14]: Sjølsagt er det en taktisk begrunnelse å utsette de fem siste direktivene – sjølsagt er det det. Det er ikke noen teknisk begrunnelse, det er taktisk, fordi det blir en eksplosjon i fagbevegelsen og innad i Arbeiderpartiet hvis en innfører de fem direktivene, og det vet statsråd Aasland veldig godt. Det er taktisk, akkurat som denne bit-for-bit-gjennomføringen man nå legger opp til, også er et taktisk løp.

Statsråden har informert Stortinget om at når vi først har 2018-utgavene av direktiv, må vi vel også ta 2023-utgavene. Ja, hensikten er jo det, så da må en forutsette at Arbeiderpartiet også vil innføre de direktivene. Når det gjelder bygningsdirektivet, betyr det at det etter 2023-utgaven – etter en analyse av Norges Bank – kan bli i gjennomsnitt 450 000 kr i økte kostnader for norske huseiere. Norges Bank sier at direktivet innebærer en finansiell risiko for Norge. Ser statsråden utfordringene med det når han nå i Stortinget har bekreftet at han også ser det som aktuelt å innføre 2023-direktivet?

Statsråd Terje Aasland [11:25:21]: Jeg må understreke igjen at det ikke er noen taktiske vurderinger bak dette. Det er reelle vurderinger. Det er tekniske årsaker til at vi har gjort det vi nå har gjort med å fremme disse tre, og har sagt at vi må jobbe videre med de andre systemene og ikke innføre dem i neste stortingsperiode.

Når det gjelder arbeidet med de sist reviderte, f.eks. bygningsdirektivet, som det henvises til, er det helt opplagt at Arbeiderparti-regjeringen ikke kommer til å innføre ordninger som gjør at norske husholdninger blir utsett for – skal vi si – unødig eller stor finansiell risiko. Vi må jobbe med tilpasninger der hvor det er nødvendig, sørge for at vi får gode systemer som ivaretar norske interesser, norske husholdninger og norsk næringsliv. EØS-avtalen i sin helhet er en styrke for norsk konkurransekraft.

Marius Arion Nilsen (FrP) [11:26:34]: Norsk energipolitikk er over 100 år med fornuftig utbygging av regulerbar vannkraft. Vi har fått et energisystem som er robust, som er stabilt, og som har ført til store industrielle etableringer og industrisamfunn bygd opp rundt dette. Senere begynte vi å integrere oss mer mot det svenske systemet, på 1960-tallet, og har fått en god utveksling her i Norden. Det regjeringen nå ønsker, er å ta inn deler av et direktiv, men de ønsker i stor grad å ta hele på sikt, alskens oppdaterte direktiver, samt muligens også gå inn i energiunionen.

Da vi i komiteen var hos Svenska kraftnät for noen år siden, sa de at det historiske nordiske kraftsystemet

var perfekt. Kan statsråden avklare om han mener at den tettere tilknytningen til EU og en potensiell energionion, med disse direktivene vi nå innfører, gjør det norske systemet bedre – eller gjør det det dårligere?

Statsråd Terje Aasland [11:27:38]: Vi har hatt en fantastisk utvikling når det gjelder å utvikle det norske kraftsystemet, ikke bare i 100 år, men godt over 100 år. Det har tjent Norge godt, og vi har lagt til rette for industriutvikling og næringsutvikling, som representanten påpeker.

Det er ingen tvil om at kvaliteten i det nordiske kraftsystemet er helt unikt. Noen utfordringer er det i møte med f.eks. det danske kraftsystemet, som til tider mangler effektkapasitet. I det nordiske samarbeidet har vi likevel til hensikt å kunne beskytte, videreutvikle og forsterke det nordiske kraftsystemet, også i møte med det europeiske kraftsystemet. Derfor har jeg tatt initiativ nettopp til et sterkere og tettere nordisk samarbeid på dette feltet.

Vi er opptatt av å kunne utvikle de kvalitetene vi har i det norske kraftsystemet. Det betyr bl.a. at det med symmetri i kraftutveksling, som vi har hatt sammen med de nordiske landene, egentlig har tjent Norge veldig bra. Det har gjort at vi har sluppet å bygge ned mer natur enn det som har vært nødvendig, og vi har hatt en energisikkerhet som følge av importmuligheter når det f.eks. har vært lite vann i magasinene.

Lars Haltbrekken (SV) [11:28:56]: I innlegget til statsråden hører vi at han argumenterer med at Norge er på etterskudd i miljøkravene til f.eks. biodrivstoff, biobrensel, og noe av argumentasjonen for å innføre energieffektiviseringsdirektivet og bygningsdirektivet er at en vil få fortgang i satsingen på dette i Norge. Mitt enkle spørsmål til statsråden er: Hvorfor i alle dager sitter regjeringen og venter på EU med å innføre viktige ting for å stille krav til biobrensel og økt satsing på energieffektivisering? Hvorfor gjør ikke regjeringen bare dette på egen hånd?

Statsråd Terje Aasland [11:29:49]: Når det gjelder disse direktivene og det som foreligger, har vi som en konsekvens av det egentlig implementert alt lenge før EU har gjort det. Vi har et mye mer bærekraftig energisystem enn det EU i utgangspunktet har. Så kommer det enkelte små ting en må gjøre, f.eks. det å sette opp ladepunkter i større næringsbygg, som en egentlig kunne ta som en selvfølge.

Når det gjelder fornybardirektivet, er det spesielt denne unionsdatabasen som er viktig for norsk næringsliv og norsk industri å få tilgang til, sånn at en kan få godkjent det at en bruker biobrensel, med de klimaeffektene det har. Altså er det viktig å implementere dette

regelverket og sørge for at regelverket er harmonisert på det området.

Ellers har jeg merket meg at det er interessant at representanten Haltbrekken gjerne vil innføre ordninger, men ikke direktivene. Det er også litt underlig.

Sofie Marhaug (R) [11:30:55]: Statsråden snakket om at han vil jobbe med tilpasninger hvis det er nødvendig, og han snakket om norske interesser, men de fem resterende rettsaktene består av fire forordninger og ett direktiv. Jeg tror egentlig statsråden vet at man ikke kan gjøre tilpasninger i forordningene, det er vinn eller forsvinn. En av de forordningene som ligger på statsrådens bord, er elmarkedsforordningen, som ikke gjør det lov med makspris, politisk regulerte strømpriiser, i Norge. En annen forordning, ACER-forordningen, gir ifølge regjeringen selv ACER mer myndighet. Det er altså noe som ikke går opp i argumentasjonen til regjeringen når de snakker om tilpasninger og norske interesser, for noen av disse forordningene, rettsaktene, går det ikke an å tilpasse seg. Spørsmålet mitt til statsråden er: Synes statsråden det er helt greit å innføre de rettsaktene som er forordninger?

Statsråd Terje Aasland [11:31:58]: Jeg sa ikke at vi bare jobber med tilpasninger. Jeg sa også at vi jobber med endringer. Jeg sa at det er utfordringer for f.eks. det norske kraftsystemet i møte med det europeiske kraftsystemet sånn situasjonen er nå, og det er også begrunnelsen for at vi ikke nå tar dette markedsregelverket og de andre direktivene inn i systemet, for vi mener at vi trenger å få til endringer som gjør at vi eventuelt kan knytte oss til det. Da kan det hende at en trenger noen tilpasninger på noen områder der hvor det er mulig. Hvis ikke må vi ha endringer. Dette er som sagt et regelverk vi ikke har begynt å vurdere grundig ennå. Det jobbes på teknisk nivå med det, og så kommer vi tilbake igjen til det når vi er klare for det.

Presidenten [11:32:43]: Replikorkordskiftet er omme. Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Gro-Anita Mykjåland (Sp) [11:32:58]: La meg starte med en kommentar til Fremskrittspartiet. At de prøver å koble Senterpartiet opp imot tredje energimarkedspakke, er historieløst. Det er ikke en historiefortelling. Senterpartiet har alltid vært motstander av EUs markedssystem og advarte mot den tredje energimarkedspakken i 2018, som Fremskrittspartiet var med på å innføre.

I dag starter Høyre, Arbeiderpartiet, Venstre, Kristelig Folkeparti og Miljøpartiet De Grønne innføringen av EUs fjerde energimarkedspakke i Norge. De gjør det i

små biter: tre direktiver her, resten kommer senere, men la oss ikke late som at dette er noe annet enn det er. Det er en ny runde med tilpasning til EUs energipolitikk og et stort nytt steg bort ifra nasjonal kontroll over kraftpolitikken.

Senterpartiet er sterkt imot dette. Vi mener det er helt feil retning å knytte oss tettere til det europeiske kraftmarkedet. Norge har et unikt kraftsystem basert på vannkraft, bygd opp gjennom fellesskapet. Den norske kraften skal først og fremst komme norske innbyggere og norsk næringsliv til gode. Når vi trer stadig lenger inn i EUs kraftunion, gir vi fra oss kontrollen bit for bit.

De tre direktivene som vedtas nå, er ikke isolerte. De er en del av en helhet, et puslespill som til slutt blir EUs kraftmarked. Selv om regjeringen prøver å berolige med at dette ikke er så farlig, vet vi at dette bare er starten. Fornybardirektivet tas lett på av flertallet i denne salen. EUs sterke føringer, som det gir, er hvordan vi skal produsere fornybar energi. Energieffektiviseringsdirektivet vil gi oss detaljerte krav til hvordan norske virksomheter og bygg skal bruke strøm, og bygningsenergidirektivet kan bety store regninger for norske boligeiere. Folk kan risikere å måtte gjøre store tiltak i boligene sine, ikke fordi det er lønnsomt, men fordi EU krever det.

Vi trenger ikke mer overnasjonal styring i kraftpolitikken. Vi trenger nasjonal kontroll for å sikre lave priser, forsyningssikkerhet og industribygging i hele landet. Det handler om tillit til at vi selv vet hva som er best for Norge. De partiene som nå støtter innføringen, har et stort ansvar. De bagatelliserer konsekvensene og later som at dette ikke betyr så mye, men realiteten er at dette er et veiskille. Det vi sier ja til i dag, blir det vanskelig å si nei til i morgen.

Senterpartiet kommer til å stå fast. Vi sier nei til den fjerde energimarkedspakken, og vi sier ja til at norske folkevalgte fortsatt skal bestemme over norsk kraft.

Marie Sneve Martinussen (R) [11:36:04]: I dag starter innføringen av EUs fjerde energimarkedspakke i Norge. For syv år siden sto vi i en ganske lik situasjon. I 2018 ble innføring av EUs tredje energimarkedspakke vedtatt, og i tiden fram mot avstemningen den gangen hadde distriktsordførere og tillitsvalgte i fagbevegelsen samlet seg til demonstrasjoner utenfor Stortinget og over hele landet. Fellesforbundet, Industri Energi og LO var mot vedtaket, og i stortingssalen fikk de støtte av Rødt, Senterpartiet, SV og Kristelig Folkeparti, mens på den andre siden sto Høyre, Fremskrittspartiet, toppene i Arbeiderpartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne. Det gikk hardt for seg. Olje- og energiminister Terje Søviknes fra Fremskrittspartiet kalte ACER-motstandere for konspirasjonsteoretikere. 120 Arbeiderparti-ordførere fra industrisamfunn over hele kysten og AUF sa

tydelig fra: nei til ACER og EUs tredje energimarkedspakke. Inne på Stortinget fikk Arbeiderparti-ledelsen presset på plass et knepent flertall i stortingsgruppen sin ved å stille opp noen såkalt ufravikelige krav som betingelser for å si ja. Vi kjempet hardt til siste slutt, men dessverre fikk tilhengerne flertall den gangen.

Hva har skjedd siden? Vi har fått strømpriskrise og en uregulert krafteksport som til tider har satt Norges energisikkerhet på spill. Mens strømpriskrisen sto på for fullt, kunne kilder i EU fortelle at EUs tredje energimarkedspakke sto i veien for konkrete tiltak for å sikre en egen lavere strømpris i Norge. Dette bekreftet også regjeringen. ACER har slått ned på forsøk i Sverige på å regulere strømekSPORTen, og vi vet at det er vanskelig for oss å gjøre det i Norge. Regjeringen lovet i 2022 grep for å begrense strømekSPORTen, men etter tilbakemeldinger fra EU kom Arbeiderpartiet tilbake med en sterkt svekket ordning. Man hadde solgt skinnen før bjørnen var skutt, for man hadde glemt å spørre EU om lov.

I dagens debatter får vi høre at det ikke er noe kontroversielt i akkurat de tre direktivene vi behandler i dag, bortsett fra at fornybardirektivet strider mot Hurdalsplattformen og vil tvinge oss til å selge vekk papirgarantier til selskaper i utlandet på at de liksom bruker norsk vannkraft, og bortsett fra at fornybardirektivet gjør at konsesjonsbehandlingen av både vindkraft og kraftledninger nå blir en del av EØS-avtalen og gitt strenge tidsfrister. Det vi behandler i dag, er faktisk større enn akkurat det som står i disse direktivene. Statsråden har innrømmet til oss i Europautvalget at målet også er å innføre de nye, mer kontroversielle versjonene av disse direktivene.

I tillegg utvider de stadig omfanget av EØS-avtalen. Jeg tror ingen kunne se for seg for 30 år siden hvor mye EØS-avtalen i dag består av, og vi hadde på den tiden heller ingen ordentlig debatt om denne EØS-avtalen. Energiområdet er et veldig viktig område, hvor vi dessverre har mistet nasjonal kontroll, og i dag mister vi enda mer nasjonal kontroll.

Ole André Myhrvold (Sp) [11:39:23]: Gjennom de tre-fire siste årene har vi hatt en svært varierende strømpris og til tider svært høy strømpris. Vi har fått demonstrert vår – eller de folkevalgtes – maktesløshet, fordi vi er forbundet til et alleuropeisk kraftmarked der det er børsenes logikk og lov som gjelder, ikke nasjonalstatens behov for å sikre innbyggerne trygghet og ikke minst næringslivets og industriens forutsigbarhet.

I 2018 vedtok Arbeiderpartiet og Høyre – eller de nyforelskede kameratene HAP, som jeg kaller dem – med støtte fra Fremskrittspartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne å knytte Norge enda tettere til EUs energi-

union og kontrollorganet ACER. I dag starter de innføringen av EUs fjerde energimarkedspakke, som vil binde oss enda tettere til dette dysfunksjonelle energimarkedet – og det er ikke mine ord, men Ursula von der Leyens ord, altså EU-kommisjonens president – og redusere Norges handlingsrom ytterligere. Det er til tross for at det vi har opplevd de siste årene, ikke er nok handlingsrom. Nei, tvert imot trenger vi mer handlingsrom i kraftpolitikken, ikke mindre.

Arbeiderpartiet og Høyre har en fascinerende tro på markedet som regulator for folks trygghet – et marked som ikke bryr seg om at norsk industri er bygd på det historiske premisset om å ligge nær kraftressursene, et marked som ikke hensyntar tyske politikeres hodeløse beslutning om å erstatte grunnlasten med svært variabel kraft, et marked som ikke tar høyde for at store deler av det samme markedet ligger i arktiske strøk, mens en annen del ligger i Sentral-Europa og har helt andre forutsetninger for å sikre sine innbyggere varme, trygghet og et godt liv.

Innføringen av fornybardirektivet, bygningsenergidirektivet og energieffektiviseringsdirektivet tar norsk strøm og energipolitikk i feil retning. Arbeiderpartiet forsøker som vanlig – som i alle saker som handler om tettere integrasjon med EU – å bagatellisere konsekvensene, men vi kjenner lusa på gangen, og vi lar oss ikke lure. EUs fjerde energimarkedspakke kommer til å bli innført. Det er ikke taktisk begrunnelse, det er teknisk – i så fall er det valgteknisk begrunnelse. De reviderte, oppdaterte og mer inngripende delene av de tre direktivene vi behandler i dag, kommer til å bli innført – tro mine ord – om Arbeiderpartiet får bestemme.

Vær ærlig: Enhver tilpasning og implementering av EUs fjerde pakke vil gripe inn i og begrense norsk folkestyre og selvstyre i energi- og strømpolitikken. Senterpartiet sier et klart nei. Vi mener at velgerne skal få si sitt i valg, men vi registrerer at Arbeiderpartiet og Høyre presser denne saken igjennom.

Stine Westrum (R) [11:42:34]: Det er ingenting ufarlig med direktivene vi diskuterer i dag. Det er en fortsettelse på overføring av makt til Brussel, som vi i Rødt er sterkt imot, og vi er ikke alene: Vi er på lag med fagbevegelsen. Fellesforbundet, som er det største LO-forbundet i privat sektor, sier nei til EUs fjerde energimarkedspakke. Fellesforbundet organiserer dem som merker strømprisene på kroppen når bedrifter får prissmitte og ingen strømstøtte.

Billig og stabil strøm har vært det viktigste fundamentet bak og er fremdeles avgjørende for Norge som industrinasjon. Det har vært og er selve grunnlaget for framveksten av industrisamfunnene våre – bygd på tilgang til rimelig fornybar strøm, strøm som en strategisk

samfunnsressurs som har skapt arbeidsplasser, sikret bosetting og gitt trygghet for varme og velferd i norske hjem. Vårt historiske fortrinn med billig kraft blir ødelagt av prissmitte fra Europa. Industrien er avhengig av billig kraft. Når strømmen blir like dyr som i Europa, stopper hjulene opp, prosjekter uteblir, og arbeidsplasser forsvinner.

Norsk vannkraft er ikke noe vi skal overlate til EU å ha kontroll over. Norsk vannkraft er en ressurs det norske folk har bygd opp gjennom hardt arbeid og fellesskap. Strøm er ikke en luksusvare, men en grunnleggende infrastruktur som må være under demokratisk, politisk kontroll. Vannkraften har bygd Norge og må fortsatt være et konkurransefortrinn for folk og industri, ikke for EU og kraftspekulanter.

Ettersom det kan synes som om både statsministeren og andre i Arbeiderpartiet har glemt sine tidligere bekymringer om opprinnelsesgarantier, kan jeg bidra med å friske opp hukommelsen med et sitat fra FriFagbevegelse i 2019:

«Når 98 prosent av all strømproduksjon i Norge er fornybar, og vi produserer mer enn vi selv bruker, hvorfor skal vi da belaste norske bedrifter med å kjøpe papirgarantier for at strømmen de bruker, er ren. (...) Når du kjøper kraft, må du kunne bevise at det er produsert like mye fornybar energi som du kjøper. Det er et papirspill som undergraver vårt konkurransefortrinn. Det må vi gå ut av.»

Vi er enige med statsministeren seks år tilbake i tid – og gjentar oppfordringen i dag: Si nei til fornybardirektivet!

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:45:22]: Dei norske kraftressursane har vore avgjerande viktige for å forme det Noreg vi har i dag. Dei har vore viktige for arbeidsplassar og verdiskaping, for å byggje industri, for å byggje lokalsamfunn og for å sikre utvikling i bygd og by. Det har gjennom generasjonar stått kamp om kraftressursane, både om kven som skal ha eigarskap til dei, og om nasjonal kontroll.

Det vi har stått i dei siste åra, er ein kamp om nettopp det å sørge for nasjonal kontroll over krafta, nasjonal kontroll over energipolitikken, opp mot det som kjem frå EU. Det er det store bildet, og det vi behandlar i dag, er ein del av den reisa. Det handlar om at EU har ein ambisjon og ei målsetjing om ein energiunion. Dei ønskjer å viske ut det som har vore eit viktig konkurransefortrinn for norsk industri og for folk og næringsliv i Noreg, det at ein har hatt rimelege og føreseielege straumprisar som har vore lågare enn i landa på kontinentet. Fordi vi på andre område har nokre utfordringar med høgare kostnader, har nettopp det å ha rikeleg tilgang til kraft til føreseielege og låge prisar vore særdeles viktig.

EU har ein ambisjon om å viske ut dei forskjellane og at vi i Noreg skal ha dei same straumprisane som i Tyskland og andre land på kontinentet. Det var dette kampen sto om i 2018, då eit fleirtal på Stortinget – med Arbeidarpartiet, Høgre, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Framstegspartiet – starta innføringa gjennom tredje energimarknadspakke. Det er det vi no står oppe i, gjennom at ein no startar innføringa av fjerde energimarknadspakke.

Den taktiske grunngevinga statsråd Aasland på vegner av regjeringa gjev her i salen i dag, om at det har tar noko så ekstremt mykje å innføre dei tre første direktiva i fjerde energimarknadspakke, er det sjølv sagt særdeles få som festar tiltru til. Så mykje hastar det at det er noko av det siste Stortinget skal gjere i inneverande stortingsperiode før ein avsluttar han, mens resten av fjerde energimarknadspakke altså skal vente og heller ikkje verte behandla i neste stortingsperiode. Det har sjølv sagt inga truverd, spesielt ikkje når den same Aasland står i Europautvalet og seier at ein skal innføre alle direktiva.

Det er ikkje snakk om å bruke reservasjonsretten, og sjølv sagt er føresetnaden òg at ein skal innføre siste versjon av både fornybardirektivet, bygningsenergidirektivet og energieffektiviseringsdirektivet. Desse direktiva vi behandlar i dag, har konkrete konsekvensar. Opphavsgarantiar, som Senterpartiet og Arbeidarpartiet var imot i Hurdalsplattforma, vert no forpliktande. Ein undergrep òg dei føreseigna som ligg i den nye plan- og bygningslova knytt til vindkraftbehandling.

Per Martin Sandtrøen (Sp) [11:48:47]: Den 22. mars 2018 var det en stor debatt i Stortinget. Da diskuterte vi EUs tredje energimarkedspakke, og Senterpartiet og de andre som var imot den, ble forsøkt latterliggjort. Et eksempel er Høyres daværende representant og nestleder i energi- og miljøkomiteen, som uttalte i debatten om tredje energimarkedspakke og ACER at Norge ikke har avgitt noe som helst suverenitet i det hele tatt. Det er beviselig feil. Det er 100 pst. feil.

Et eksempel vi ser fra de siste årene, er strømprisene som har eksplodert. Da sendte Olje- og energidepartementet et brev til RME, som i praksis er ACERs forlengede arm i Norge, og spurte om Norge hadde lov til å begrense strømeksporten dersom vi ønsket å senke strømprisene? Man spurte om man hadde lov til å gjøre det. Hva var svaret? Nei, det var ikke lov. Er det fortsatt et spørsmål om vi har avgitt suverenitet? For å sitere direkte fra RMEs svar:

«Utgangspunktet i grensehandelsforordningen, som er tatt inn i norsk rett, er at maksimal handelskapasitet skal gjøres tilgjengelig på mellomlandsforbindelser, hensyntatt driftssikkerhet.»

Når ble grensehandelsforordningen innført i Norge? Jo, den ble vedtatt 22. mars 2018, som en del av EUs tredje energimarkedspakke. Vi vet hva vi kunne gjort for å senke strømprisene i Norge, men vi gjør det ikke fordi vi har gitt fra oss muligheten til å ta grepene som er nødvendig. Nå diskuterer vi å innføre deler av EUs fjerde energimarkedspakke, og det er ironisk.

Hvis vi hadde spurt norske velgere om vi ønsker at Norge skal bli en del av EUs energiunion, er jeg helt sikker på at vi hadde fått et tydelig nei fra det norske folk. Ønsker vi å innføre samtlige deler av regelverket som styrer EUs dysfunksjonelle energimarked? Ønsker vi å bli fullt ut integrert i EUs strømmarked? På sikt vil selvfølgelig ett marked bety én pris. Det er jo poenget med et felles marked. Svaret ville blitt nei. I stedet for å diskutere om vi skal være en del av EUs energiunion, så diskuterer man direktiv bit for bit. Sakte, men sikkert blir vi en del av EUs energiunion.

Det er Senterpartiet imot, og derfor stemmer vi også imot å innføre de direktivene vi diskuterer i dag.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:51:48]: Først en observasjon når jeg ser utover salen: Arbeiderpartiet og Høyre er ut over statsråden knapt til stede i salen og står ikke på talerlista i denne viktige saken. De velger å dukke, de velger å være vekke – det er utrolig sterkt når vi vet hvor viktig dette er.

Norge har investert hundrevis av milliarder for å gi husholdninger og næringsliv stabile og lave strømpriser. Dette ødelegges nå når EØS-tilhengerne kobler Norge stadig tettere til det EU-kommisjonens president har kalt et dysfunksjonelt EU-strømmarked.

Statsminister Støre stilte kabinetsspørsmål overfor egne tillitsvalgte i spørsmålet om innføring av tre av de åtte rettsaktene i EUs fjerde energimarkedspakke: Enten støtter dere meg, eller så går jeg av. Dermed ble Senterpartiet valgt bort som deltaker i regjeringa, og det vil få store konsekvenser for det rød-grønne samarbeidet framover. Statsminister Støre vil, med støtte fra Høyre, Miljøpartiet De Grønne, Venstre og Kristelig Folkeparti, innføre de tre rettsaktene vi behandler nå. Høyres leder, Erna Solberg, vil sjølv sagt innføre de fem resterende direktivene og forordningene raskest mulig.

Støre sa imidlertid den 30. januar at hans regjering ikke vil innføre de fem som han kalte «det omstridte markedsregelverket» i energipakke fire, og: «Dette gjelder også for neste stortingsperiode.» Denne uttalelsen kan vi dessverre av erfaring ikke stole på. Arbeiderpartiet har siden 1994 aldri stoppet innføring av et eneste EU-direktiv eller -forordning i norsk lov. Uttalelsen er politisk taktisk fra Arbeiderpartiet, noe vi dessverre har erfart mange ganger. Det viktigste: Dette svekker tilliten til stortingsflertallet.

EU har allerede revidert sin energipakke fire. Bakgrunnen er Fit for 55, og spesielt REPowerEU's plan. EU-kommisjonens virkemiddel for å realisere dette er en formidabel økt strømproduksjon, fra ustabil sol og vind, om lag 700 GW-effekt i forhold til 2022, og dette skal realiseres innen 2030. Det tilsvarer nesten 20 ganger hele norsk strømproduksjons effekt. Dette er så ekstreme mengder at folk ikke greier å sette seg inn i det.

Konsekvensen blir enda større tekniske problemer for å sikre 50 Hz til enhver tid. Denne EU-politikken vil gjøre at Tyskland blir enda mer avhengig av stabil forsyning fra Norge. Det norske strømmarkedet blir enda mer preget av effektpricing, vannkraftmagasinene vil bli enda mer verdt, kraftverkseierne vil tjene stort, og husholdninger og næringsliv i Norge blir de store taperne.

Arbeiderpartiet og Høyre vil koble Norge enda tettere sammen til dette, og Norges interesser blir dermed på en nærmest dogmatisk, religiøs måte kastet under bussen. Vi taper vårt viktigste konkurransefortrinn. Det er bare tragisk. Fagfolk forstår logikken. De politiske EU-tilhengerne aksepterer ikke disse faktaene. Nok en gang er det Senterpartiet som er den ledende kraft, og det er jeg stolt av. Vi må styre strømpolitikken. Markedskreftene må styres. Dermed kan vi ikke støtte de forslagene som nå er framlagt.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [11:55:11]: Naturen vår og lokaldemokratiet er under sterkt press, og naturen blir bygd ned og øydelagd bit for bit. Vindkraft på land har teke mykje natur, og no ligg det an til ein ny runde. Vi veit kva det betyr: breie anleggsvegar, store oppstillingsplassar og oppstykking av enorme naturareal til industriområde. Natur må vike for kraftaktørar som pressar på for å sikre seg eksklusiv rett til areala. Konseksjonar har blitt verdipapir som kan omsetjast til privat fortjeneste. Matrikulerte grunnavtalar kan pantsetjast for å skaffe endå meir kapital til endå meir naturødelegging og endå meir forbruk. Skatteparadisa husar meir enn gjerne både bakmennene og pengane.

Regjeringa pressar på, med meir av alt, raskare. Fri flyt av kraft til ein umetteleg marknad gjer at norske interesser kjem til kort om vi ikkje tek meir kontroll.

Samankoplinga med det europeiske nettet og styringa av dette er eit gedigent eksperiment. Kostnadene for å balansere det enorme kraftsystemet fører til kraftprisar som går som ein jojo frå det eine ytterpunktet til det andre, og er det motsette av forsynings sikkerheit. Oppi dette kjem EØS-direktiva som dei politiske vedtak som er juridisk bindande. Som energiministeren er inne på, blir vi med denne samankoplinga til det enorme europeiske nettet og den europeiske marknaden fort fanga av fysikken sine lover, og det er ikkje gjeve at vesle Noreg, med behova til industrien vår og hushalda, er det som blir teke omsyn til i den vidare prosessen.

Vi må ha kontroll, prioritere krafta og ikkje planlegge å bruke meir enn det naturen toler. Me treng me ikkje EU-direktiv for å gjennomføre enøktiltak. «Kraftbehovet» er i realiteten den samla etterspørselen frå dei med mest kjøpekraft, som ikkje bryr seg om dei høge og ustabile kraftprisane vi må importere frå EU.

Fornybardirektivet vil svekkje demokratisk styring og kontroll. Det vi treng, er sterkare demokratisk styring og kontroll over krafta og kraftaktørane for å støtte opp om eigen industri og eiga verdiskaping. Det er det motsette av det EUs energimarknadspakke tilbyr oss, der det grunnleggjande er fri flyt av kraft og konkurranse om ressursane frå heile Europa. Difor seier eg nei til å binde oss endå meir til marknadmasta, nei til endå meir overstyring frå EU, og ja til kontroll over krafta.

Lisa Marie Ness Klungland (Sp) [11:58:00]: Det er feil overfor innbyggjarane at verken debatten om den resterande delen av EUs fjerde energimarknadspakke eller debatten om EU-medlemskap blir teken no, før me skal leggja stemmesetelen i urna. Etter valdagen kan EU-partia gjera kva dei vil, utan å måtte bli stilte til ansvar for veljarane før i 2029. Det er veldig tydelege teikn på at leiande EU-forkjemparar, spesielt i Arbeiderpartiet, dyssar ned debatten dei siste månadene før valet.

Senterpartiet seier nei til heile fjerde energimarknadspakke. Me vil ta tilbake nasjonal kontroll over straumeksport, konsesjonar og prissetjing på straum. Me vil sikra at kraft blir brukt til å styrkja norsk industri og folk sin økonomi, ikkje til eksport til høgstbydande i EU. Me vil bruka vetoretten i EØS-avtalen, som me har rett og plikt til når viktige nasjonale interesser står på spel.

Kva vil EU-partia? Dei bruker salamitaktikken. Dei tek litt og litt og dyssar det ned til me til slutt står med begge beina godt planta i Brussel.

Energimarknadspakken er ein heilskapleg pakke, og konsekvensane av ei eventuell innlemming i EØS-avtalen må vurderast samla, særleg med omsyn til suverenitetsavståing og nasjonal politisk kontroll. Noregs tilknytning til EU gjennom EØS-avtalen har blitt utvida betydeleg sidan avtalen blei inngått, òg på område som ligg utanfor dei fire fridomane. Energiområdet er blant dei sektorane der regelverket er i rask utvikling og har blitt stadig meir omfattande og inngripande. At desse reglane blir tekne inn i norsk lov, inneber ei gradvis innnevring av det nasjonale handlingsrommet, der stadig meir suverenitet blir avstått til EU. Energimarknaden i EU er dysfunksjonell. Det er ei utvikling der Noreg i aukande grad blir underlagd eit europeisk energiregelverk som ikkje er tilpassa norske forhold, og det vil vera vanskeleg å reversera ei sånn utvikling viss fjerde energimarknadspakke først blir innlemma i EØS-avtalen. Ei

innlemming av fjerde energimarknadspakke vil innebære at Noreg i praksis blir fullt integrert i EUs energiunion. Ein sånn integrasjon vil redusere nasjonal politisk kontroll, som vidare reduserer handlingsrommet for å handtera problem i det norske kraftsystemet.

Er partia redde for å la veljarane bestemme til hausten? Arbeidarpartiet lét som det berre handlar om tre direktiv. Det stemmer ikkje. Ta debatten og ver ærlege.

Eg er ganske skuffa over manglande oppmøte i salen i dag. Det verkar nesten som det er viktigare å drikka kaffi enn å forklara kvifor ein er villig til å avstå norsk suverenitet til EU.

Kathrine Kleveland (Sp) [12:00:54]: Norge må ha kontroll over egen energipolitikk. Derfor sier Senterpartiet klart nei til EUs fjerde energimarkedspakke. Den svekker norsk suverenitet og gir EU økt innflytelse over våre kraftressurser.

Denne pakken består av åtte direktiver og forordninger, inkludert regler som styrker ACERs makt over grensekryssende energistrømmer. Senterpartiet mener at norsk kraft skal komme norske forbrukere og norsk industri til gode og ikke styres av EU.

Senterpartiet er bekymret for at Norge gradvis mister kontroll over egen energipolitikk, fordi erfaringene fra tidligere energipakker dessverre har vist at vi har fått høyere strømpriser og mindre nasjonal styring. Derfor sier vi nei til den fjerde energimarkedspakken. Regjeringen mener derimot at disse tre direktivene som nå skal innføres, ikke får noen konsekvenser for Norge, men samtidig er det helt avgjørende at de kommer inn i norsk lov. Det gir verken mening eller stemmer.

Direktivene får konsekvenser, og vi ser hvilken retning europeisk energipolitikk beveger seg i med de oppdaterte versjonene av disse direktivene. Det er mer nasjonal overstyring, detaljregulering og mindre nasjonal kontroll. Hvor er debatten om hvorvidt EU bør kunne sette krav til nasjonale konsesjonsprosesser vi tidligere har hatt full kontroll over? Hvor er debatten rundt de potensielt enorme kostnadene oppdaterte bygningsenergidirektiver påfører norske boligeiere? Norges Bank anslår at kravene i EUs siste versjon kan koste norske huseiere i snitt 450 000 kr. Når ble slike spørsmål helt uproblematisk for ja-siden?

Senterpartiet vil sikre at norsk kraftpolitikk styres fra Norge, ikke fra EU. Senterpartiet vil i dag stå opp for nasjonal kontroll og stemme for en politikk som sørger for at kraftressursene brukes til å styrke norsk industri, arbeidsplasser og husholdninger. Det er på tide at Norge igjen tar full kontroll over egen energipolitikk. Vi trenger ikke å overføre mer makt til EU for å ta grønne og kloke valg, og vi trenger ikke å binde oss til nye, uklare forpliktelser før velgerne har fått sagt sitt. Til slutt vil jeg

si at det var fint å delta i demonstrasjonen Nei til EU hadde utenfor i solen her i går, med mange gode appeller fra flere partier.

Ingrid Fiskaa hadde her teke over presidentplassen.

Sofie Marhaug (R) [12:03:55]: Jeg skal prøve å kommentere noen ting som har blitt sagt i denne debatten, siden det er mitt siste lange innlegg. Det ene er at statsråden sa at de ikke bare jobbet med tilpasninger, men at de også jobbet med endringer, da jeg spurte om forordningene som er mesteparten av de gjenstående rettsaktene. Det virker på meg veldig naivt hvis det er sånn at statsråden tror at Norge klarer å endre de forordningene.

Jeg synes også at det opereres med et kunstig skille mellom hva som markedsregelverk, som man liksom vil utsette, og hva som ikke er det. Ordningen med opprinnelsesgarantier, som blir påkrevd med fornybardirektivet, angår jo strømmarkedet i Norge. Det gir utgifter til norsk industri, som må bevise at de bruker fornybar energi, selv om de allerede bruker fornybar energi. Det påvirker strømprisen, og det påvirker markedet.

Jeg vil også kommentere noe Miljøpartiet De Grønne sa i debatten. Nå har de forlatt salen, men kanskje de hører på. De påsto at dette ikke er noen suverenitetsavståelse, og viste til høyesterettsdommer. Høyesterett har jo ikke gjort en vurdering av fjerde energimarkedspakke, men av den tredje, og den dommen sier ikke at det ikke er noen suverenitetsavståelse. Den er bare ikke stor nok til at Høyesterett ville overstyre flertallet i Stortinget den gangen.

Det er heller ikke riktig at disse direktivene og forordningene er bra for miljøpartier. Faktisk er det slik at hensikten med fornybardirektivet er å bygge ut mer kraft. Hvis man ser litt historisk på det, har norsk miljøbevegelse oppstått som en reaksjon på kraftutbygging. Vi har lagt to tredjedeler av norske elver i rør, og hvis man da tror at det er naturvennlig å korte ned konsesjonstidene og åpne for økt kraftproduksjon i et land som allerede har elektrifisert veldig store deler av landet vårt og bygget ned masse natur, er det åpenbart ikke naturvennlig. Det er heller ikke hensikten med fornybardirektivet. Det har ingenting med naturen å gjøre, men det har veldig mye med kraftutbygging å gjøre.

Miljøpartiet De Grønne snakket om en ny allianse. Representanten snakket om «Norge først»-kameratene, og jeg vil bare kommentere det. Den sammenligningen med trumpisme i Stortinget og forsøket på å brunbeise norsk EU-motstand på den måten har jeg ekstremt lite til overs for. Jeg synes det er nedrig. Det hører ikke hjemme i denne salen. Jeg aksepterer det ikke, og det stemmer heller ikke. Jeg vil be de partiene som er opptatt av

en anstendig og god debatt, som jeg antar at Miljøpartiet De Grønne er, slutte å bruke den retorikken.

Trine Fagervik (Sp) [12:07:13]: Lave og stabile strømpriser har vært et fortrinn for norske innbyggere, husholdninger og bedrifter i generasjoner. Det har ikke kommet av seg selv. Det har vært et resultat av tøffe beslutninger og kraftutbygging som har påvirket folk og lokalsamfunn. Det har dannet grunnlaget for industriutvikling, arbeidsplasser og vekst i by og bygd over hele Norge. Det har vært vårt konkurransefortrinn.

Da Fremskrittspartiet, Høyre, Arbeiderpartiet og Venstre stemte for å melde Norge inn i ACER, la de norsk kraft inn under EU-systemet. Resultatet ser vi helt tydelig. Vi har fått europeiske energipriser i deler av Norge, og nå stemmer flere av de samme partiene for å gi EU ytterligere kontroll over strømpolitikken. Kraften har vært utrolig viktig for folk, næringsliv og industri i Nordland og i Norge, og det er bemerkelsesverdig at Høyres representant fra Nordland er mer opptatt av Brussel enn det som tjener Nordland.

Senterpartiet har hele tiden advart mot konsekvensene dette vil få. Nå er det på tide å snu. Vi må ta strukturelle grep for å få nasjonal kontroll på strømpolitikken og strømprisene igjen. Derfor sier vi tydelig nei til å innføre EUs fjerde energimarkedspakke og til å knytte oss tettere til EUs dysfunksjonelle kraftmarked. Samtidig må vi bygge ut mer kraft i Norge, og vi må bli mer bevisst på hva vi bruker den norske kraften på. Naturressursene våre har brakt oss velstand og velferd, som gjør at de aller fleste av oss lever et godt liv fra vogge til grav. Hvordan vi best kan forvalte disse ressursene, og hvordan vi i framtiden kan utnytte dem best mulig til glede og nytte for flest mulig, avgjøres best her i Stortinget, her i Norge – ikke i Brussel. Det handler om felles ansvar for å sikre at nye generasjoner også kan leve godt. Dette er arven vår. Vi må ta nasjonal kontroll over kraften og oppnå forutsigbare og rimelege strømpriser for folk og næringsliv.

Senterpartiet sier nei til innføring av fjerde energimarkedspakke, og ja til mer nasjonal kontroll på kraften.

Per Martin Sandtrøen (Sp) [12:09:42]: Hva er det som blir bedre av å innføre EUs bygningsenergidirektiv? Det kommer ikke så klart fram i denne debatten, men det er ikke noe problem å vise til hva som blir krevende ved å innføre dette i Norge. Det har tidligere i diskusjonene om disse direktivene vært påpekt at man nå innfører bare den ufarlige 2018-versjonen, men som statsråden har gjort klart, er hensikten også å innføre 2023-versjonen. Hva kan bli konsekvensen av det? Norges Bank har skrevet en rapport om dette, og man kan spørre seg om hvorfor Norges Bank har skrevet en rapport om EUs bygningsenergidirektiv. Hvis man leser rapporten, vil man forstå hvorfor – og jeg siterer:

«Vi står dermed i en situasjon hvor bankenes risiko har gått opp og deres utlånsevne dermed er redusert, men etterspørselen etter nye lån stiger markant. Norges Bank (2024) trekker dette fram som en mulig sårbarhet for det norske finansielle systemet.»

Norges Bank påpeker at det å oppgradere boliger i tråd med bestemmelsene i direktivet vil kreve store investeringer, faktisk vil en gjennomsnittlig kostnad for en enebolig være 450 000 kr. Norges Bank estimerer at over 10 pst. av husstandene i Norge – hvis man bruker alle sparepengene sine og låner maksimalt av hva som er mulig – ikke vil klare å dekke disse kostnadene. Dette er jo en gjennomsnittsberegning. Hvem kommer til å få de største kostnadene med å oppgradere huset sitt? Jo, det er de som i dag bor i hus med lavest verdi – de som har dårligst råd. De største kostnadene kommer ikke for dem som eier de mest verdifulle, nyeste leilighetene i Oslo sentrum. De største kostnadene kommer rundt omkring i distriktene i Norge, som Norges Bank eksplisitt skriver. Dette er usosialt. Det rammer hardest dem som har dårligst råd, og Senterpartiet er imot det.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [12:12:17]: Det er ganske påtakeleg at dei partia som utgjør fleirtalet for å starte innføring av fjerde energimarkedspakke i denne salen her, knapt nok er tilstadeverande i salen og i debatten utover eit enkeltinnlegg i starten kvar.

Eg sit i transportkomiteen og deltek ofte i debattar der. Vi har viktige saker der, men det er ganske påtakeleg at Høgre viser større engasjement og har gjentekne innlegg i debatten når vi diskuterer kva for nokre køyretøy som skal få lov til å køyre i kollektivfeltet mellom Asker og Lysaker, mens når ein snakkar om noko så grunnleggjande som kontroll over krafta og å ta vare på det som har vore eit konkurransefortrinn for folk, næringsliv og norsk industri som har bidrege til å byggje Noreg, det Noreg vi kjenner, er Høgre heilt fråverande.

Det er mogleg at representanten Thorheim frå Nordland, som eg har registrert har sete og følgd debatten, følte at påpeikinga mot Høgre var såpass ubehagelig at han valde å forlate salen. Ja, han har kome tilbake. Det var hyggjeleg. Då får han kanskje teikne seg på talarlista og forklare kva som er bra for Nordland og industrien i Nordland med at ein viskar ut det konkurransefortrinnet ein har hatt i Noreg på kraft. Eller representanten Rafaelsen frå Finnmark kan grunngi kva det er som er bra for Finnmark og dei innbyggjarane han er vald inn for å representere, med at ein i staden skal la EU styre viktige avgjerder for Noreg.

Eg merkar meg òg at statsråden sit der taus som ein østers og ikkje har svart på ei einaste av dei utfordringane som har kome undervegs i debatten. Statsråden sa i

stad at ein kan sjå for seg å jobbe for å endre marknadsforordningane i fjerde energimarkedspakke. Eg reknar med at statsråden er fullt klar over korleis EØS-avtalen fungerer. Det er godt mogleg at EU på eit tidspunkt vedtek endringar eller nye forordningar som endrar dei forordningane, men det fritenk jo ikkje Noreg for forpliktinga til å innføre dei forordningane slik dei ligg i dag. Det beste eksempelet på akkurat det er jo det vi står oppe i når det gjeld dei tre konkrete sakene regjeringa er veldig oppteken av å køyre gjennom no: fornybardirektivet, energieffektiviseringsdirektivet og bygningsenergidirektivet. Alle dei tre direktiva har EU vedteke nye versjonar av. Dei har vedteke nye versjonar som er dei som skal verte gjeldande i EU, men framleis viser regjeringa til at Noreg ikkje berre skal godta dei, men at det er særdeles viktig å få gjennomført dei raskt. Den argumentasjonen heng rett og slett ikkje på greip.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:15:34]: Jeg har ikke i min tid opplevd manglende deltakelse fra Høyre og Arbeiderpartiet i debatten i en så viktig sak som det vi opplever nå. Det er bare saksordfører Kjerkol fra Arbeiderpartiet, fraksjonsleder Sanner fra Høyre og statsråd Aasland som har tatt ordet. For øvrig er det helt taust. Saken gjelder Norges konkurransefortrinn på strøm. Hvor er Arbeiderpartiet? Hvor er representantene som har forankring i fagbevegelsen i Arbeiderpartiet? Det er en fagbevegelse jeg kjenner rimelig godt, og som er utrolig opptatt av å beholde det konkurransefortrinnet, for det er et objektivt faktum at hvis vi ikke har det konkurransefortrinnet med rimelig, stabil og fornybar strøm, taper vi stort. Vi har investert milliarder. Vi har ødelagt natur i en skala som er helt forferdelig. Røldal-Suldal-verkene er ett eksempel. Vestlandets største seterdal er demmet ned med 60 meter. Et så brutalt inngrep har vi nesten ikke maken til, og det var for å forsyne norsk industri med billig, fornybar strøm. Vi fikk det store Kvilldal-kraftverket, med en installert effekt på 1 244 MW. Nå er det koblet en likeretterstasjon rett ved siden av der som har en kapasitet i kabelen over til England på 1 400 MW. Det er som å flytte hele Kvilldal-verket over til England – Kvilldal, som tapper strøm ifra Blåsjø, som det tar tre år å fylle.

Vi opplever vi her at representanter fra Høyre og Arbeiderpartiet ikke er til stede. De ønsker ikke å debattere det. De ønsker å kjøre fram en salamtaktikk, som går ut på at det skal være en bit-for-bit-taktikk, for hvis en ikke tar bit for bit, får en ikke støtte fra flertallet. Skjønner ikke flertallet at taktikken og manglende deltakelse fører til en underminering av respekten for demokratiet? Det er utrolig sterkt å oppleve.

Når det gjelder det faglige i saken, er det fagfolk i Norge som kjenner fysikkens lover, som kjenner det frie

markedets logikk, og som kjenner EU-kommisjonens plan. De sier ifra, men den kunnskapen blir bare neglisjert. Er det rart at folk blir forbanna og spør hvor i all verden dere er hen, når en neglisjerer de faglige rådene og nekter for at dette her gir et system som gir ustabile, uforutsigbare og manglende konkurransedyktige priser? Jeg håper nå at noen representanter for fagbevegelsen i Arbeiderpartiet deltar i debatten, og jeg venter i spenning.

Ole André Myhrvold (Sp) [12:18:55]: Jeg vil følge opp representanten Sanner, som utfordret statsråden på om det finnes noen mulighet for at de fem resterende direktivene og forordningene i EUs fjerde energimarkedspakke vil bli vedtatt i neste periode med Arbeiderpartiet ved roret. Finnes det en mulighet for det, eller er det en garanti for at det ikke under noen omstendighet vil bli tatt opp hvis Arbeiderpartiet får makt i neste periode? Det ville være en nyttig avklaring for både denne salen og velgerne.

Fornybardirektivet har det vært en debatt rundt, med tanke på at det svekker både folkestyret og naturhensyn. Ja-siden i denne salen er veldig opptatt av at det ikke svekker nasjonal suverenitet, men det vi ser, er at danskene, som nå har innlemmet 2023-versjonen, har fått EU-kommisjonen på nakken. EU-kommisjonen har utfordret Danmark fordi man ikke går langt nok i å bygge ut fornybar energi. Det er ikke bare 2023-versjonen som ligger til grunn for dette, det gjør også 2018-versjonen.

Hva mener statsråden om det? Er dette en inngripen i nasjonale anliggender, eller mener han at EU-kommisjonen er i sin rett til å gjøre det også hvis Norge skulle implementere 2023-versjonen?

Den siste utfordringen går til Fremskrittspartiet. Jeg vil berømme Fremskrittspartiet for standpunktet deres knyttet til disse tre direktivene, men dette er en pakke som henger sammen, og Fremskrittspartiet har en relativt mørk historie med energiministre som innførte EUs tredje energimarkedspakke. Senterpartiet ville ikke sitte i en regjering som startet innlemmingen av fjerde energimarkedspakke. Velgerne har krav på svar: Vil Fremskrittspartiet også sette ned foten i en regjering når det gjelder innlemmelse av fjerde energimarkedspakke?

Statsråd Terje Aasland [12:21:22]: Det er interessant og litt forvirrende å følge og høre på debatten i utgangspunktet, men det er jo greit å la dem som er mest ivrig imot, få lov til å gi uttrykk først, og så kan en i ettertid prøve å peke på noen ting jeg mener er viktig.

For det første: Det å ha tilgang på nok og rimelig strøm til næringslivet, til industrien og til befolkningen er selvfølgelig et mål Arbeiderparti-regjeringen har. Det har i utgangspunktet ingenting med dette å gjøre. Tvert

om handler det om hvordan vi organiserer deler av systemene knyttet til energieffektivisering på, hvordan vi skal promotere fornybar energi, og hvordan vi skal håndtere bygningsenergidirektivet.

Vi er selvfølgelig opptatt av hvordan dette utvikles i tiden framover. Det som er spesielt viktig med tanke på pris, er ikke at tredje energimarkedspakke ble innført, eller noe slikt, det er at vi har fått økt eksponering for utenlandskablene som er bygd etter at tredje energimarkedspakke ble innført. Det er det som har vært utfordrende, fordi det har vært energiknapphet i Europa – en veldig krevende tid i den sammenhengen.

Det blir trukket fram når det gjelder konkurransekraften til norsk industri, at vi da må si nei. Konkurranseskraften til norsk industri er veldig godt beskyttet gjennom EØS-avtalen, hvor en får like regler i møte med det viktigste markedet for norsk industri, som bruker kraft som innsatsfaktor. Det er det absolutt viktigste, og det blir totalt oversett av dem som snakker om norsk industri i denne sammenhengen.

Når det gjelder opprinnelsesgarantier: Ja, i utgangspunktet skrev vi det inn i Hurdalsplattformen. Det var viktig. Nå ser vi at opprinnelsesgarantiene også overfører mye penger til norske kraftprodusenter, eller kraftverkseiere, som representanten Lundteigen sa. Heldigvis er de i all hovedsak offentlig eid i Norge, takket være Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet – når vi tapte en sak i ESA-retten om hjemfall.

Med tanke på opprinnelsesgarantiordningen: Vi har jobbet godt sammen med Norsk Industri, Fellesforbundet og Styrke. Vi har laget en ordning vi nå er i ferd med å iverksette, som handler om varedeklarasjon, veiledere og lokasjonsbasert definisjon av kraften, som iverretar hensynet til norsk industri.

Det er slik at man også kan gjøre tilpasninger i forordninger. Det er noen som påstår at det ikke går. Det er mulig, og det er heller ingen føringer i oppgraderingen, i siste versjon, av bygningsenergidirektivet som tilsier at norske husholdninger må betale noe som helst.

Marius Arion Nilsen (FrP) [12:24:41]: Jeg redegjorde ganske tydelig for Fremskrittspartiets grunner til å gå mot fjerde energimarkedspakke og også disse tre direktivene i mitt hovedinnlegg her i sted. Premisset for vår energipolitikk er tilgang på rikelig med rimelig og ren kraft for norske husholdninger og norsk næringsliv. Enkelte andre virker å fokusere mer på tilgang til rikelig norsk kraft til EU. Det er der vi er uenige. Vi mener den veien EU går nå, er uklok, og at EU har mer å tjene på et tettere samarbeid på energiområdet enn Norge har.

Historisk har tilgang på rikelig med rimelig, ren kraft vært et konkurransefortrinn vi har bygget opp både industri og annet næringsliv med, og ikke minst er

industribygder blitt bygget rundt dette. Vi har i Norge rundt 40 pst. høyere arbeidslivskostnader enn sammenlignbare land i Europa, noe som gjør at konkurransefordelen med kraft til fornuftig pris i Norge er særdeles viktig. Risikoen for at vi kan miste industri og næringsliv ut hvis den fordelene utlignes, er særdeles stor og bekymringsverdig. Vi produserer og eksporterer mye av kritiske innsatsfaktorer til både norsk, europeisk og annen vestlig industri, og det er vi nødt til å fortsette med.

Når det gjelder hele premisset knyttet til at systemet skal bli bedre, ser vi nå en storstilt kraftutveksling mellom Norge og Europa. I 2024 hadde vi 30 TWh med kraft som ble eksportert, og 13 TWh med kraft som ble importert. Til sammen på bare likestrømskablene mellom disse landene har man et kabeltap på 1 TWh. Det tilsvarer hele Stavanger by – hele Stavanger. Når man da snakker om energieffektivisering, har man altså tapt en hel terawattime på dette nye systemet man legger opp til.

Man har store utfordringer med et mer uforutsigbart og uregulerbart system, uten stor, roterende masse. Man bygger seg altså opp til et dårligere system. Det må man være ærlig på. Det er ingen land som har et bedre energisystem enn Norge. Det eneste som hadde gjort det norske energisystemet bedre, er mer kjernekraft og gasskraft. Da hadde vi hatt mer stabil, regulerbar kraft. Det er grunnen til at Fremskrittspartiet er imot dette.

Det er også byråkrati. Vi så her i fjor, før sommeren, at det uten diskusjon og uten debatt ble innført bærekraftrapporteringsregler for næringslivet, med potensiell kostnad på flere milliarder kroner. Det ble estimert 3–4 mrd. kr. Det ble heldigvis reversert, sånn at rundt 80 pst. av næringslivet nå får unntak fra disse bærekraftrapporteringene. Dette er bare noen gode eksempler som viser grunnen til at man bør ha et samarbeid med Europa, men ikke bli innlemmet fullt og helt, uten egne meninger i det.

Sist, men ikke minst må jeg bare si at Fremskrittspartiet går til valg med standpunkt mot fjerde energimarkedspakke – som svar til Senterpartiet.

Jan Tore Sanner (H) [12:28:12]: Representanten Lundteigen etterlyste Høyres engasjement i denne saken og var kanskje litt overrasket over at Høyre ikke hadde holdt like mange innlegg som Senterpartiet. Vel, for å si det sånn, så anser vi denne saken som helt uproblematisk. De tre rettsaktene vi skal ta stilling til i dag, er i tråd med norsk politikk. Selv SV ber om at politikken i de tre rettsaktene gjennomføres i Norge. Det er i Norges interesse, det er i næringslivets interesse, at disse implementeres.

Høyres engasjement ligger mer i en undring over at Arbeiderpartiet gir en taktisk begrunnet garanti for at de fem gjenværende rettsaktene skal utsettes i fem år.

Statsråden gjentok fra talerstolen i stedet at garantien står ved lag, uansett hva som måtte skje i Norge eller i Europa. Det forundrer meg. Det viser at dette er en rent taktil begrunnelse som ikke har noen politiske realiteter.

Det er også litt spesielt at representantene Gjelsvik og Lundteigen forsøker å gi det en næringspolitisk begrunnelse å si nei til disse rettsaktene. Jeg har ikke hørt noe rop fra næringslivet om at det må nedlegges veto mot disse rettsaktene eller andre direktiver fra EU. Tvert imot er det et ønske fra norsk næringsliv hele kysten rundt at vi må få mer og ikke mindre samarbeid med Europa, og at vi må sørge for å ivareta EØS-avtalen. Særlig i den geopolitiske situasjonen vi er i, og med truslene om høyere toll er det viktig at Norge ikke bare har et godt forhold til EU, men at vi ivaretar våre forpliktelser i henhold til EØS-avtalen.

Derfor er det også underlig – jeg må få lov til å gjenta det – å registrere at Fremskrittspartiet igjen ønsker å gå imot en av forordningene fra EU, sammen med Senterpartiet og Rødt. Det er en lite hyggelig hilsen fra Fremskrittspartiet til norsk næringsliv før valget.

Marit Arnstad (Sp) [12:31:17]: Statsråden gir uttrykk for at han er litt forvirret over debatten, og da må han få lov til å leve i sin forvirring. Etter min oppfatning har det vært en debatt med ualminnelig mange klare innlegg, som også peker helt poengtert på hva som er utfordringene. Likevel har det jo blitt slik i denne typen debatter at Arbeiderpartiet og Høyre først snakker i store bokstaver om at alt vi eventuelt måtte foreslå, kan komme til å true hele EØS-avtalen, og at alle som har en annen mening enn dem, utgjør en trussel for hele EØS-avtalen, mens de på den andre siden – som representanten Sanner, som nettopp tok ordet – sier at alt er uproblematisk, alt er helt enkelt, og så tar de ikke i det hele tatt ordet videre i debatten for å argumentere for innholdet i det de står for i dag.

Derfor har det vært viktig at Senterpartiets talsmenn har vært mange og veldig tydelige i sin beskjed, for rimelig strøm har alt med dette å gjøre. Vi frasier oss muligheten til å begrense eksporten av kraft ved høye priser. Vi har allerede gjort det. Det er klart at det er en utfordring for hele norsk industri, men også for norske forbrukere.

Det vi behandler i dag, handler om vi skal ta de siste stegene for å bli fullt ut integrert i EUs energiunion. Det samfunnskompromisset vi har bygget kraftpolitikken vår på, er at de utbyggingene vi har gjort, skal være til fordel for hele samfunnet. Det skal kunne drives verdiskaping i kraftbransjen, men en kan ikke ta hele gevinsten i kraftbransjen. Industrien skal ha sin del gjennom lave priser og konkurransefortrinn, og forbrukerne skal også ha rimelige priser, så selvsagt er det en næringspo-

litisk begrunnelse knyttet til dette. Selvsagt er det det, for vi har 40 pst. av aluminiumsproduksjonen i Europa, og vi har klart å opprettholde den i en tid der industrien legges ned i Europa. Selvsagt er det det, når vi vet at det er industri i Norge som føler at prisene er veldig høye nå.

Så er det paradokset at det på den ene siden altså ikke er noe problem med EUs energiunion, mens Arbeiderpartiet på den andre siden må vente med fem direktiver fordi EUs marked ikke fungerer eller fungerer dårlig. Begge disse forklaringene kan ikke stemme.

Arbeiderpartiet har rett i at EUs kraftmarked er veldig dysfunksjonelt. Det fungerer ikke veldig godt. Det fungerer ikke til fordel for oss som har balansekraft, og som burde ha brukt den krafta i det norske systemet, istedenfor å la den være effektiv når det europeiske strømsystemet fungerer så dårlig.

Jeg ser at Høyre angriper Fremskrittspartiet i denne saken. Jeg synes det er bra at Fremskrittspartiet står opp i denne saken. På borgerlig side er det det eneste partiet som våger å ha en sjølstendig mening, og som våger å ta opp dette. Jeg håper at det forplanter seg hvis de skal samarbeide i neste periode.

Marie Sneve Martinussen (R) [12:34:35]: Jeg synes at representanten Ole André Myhrvold fra både Østfold og Senterpartiet stilte et veldig godt og betimelig spørsmål fra talerstolen her i stedet. Det var et spørsmål og en utfordring til Fremskrittspartiet om hva Fremskrittspartiet gjør hvis man skal samarbeide med Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti etter valget. Det er fint at Fremskrittspartiet har snudd 180 grader i synet sitt på integrering i EUs kraftmarked. Jeg velger å tro på det folk sier, og derfor spisset jeg så klart ørene ekstra godt da Marius Arion Nilsen svarte på spørsmålet fra Myhrvold.

Med forbehold om at referentene så klart har enda bedre fagbakgrunn til å referere enn meg, hørte jeg at Fremskrittspartiet går til valg med standpunkt mot EUs fjerde energimarkedspakke. Det er vel og bra, men det var ikke det som var spørsmålet. Senterpartiet har vist det i praksis ved å sette foten ned i regjering. Rødt har mange ganger i tydelige ordelag, fra meg som partileder og fra andre i partiet, garantert at vi aldri – aldri – kommer til å stemme for rettsaktene som utgjør fjerde energimarkedspakke, her i Stortinget. Det har Rødt sagt, det har Senterpartiet sagt, men hva sier Fremskrittspartiet om det? Det er alltid sånn at man skal samarbeide med andre partier.

Vi hører her Høyre utfordre Fremskrittspartiet. Høyre ønsker at vi hadde innført dette i går. Venstre skulle gjerne gjort det i forgårs. Når Fremskrittspartiet skal inn i regjeringsforhandlinger eller inn i forhandlinger med de partiene, hva gjør Fremskrittspartiet da? Jeg

mener at det er et spørsmål norske velgere har krav på å få et svar på. Jeg merker meg at det virker vanskelig faktisk å svare på den utfordringen Myhrvold kom med, så derfor gjentar jeg den gjerne. Da passer det veldig godt at representanten Nilsen kommer på talerstolen.

Presidenten [12:36:24]: Representanten Marius Arion Nilsen har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Marius Arion Nilsen (FrP) [12:36:36]: Jeg skal holde det kort og presist. Til representanten Sanner, som uttrykker bekymring for næringslivet og for at man ikke følger EU blindt i ett og alt som skjer: Når man ser på EUs utvikling de siste 30 årene, var det i 1990 30 pst. av verdens BNP og i fjor 12 pst. av verdens BNP. Europa har rekordsvak vekst. Kommisjonspresidenten, Ursula von der Leyen, har uttrykt bekymring og uttalt at dette er et være eller ikke være, og at man må styrke konkurransekraften. Den største vekstmotoren i Europa er Polen, som i stor grad prøver å motsette seg og stritter imot de fleste EU-direktiver som kommer, spesielt innen energi og klima. Det er et godt tegn på at det ikke er veldig klokt å følge dette blindt.

Jeg må bare gjenta: Fremskrittspartiet går til valg mot fjerde energimarkedspakke – til dem som fremdeles ikke har fått det med seg.

Sigurd Kvammen Rafaelsen (A) [12:37:45]: Som det ble sagt tidligere, er det fredag den 13. i dag, og da vil jeg bare si at på fredag den 13. er ulykkesstatistikken lavere, for da tenker man seg kanskje enda mer om og er mer oppmerksom enn det man er ellers. Det er kanskje også beslutningen som skal gjøres i dag, et uttrykk for.

Det har fra talerstolen vært mye snakk om taktikk. Jeg lurar også på om det er en taktikk at det fokuseres på det, og at man snakker om en hel pakke, når realiteten er at vi behandler de tre direktivene som ligger foran oss.

Som representant fra de nordligste fylkene, må jeg si at markedsadgang er noe av det viktigste vi har. Hvis vi ikke kan innføre disse direktivene gjennom den avtalen vi er en del av, som er uproblematisk, og som av og til har lavere mål enn dem vi selv har satt oss, hva kan vi da innføre? At vi står sammen med Europa i den tiden vi er i, og at vi har løsninger i fellesskap, er bra for oss. Vi har hatt et godt nordisk kraftsamarbeid over lang tid. Kraften fra Sverige er med på å gi lavere strømpriser i nord. De har vært historisk lave i år.

Man må være ærlig når man snakker om hva vi innfører. Vi innfører ikke hele energimarkedspakken. Vi innfører de tre direktivene som er lagt fram for Stortinget til behandling, og det er det viktig å ha med seg.

Det var snakk om kostnader for den enkelte husstand. Det er ingenting i disse tre direktivene som påfø-

rer den enkelte husstand en ekstrakostnad, men det er klart at staten må være med og bidra til at vi får energiefektivisering i våre egne bygg. Det er bra for den enkelte. Det er bra at vi har hatt en historisk satsing på enøktiltak. Det er viktig, og det gjør at vi blir framtidsrettet.

Vi står godt inne for de beslutningene som tas her i dag, og de er godt redegjort for, både i framlegget av Kjerkol, som har vært saksordfører, og av ministeren. Det er ikke taktikk, men det handler om å velge det som er viktig for Norge, og som vi kan være enige om.

Presidenten [12:40:10]: Representanten Sigbjørn Gjelsvik har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [12:40:28]: Til representanten Rafaelsen: Dette handlar ikkje om marknadsåtgangen for norsk industri. Dette handlar om Noreg skal knyte seg stadig tettare til EUs energiunion – ein energiunion eg registrerer at statsråd Aasland sjølv uttrykkjer bekymring knytt til, viss vi skal ta på alvor den grunngevinga ein har for ikkje å innføre dei fem marknadsdirektiva. Ein koplar høge og ustabile straumprisar i Europa og eit dysfunksjonelt system opp mot dei direktiva som ligg føre frå EUs side, som grunngeving for å utsetje behandling.

Direktiva er definitivt problematiske òg i innhald. Konkret inneber fornybardirektivet ikkje berre at ein kan ha opphavsgarantiar, men at ein skal ha det. Det er direkte i strid med det som er nedfelt i Hurdalsplattforma, og det undergrev òg systemet med kommunalt veto og dei saksbehandlingsreglane som gjeld knytte til vindkraft, som Arbeidarpartiet og Senterpartiet i regjering har innført i fellesskap.

Presidenten [12:41:33]: Representanten Marit Arnstad har òg hatt ordet to ganger tidlegare i debatten og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Marit Arnstad (Sp) [12:41:50]: Jeg må få lov til å kommentere det som blir sagt om hva som er taktikk. Det ble antydnet at det var taktikk fra oss som er imot direktivene og energiunionen, å omtale hele pakken, men det er jo ikke vi som gjør det. EU omtaler sjøl fjerde energimarkedspakke som en pakke. Det er ikke vi som har funnet på begrepet «dysfunksjonelt kraftmarked i EU». Det er EU sjøl som har funnet på det begrepet. Det var Ursula von der Leyen som nevnte det begrepet først.

Det er ikke vi som har funnet på det, men det er åpenbart taktisk fra Arbeiderpartiet å prøve å begrense denne debatten til bare tre direktiver og ikke alle de åtte som dette består av. Det er åpenbart taktisk å skyve på de fem, slik at en slipper å forholde seg til indre strid i Arbeiderpartiet og fagbevegelsen.

Jeg må si at jeg reagerer på begrepsbruken her – at de som er for dette, er for løsninger i fellesskap. Det er litt hersketeknikk. Alle håper på løsninger i fellesskap. Det er ingen i denne salen som ikke ønsker seg løsninger i fellesskap, men vi er altså uenige om det politiske innholdet i energiunionen i EU.

Statsråd Terje Aasland [12:43:12]: Jeg skal ikke forlenge debatten, bare opplyse om at det representanten Gjelsvik sa, er faktafeil. Det vi nå gjør, utfordrer ikke kommunenes vetorett. Kommunenes vetorett ligger i plan- og bygningsloven når det gjelder at de skal avsette et område til vindkraftutbygging. Det er før myndighetene eventuelt behandler konsesjon, og myndighetene kommer ikke til å behandle konsesjonssøknader hvis ikke kommunene har avsatt et område til fornybar energi gjennom plan- og bygningsloven, slik vi har bestemt.

Vetoretten til kommunene blir ikke utfordret gjennom det vi nå gjør, eller det som kommer til å bli gjort. Vetoretten for kommunene er en viktig del av det demokratiet vi nå har bygd rundt kraftsystemet vårt.

Presidenten [12:44:00]: Representanten Per Olaf Lundteigen har hatt ordet to ganger tidlegare i debatten og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:44:14]: Statsråden sier at det er en teknisk begrunnelse og ikke en taktisk begrunnelse for å utsette de fem siste. Faktum er at energipakke 5, som ligger i REPowerEUs plan fra 2023, innebærer en utbygging av 600 GW innen 2030 med sol og vind – enda mer ustabil strøm i en mengde som er over 20 ganger norsk installert effekt. Det vil jo øke de tekniske problemene i betydningen av mulighetene for å ha 50 Hz effekt til enhver tid.

Argumentasjonen til statsråden er at hans tekniske begrunnelse blir enda sterkere dess lengre tid det går. Det tyder vel på at det blir enda lengre utsettelse fra Arbeiderpartiets side når problemene øker, for det er jo en logisk faglig konsekvens av EUs egne planer.

Presidenten [12:45:20]: Fleire har ikkje bedt om ordet til sakene nr. 7–9.

Sak nr. 10 [12:45:27]

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av kapasiteten i strømmettet (Innst. 493 S (2024–2025), jf. Dokument 3:7 (2024–2025))

Presidenten [12:45:39]: Etter ønske frå kontroll- og konstitusjonskomiteen vil presidenten ordna debatten

slik: 3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – bli gjeve høve til inntil seks replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Frode Jacobsen (A) [12:46:08] (ordfører for saken): Nå blir det bra med en strømdebatt! Vi har en viktig og god rapport fra Riksrevisjonen foran oss, og takk for den. Det er en rapport som gir grunnlag for forandring.

Det grønne skiftet kommer, og da trenger vi et vel fungerende og sikkert kraftsystem. Bruken av elektrisk kraft kommer til å øke framover. Det bør egentlig ikke overraske noen, for dette har vi visst lenge, men det er gjort for lite for å sikre at Norge har nok kraft. Kapasiteten i strømmettet er for dårlig. Det er komiteen enig med Riksrevisjonen om, og det sies tydelig i våre merknader. Jeg siterer:

«[D]et har vært investert for lite for sent i strømmettet over en lengre periode.»

Videre sier vi:

«Kapasiteten i nettet er ikke tilstrekkelig, dagens virkemidler er ikke tilstrekkelige for å bygge nok kapasitet, og arbeidet med å bygge ut nettkapasiteten er ikke samordnet på en god nok måte.»

Komiteen slutter seg til de konklusjoner, vurderinger og anbefalinger Riksrevisjonen kommer med i rapporten. Jeg gjentar dem ikke alle her.

Vi må ta på alvor Riksrevisjonens overordnede vurdering. Det er kritikkverdig at det ikke er nok kapasitet i strømmettet i store deler av landet. Mangel på tilgjengelig kapasitet i nettet hindrer næringsutvikling, bremser omstillingen til lavutslippssamfunnet og har bidratt til nasjonale forskjeller i strømpris.

Videre skriver Riksrevisjonen:

«Utviklingen av strømmettet er et komplekst område med mange målkonflikter og usikkerhet om framtidig behov. Det er likevel kritikkverdig at departementet ikke har gjort nødvendige endringer i virkemidler eller tiltak for å sikre tilstrekkelig kapasitet. Departementet har også i for liten grad sørget for samordning og helhetlig styring av nettutviklingen.»

Det er funn og anbefalinger i rapporten statsråden lover å følge opp. Det er bra, for revisjonen kommer med gode og konkrete forslag.

Uttrykket «for lite, for sent» har vi vel alle brukt i det politiske ordskiftet, men i denne saken er det mer premiss enn det ofte er, for det må skje noe. Statsråden viser til at mye er gjort, og det er bra. Derfor er det viktig at statsråden også erkjenner at det må gjøres mer.

La meg også si noen ord om Nammo og situasjonen der med sikte på nok strøm når kapasiteten hos bedriften skal økes for en ny sikkerhetspolitisk hverdag med økt etterspørsel. Vi har hatt noe brevskriving med statsråden om saken, og vi er beroliget over svarene vi har fått. Det virker klart at Nammo skal få den strømmen de trenger, når de trenger den. Skulle det være nødvendig, har Stortinget 6. mai gjort et klokt vedtak som gir regjeringen handlingsrom til å gi forsvarsindustrien prioritet, slik at de skal få den strømmen de trenger, når de trenger den.

Eivind Drivenes (Sp) [12:49:09]: Først takk til saksordføreren for et godt gjennomført og viktig bidrag i saken.

Riksrevisjonen har lagt fram en ny og, som vanlig, godt gjennomarbeidet rapport, denne gangen om kapasiteten i strømmettet. Det er egentlig litt dyster lesning. Fra 2017 og framover steg antallet forespørsler om tilknytning til strømmettet. I samme periode var det lavt investeringsnivå på linjenettet, men det ble investert svært store summer på utenlandskabler. Det er et paradoks at det så ut til å være viktigere å legge til rette for eksport enn å sikre framtidig nettkapasitet her hjemme. Litt enkelt sagt forsyner vi heller utenlandsk industri framfor vår egen industri og lokal verdiskaping. I denne perioden ble det bygd utenlandskabler direkte fra de største kraftverkene i Norge, som er mer eller mindre ensidige eksportkabler.

Hvis vi ser utviklingen i strømmettet her hjemme og utenlandskablene i sammenheng med framtidsprognoene, som sier at strømforbruket kan øke med 40 pst. de neste 15 årene, er det betimelig å stille spørsmål om noen kanskje har sovet i timen. Det ble for mange år siden uttalt at framtiden var elektrisk. Vi skulle kjøre elbil, datasentrene kom, og alle varsellamper lyste om økt strømforbruk. Senterpartiet registrerer at Statnett likevel ikke var forberedt på utviklingen. Selv med disse varslene ble det ikke tatt grep for å sikre kapasitet innenlands. Riksrevisjonen beskriver dette som kritikkverdig. Senterpartiet er helt enig i den kritikken.

Senterpartiet mener at det må bli mer og bedre styring av prosessene med utvikling av strømmettet. Det kan ikke bare være skrivebordsteoretikere med økonomibakgrunn som skal styre utviklingen av linjenettet. Det trengs mer folkevalgt styring slik at noen må stå til rette for eventuelle feilprioriteringer. Senterpartiet har tidligere fremmet forslag om sterkere folkevalgt styring av Statnett.

Det er nye sikkerhetspolitiske tider i Norge og Europa. Det er behov for til dels store utbygginger i strømmettet vårt, og da mener vi det er viktig å omgjøre Statnett til et direktorat. Vi må ha en mer helhetlig styring av inves-

teringer og prioriteringer i strømmettet. Det ser ikke ut til at det er politisk vilje til å ta større grep for å få raskere prosesser, der prioriteringene blir spisset inn mot norsk næringsliv og forbrukerne.

Marius Arion Nilsen (FrP) [12:51:47]: Riksrevisjonen har kommet med et grundig stykke arbeid som tar for seg flere svakheter i energipolitikken og utøvelsen og håndhevelsen av den. Det er ikke nok kapasitet i strømmettet – det gjelder flere steder i landet – og det er manglende planer for utbygging av nett flere steder i landet. Det skal sies at flere av tallene det har vært operert med de siste årene, er urealistiske og har i liten grad hatt noen sannsynlighetsvurdering knyttet til seg, noe som har medført at ropene etter mer utbygging har vært både høylytte og veldig ofte meget urealistiske og unødvendige.

Når det er sagt, er det merkelig med prioriteringene Statnett har hatt de siste ti årene, der man har ønsket og fått gjennomslag for utbygging av nettet mot Europa, mens man internt i Norge i mye mindre grad har oppgradert og bygget ut nettet.

Det er store svakheter med det norske nettet flere steder. Det er for dårlig utbygget, og det er for liten kapasitet i flere områder. Målt mot f.eks. svenskene har vi et vesentlig dårligere nett. Inntektsrammesystemet som er i dag, fungerer ikke tilfredsstillende. Det ble laget i en tid da man hadde som intensjon å redusere overinvesteringene, mens man i dag ser at det virker begrensende. Man må kunne ha en prosess og et system som ivaretar også framtidig behov, ikke kun det øyeblikkelige behovet.

Det er veldig positivt å se at man har fått gjennomslag og flertall for at sikkerhetspolitiske betraktninger – knyttet til f.eks. Nammo og forsvars- og sikkerhetsmessige kraftbehov – skal ha prioritet i tildelingen av kraft. Det er særdeles viktig, og det er på høy tid at det kom på plass.

Når det er sagt, mener Fremskrittspartiet at kraftbehovet ikke burde være, og ikke kommer til å bli, så stort framover, ei heller nettbehovet. Vi har ikke tro på at alle hydrogenprosjekter som er meldt inn – ei heller de som knytter seg til ammoniakk, batteri og andre grønne satsinger – kommer til å realiseres. Vi ser stadig tegn på at flere prosjekter faller bort. De er ikke liv laget, de er verken bedrifts- eller samfunnsøkonomisk lønnsomme, og de dør en naturlig død når de ikke får storstilte statsstøtter og subsidier. Det kommer til å medføre et redusert kraft- og nettbehov framover.

Ellers deler vi konklusjonene man kan lese i innstillingen. Det er mye å ta tak i, og vi har forventninger til at regjeringen, departementet og statsråden skal gjøre det.

Tobias Drevland Lund (R) [12:54:59]: Siden 2017 har nettkøen vokst mye, og Statnett var åpenbart ikke

forberedt på dette. Riksrevisjonens rapport viser at en stor andel av Statnetts investeringer i denne perioden har gått til utenlandsforbindelser, tiltak som ikke sikrer flere norske bedrifter nettilknytning. To nye utenlandskabler er bygget rett fra de viktigste vannkraftressursene og magasinene lengst sør i Norge, til Storbritannia og til Tyskland, og tilsynelatende er det nå enklere å sende kraftoverskudd fra Agder til Tyskland enn til f.eks. Telemark.

Riksrevisjonen medgir at det er mye kapasitet som er reservert, som ikke er tatt i bruk, og som kan være reservert til urealistiske prosjekter. Et tiltak som kan hjelpe mot dette, er å gi myndighetene adgang til å rydde og prioritere mye mer i strømkøen enn de kan i dag, ut fra klart definerte kriterier. Et eksempel på et viktig kriterium er bidrag til kutt i klimagassutslipp. NVEs Scenarier for kraftmarkedet 2024, som Riksrevisjonen trekker fram i rapporten, har anslag som tyder på at det trengs prioritering om vi skal nå både klimamålene og ha et kraftoverskudd. NVEs rapport Tilstanden i kraftsystemet 2025 viser at det er en stor avgrunn mellom hva som er reservert i strømkøen, og hva de tror vil bli realisert. Dette tyder på at tiden for vanlig tilknytningsplikt og «førstemann-til-mølla»-systemet bør være forbi.

Nettutbygging krever ofte inngrep i naturen. Mellom 55 og 60 pst. av reduksjonen i inngrepsfri natur de siste fem årene skyldes energiutbygging, ifølge en analyse gjort av Norkart våren 2024, på oppdrag fra Miljødirektoratet. Dette understreker viktigheten av at vi bygger riktig nett til riktig behov, og at vi blir bedre på helhetlig samfunnsplanlegging. Vi må heller ikke ende opp med overinvesteringer som er kostbare både for nettkundene og for naturen.

Utover dette støtter Rødt Riksrevisjonens anbefalinger og forventer at regjeringen følger dem opp med konkrete tiltak som sikrer nok nett til riktig tid i Norge i årene framover. Det er avgjørende, både for klimaomstilling og ikke minst for den viktige industriutviklingen som må og bør skje framover.

Statsråd Terje Aasland [12:57:31]: Jeg vil takke Riksrevisjonen for en omfattende og viktig rapport og ikke minst komiteen for en grundig behandling av saken. Jeg slutter meg til Riksrevisjonens vurdering av at det har vært investert for lite og for sent i strømmettet over en lengre tidsperiode.

Da denne regjeringen tiltrådte, var status at kapasiteten i store deler av strømmettet enten var beslaglagt eller reservert. Mye ny næring og industri sto i kø for å få reservere kapasitet. For regjeringen har det derfor – helt i tråd med Riksrevisjonens anbefalinger og komiteens innstilling – vært viktig å legge til rette for at det skal gå raskere å etablere nettanlegg, og for at nettet skal utnyt-

tes mest mulig effektivt. Vi har gjort mye på dette området. Regjeringen har satt i gang flere tiltak for å redusere saksbehandlingstiden for både små og store nettanlegg, og saksbehandlingskapasiteten og arbeidet med digitalisering i NVE er betydelig styrket.

Det er nå etablert et hurtigspor for behandling av godt forberedte og lite konfliktfylte søknader om nett. Vi har også foreslått å avvikle den såkalte KVVU-ordningen og flytte vedtaksmyndigheten for disse anleggene tilbake igjen til NVE, noe som vil være tidsbesparende.

Vi har innført krav om at nettselskapene må vurdere om et prosjekt er tilstrekkelig modent, før det får reservere plass i nettet eller plass i kapasitetskø. Formålet er å prioritere prosjekter som faktisk er i bevegelse og gjennomføres. Det er prosjekter som gjennomføres, som skaper verdier og arbeidsplasser og kutter utslipp av klimagasser.

Den fulle gevinsten av de gjennomførte tiltakene vil komme gradvis, men allerede nå er det tegn til at det har hatt god effekt. Ifølge NVE har køen av nettsaker gått ned betydelig i 2024.

Jeg slutter meg til Riksrevisjonens understreking av at det er store mål og interessekonflikter i energipolitikken generelt og i nettutviklingen spesielt. Konesjonsbehandlingen skal ivareta en rekke lovfestede prosesser. Hensyn til natur, friluftsliv, folkehelse og samiske interesser må avveies på en forsvarlig måte. Utbygging av strømmettet innebærer også store investeringskostnader som brukerne av nettet må betale i form av høyere nettleie. Derfor er det viktig at det samlede investeringsomfanget ikke blir større enn nødvendig, at det er riktige investeringer som gjennomføres, og at det skjer på en kostnadseffektiv måte.

Presidenten [12:59:51]: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 10.

Sak nr. 11 [12:59:56]

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av årsaker til utfordringer i barnevernet (Innst. 442 S (2024–2025), jf. Dokument 3:10 (2024–2025))

Presidenten [13:00:11]: Etter ønske frå kontroll- og konstitusjonskomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – bli gjeve høve til inntil seks replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa. Dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Frode Jacobsen (A) [13:00:39] (ordfører for saken): Takk til Riksrevisjonen for en nyttig rapport og til komiteen for godt samarbeid om saken. Det er gjennomgående enstemmige merknader i saken, og jeg tror jeg snakker på vegne av en samlet komité her.

Gjennom mange år er det dokumentert kvalitetsutfordringer i både statlig og kommunalt barnevern. Stortinget har i behandlingen av flere forvaltningsrevisjonsrapporter om barnevernet stilt spørsmål ved hvorfor mangler i barnevernet vedvarer over tid, til tross for flere iverksatte tiltak og økte bevilgninger på området.

Derfor er det en viktig rapport som peker på nettopp årsakene til utfordringene vi har sett i barnevernet over tid. Utfordringene får konsekvenser for sårbare barn – de som aller mest trenger hjelp fra barnevernet. Derfor er det viktig å følge opp og sørge for at de får den omsorgen de skal ha.

I mange år er det gjort et viktig arbeid for å styrke rettssikkerheten til barn og foreldre, øke kvaliteten i barnevernstjenestene og forbedre samarbeidet mellom barnevernet og andre aktører. Flere av tiltakene som er iverksatt som følge av bl.a. barnevernsreformen, har virket i kort tid, og evalueringen av en rekke tiltak som er iverksatt, er ikke ferdigstilt. Vi håper selvsagt at det gir resultater, men denne undersøkelsen fanger ikke opp det.

Komiteen er enig med Riksrevisjonens konklusjoner, vurderinger og anbefalinger. I rapporten framkommer det alvorlige funn om brudd på bistandsplikten, som det nå bores videre i. Derfor vil Riksrevisjonen følge opp bruddene i bistandsplikten i en egen undersøkelse, og det er bra, for tallene her gir grunn til bekymring.

Det statlige barnevernets manglende ivaretagelse av bistandsplikten synes å ha stor betydning for utøvelsen i det kommunale barnevernet, og det haster dermed å øke kapasiteten. Komiteen er enig med Riksrevisjonen, som mener det er kritikkverdig at det fortsatt gjenstår mye før anbefalingene fra Riksrevisjonen i 2022 er fulgt opp, men har merket seg at Barne- og familiedepartementet og statsråden har iverksatt en rekke tiltak for å møte dette. Det er positivt.

Svein Harberg (H) [13:02:49]: Takk til saksordføreren for godt samarbeid og for en god gjennomgang, som gjør at det ikke er behov for å si veldig mye om det Riksrevisjonen har funnet. Jeg vil bare understreke at det er veldig bra at Riksrevisjonen har fanget opp alle spørsmålene vi stiller, når de kommer med sine rapporter om barnevernet, som det jo har vært en del av gjennom årene. Dermed laget de denne rapporten, som ser litt bakenfor: Hva kan være grunnen til at dette fortsetter? Hva kan være grunnen til at det stadig dukker opp? Det er veldig bra. Da fungerer Riksrevisjonen godt.

Jeg hadde bare et ønske om å peke spesielt på en merknad komiteen står samlet bak, som gjelder det statlige barnevernets manglende ivaretagelse av bistandsplikten. Det synes som det er noe gjennomgående som forårsaker mye av det andre som skjer. Derfor har komiteen pekt enda sterkere enn Riksrevisjonen på at dette er noe som kan gjøres raskt og konkret for å få økt kapasiteten, slik at bistandsplikten kan følges opp – muligens både med interne prioriteringer og også i framtidige bevilgninger. Riksrevisjonen har også sagt at de vil følge opp det med bistandsplikten. Jeg håper statsråden tar det med seg og ser hva en raskt kan gjøre med det.

Trine Fagervik (Sp) [13:04:41]: Riksrevisjonens undersøkelse av årsaker til utfordringer i barnevernet bekrefter dessverre utfordringer vi allerede kjenner til. Til tross for en rekke tiltak over år blir det dokumentert kvalitetsutfordringer i både kommunalt og statlig barnevern. Disse utfordringene får alvorlige konsekvenser for sårbare unger og ungdom som trenger barnevernets hjelp, omsorg og beskyttelse. Bak beskrivelser av manglende samarbeid, høy turnover, brudd på bistandsplikt og ressursmangel er det mennesker det handler om – barn, ungdom og familier som trenger hjelp, støtte og omsorg.

Komiteen er enig i Riksrevisjonens konklusjoner. Vi ser at ressursknapphet er en utfordring for mange kommunale barnevernstjenester, uavhengig av størrelsen på kommunen og tjenesten. Det statlige barnevernet er ikke tilstrekkelig dimensjonert for å ivareta sin bistandsplikt.

Dette er en alvorlig situasjon, og vi har over tid sett en kraftig økning i brudd på bistandsplikten, til tross for en rekke iverksatte tiltak. For ungene og familiene dette gjelder, kan sånne brudd få alvorlige konsekvenser. Det er ikke særlig oppsiktsvekkende at samarbeidet mellom det statlige og kommunale barnevernet blir krevende når Bufetat ikke oppfyller sin bistandsplikt. Når andre velferdstjenester heller ikke stiller opp, eller de avstår fra å hjelpe, fører det til at unger ikke får det tilbudet de har krav på og behov for.

Når staten må inn og overta omsorgen for et barn, kan vi ikke risikere å utsette barnet og familiene for ny svikt fordi de ulike tjenestene, sektorene og departementene ikke klarer å samarbeide tilstrekkelig. Det er det vi kan lese av Riksrevisjonens undersøkelse at skjer i dag.

Når en situasjon er akutt, må alle trå til. Hva om vi hadde sagt nei på akuttmottaket når noen har behov for øyeblikkelig hjelp?

Senterpartiet er enig i Riksrevisjonens anbefalinger. Samarbeidet med de andre departementene må styrkes for å sikre et helhetlig og samordnet tjenestetilbud for

ungene og familiene som har behov for det. Barne- og familieministeren sitter alene her i dag, men det kunne like gjerne vært flere ministre, for dette er et samarbeid vi må gjøre sammen. Den svikten som skjer, skjer ofte mellom ansvarsområdene.

Vi må legge til rette for at barnevernstjenestene i hele landet kan delta på kompetansetiltak, og at små barnevernstjenester får nødvendig faglig støtte når det kreves. Unger i barnevernet skal flytte mindre, de skal oppleve stabilitet, og de skal få ro og bedre helsehjelp. Den kvalitetsmeldingen ministeren fra Senterpartiet startet med, og som ble behandlet denne uken, er et viktig bidrag i det forbedringsarbeidet som ligger foran oss. Som jeg sa, må dette forbedringsarbeidet skje på tvers av departementene og i enhver kommune. Det vil være særlig viktig å tydeliggjøre hvordan det forebyggende arbeidet og tidlig innsats skal ledes.

Jeg er glad for at det er en samlet komité som nå slutter seg til disse anbefalingene fra Riksrevisjonen. Det fortjener ungene, ungdommene og familiene, og de fortjener også at vi husker det når vi skal behandle framtidige bevilgninger.

Statsråd Lene Vågslid [13:08:01]: Takk til saksordføreren og til komiteen. Barn og ungdom som treng omsorg og beskyttelse fra barnevernet, skal få den hjelpa dei treng, og det gjer dei dessverre ikkje alltid.

Riksrevisjonens påpeiking av kritikkverdige forhold i både det kommunale og det statlege barnevernet, kombinert med vurderinga av at iverksette tiltak så langt ikkje har hatt tilstrekkeleg effekt, viser berre behovet for kontinuerleg innsats for å nå måla.

Regjeringa og eg kjem framleis til å ha stor merksemd på tiltak som kan skape ein god og felles forvaltingspraksis i det kommunale barnevernet, slik òg komiteen ber om, og som òg tek omsyn til at barnevernstjenestene har ulike føresetnader for å lykkast. Me kjem difor framover til å ha stor merksemd på kapasitet, kvalitet og ivaretaking av bistandsplikta, som bl.a. representanten Harberg er innom, i det statlege barnevernet. Me prioriterer òg betydelege midlar til det i inneverande år og i forslaget til revidert statsbudsjett.

Ei gledeleg utvikling er at me no ser ei betydeleg forbedring når det gjeld brota på bistandsplikta frå same tid i fjor til i år.

Anbefalingane frå Riksrevisjonen skal bli tekne med i det vidare arbeidet. I fyrste omgang skjer det i forbindelse med Prop. 83 L for 2024–2025, om endringar i barnevernsloven og kvalitetsløftet, som me vedtok her om dagen, og som min forgjengar Kjersti Toppe starta arbeidet med. Anbefalingane vil kunne bidra til utvikling og tilpassing av verkemiddel for å møte dei kvalitetsutfordringane me framleis veit er i barnevernet.

Når det er sagt, meiner eg at sentrale tiltak som no er både vedtekne og sette i gang – både endringar i lov, kompetansesatsing og ikkje minst samarbeidspliktene, som kom på plass under førre regjering – òg har eit stort potensial til å forbetre dei kvalitetane me er heilt avhengige av i barnevernet. Det oppfattar eg at òg komiteen meiner.

Til slutt har eg lyst til å seie noko eg seier i alle debattar om barnevern: Det blir òg gjort veldig mykje godt arbeid i det kommunale og det statlege barnevernet, som utgjer ein stor forskjell for barn og foreldre. Kvaliteten på arbeidet og treffsikkerheita i tiltaka veit me blir betre når relasjonen mellom barnevernet, ungar og foreldre er prega av openheit, tillit og ikkje minst medverknad.

Dette understrekar viktigheita av å kombinere strukturelle og lovmessige verkemiddel med fagleg kompetanse, tverrfagleg samarbeid og ei brukarorientert tilnærming.

Presidenten [13:10:46]: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 11.

Sak nr. 12 [13:10:51]

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av statlige virksomheters leieavtaler for lokaler i markedet (Innst. 494 S (2024–2025), jf. Dokument 3:8 (2024–2025))

Presidenten [13:11:10]: Etter ønske frå kontroll- og konstitusjonskomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – bli gjeve høve til inntil seks replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Peter Frølich (H) [13:11:44] (komiteens leder og ordfører for saken): Staten er en betydelig leietaker. Hvert år brukes det rundt 20 mrd. kr på leie av eiendom i Norge fra statens side. Det er delt på en veldig lang rekke kontrakter.

Det ble avdekket at Nasjonal sikkerhetsmyndighet hadde inngått et lån i strid med Grunnloven. Det gjorde at Riksrevisjonen startet en større gjennomgang av praksisen i staten. Det var helt på sin plass.

I rapporten har Riksrevisjonen to klare konklusjoner: Det er at flere statlige virksomheter har inngått avtale om leie av lokaler som ikke er i henhold til gjeldende regler, og at departementene ikke har hatt tilstrekkelig styring og kontroll med leieavtalene.

- I arbeidet har de bl.a. avdekket
- at dagens regelverk ikke setter klare rammer for hvilke driftsutgifter som kan dekkes gjennom framtidig husleie
 - at departementene kun i varierende grad følger opp at underliggende virksomheter benytter Statsbyggs rådgivningstjeneste
 - at departementene i liten grad har fulgt opp at aktuelle saker blir lagt fram for Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet
 - at departementene kun i begrenset omfang har tatt ansvar for såkalt aktiv porteføljestyling av leide lokaler
 - at det i dag ikke er krav om å utarbeide oversikter over framtidige leieforpliktelser i staten

En ting som ble særlig framhevet fra Riksrevisjonen, var at det i rundt 9 pst. av leieforholdene var avtalt såkalt lånelignende vilkår. Riksrevisjonen påpeker at det i praksis kan være vanskelig å definere klart når avtaler med utleier kan ha ulovlige låneelementer i seg. Dette har en sammenheng med at leiemarkedet har blitt mer profesjonelt, og man har fått kompliserte avtalekonstruksjoner. Det vil imidlertid være en ubetinget fordel om man får ryddet av veien den type uklarheter og får et bedre regelverk for dette. Derfor anbefaler kontroll- og konstitusjonskomiteen at digitaliserings- og forvaltningsministeren igangsetter en gjennomgang av instruks om håndtering av bygge- og leiesaker i sivil sektor. Det vil være et veldig godt trekk for å hindre kritikkverdige og i verste fall ulovlige leiekontrakter i framtiden.

Ellers slutter komiteen seg til Riksrevisjonens anbefalinger, og vi takker for godt og grundig arbeid.

Statsråd Karianne O. Tung [13:14:47]: Riksrevisjonen har undersøkt 174 leiekontrakter der staten leier lokaler i markedet. Bakgrunnen for Riksrevisjonens undersøkelse er NSM-saken.

Riksrevisjonens hovedkonklusjon er at flere statlige virksomheter har inngått leieavtaler som ikke er i henhold til gjeldende regelverk, og at departementene ikke har hatt tilstrekkelig styring og kontroll. Riksrevisjonen vurderer dette som kritikkverdig.

Denne kritikken tar jeg på alvor.

Det er viktig at alle statlige virksomheter som leier lokaler i markedet, gjør dette innenfor virksomhetens rammevilkår. Det omfatter både fullmakter, budsjett-rammer og de regler som gjelder ved leie av lokaler.

Basert på Riksrevisjonens undersøkelse er det mitt inntrykk at tilfeller av leieavtaler med vilkår om lån av penger ikke er utbredt. Samtidig gir Riksrevisjonens undersøkelse grunn til å se på hvordan staten som leietaker kan forbedre sin forhandlingsposisjon, for å unngå at

staten inngår leieavtaler med ulovlige vilkår eller som kan utløse økonomiske forpliktelser det ikke er budsjettmessig dekning for.

I den anledning viser jeg til at regjeringen har gjort endringer i statens økonomireglement, som nå presiserer at virksomhetene må ha budsjettmessig dekning for de samlede økonomiske forpliktelsene i et leieforhold, og at forpliktelsene ikke skal gå på bekostning av virksomhetenes kjerneoppgaver.

Da regjeringen sent i 2023 ble kjent med NSMs låneavtale, ble det straks iverksatt tiltak. Lånet ble innfridd, og det ble nedsatt et utvalg for å gjennomgå saken og komme med anbefalinger for å unngå lignende tilfeller. Det ble også foretatt en kartlegging av leieforhold, som avdekket ett lignende tilfelle: Medietilsynet hadde i 2020 inngått en avtale om lån av penger med utleier.

Etter NSM-saken mener jeg at regjeringen er kommet et godt stykke på vei med å innføre tiltak for å unngå kritikkverdige forhold framover. Komiteen foreslår i sin innstilling at Stortinget ber regjeringen om å igangsette en gjennomgang av bygge- og leiesaksinstruksen for å redusere risikoen for at det inngås leieavtaler med ulovlige forpliktelser for staten. Jeg støtter en slik gjennomgang.

Vi har også startet med å gjennomgå bygge- og leiesaksinstruksen. Blant det som vurderes, er å instruksfeste at Statsbygg er obligatorisk rådgiver ved leie i markedet. Statsbygg har bl.a. etablert en standard leieavtale, som vil redusere risikoen for ulovlige forpliktelser. Statsbygg jobber også systematisk i leiemarkedet for å få til fleksible og økonomisk fordelaktige avtaler for staten.

Riksrevisjonen påpeker at departementene ikke har hatt tilstrekkelig styring og kontroll. Det er viktig at departementene tar ansvaret de har for leieavtaler underliggende virksomheter inngår. En tydeliggjøring av ansvaret vil bidra til bedre kontroll med de avtaler som inngås. Aktiv involvering fra departementene vil bidra til en bedre oversikt over lokalbruken og gi et godt grunnlag for styring av virksomhetenes lokalbruk.

Presidenten [13:17:54]: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 12.

Sak nr. 13 [13:17:57]

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av habilitet i anskaffelser i Statsbygg (Innst. 491 S (2024–2025), jf. Dokument 3:9 (2024–2025))

Presidenten [13:18:11]: Etter ønske frå kontroll- og konstitusjonskomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – bli gjeve høve til inntil seks replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Frode Jacobsen (A) [13:18:41]: På vegne av saksordføreren sier jeg takk til komiteen for godt samarbeid om saken og til Riksrevisjonen for en god rapport.

Statsbygg forvalter store midler på vegne av fellesskapet, og 80 pst. av de totale utgiftene brukes på anskaffelser. I 2024 var beløpet rundt 13 mrd. kr. Komiteen mener det er en grunn til å følge nøye med på og stille krav til at Statsbygg gjennomfører sine anskaffelser i samsvar med gjeldende regelverk. Riksrevisjonen bemerker at Statsbygg er avhengig av Stortingets og allmennhetens tillit for å kunne oppfylle sitt samfunnsansvar. Denne tilliten vil styrkes dersom man etterprøver og kontrollerer habiliteten hos ansatte i forbindelse med anskaffelsene.

Komiteen er enig med Riksrevisjonen i at det må foreligge en oversikt over hvem som deltar i anskaffelsesprosessene, fra analysefasen via planlegging, konkurranse, evaluering av tilbudene, kontraktsignering og selve gjennomføringen.

Riksrevisjonen har ikke vurdert om det foreligger habilitetsbrudd i enkeltanskaffelser. Det Riksrevisjonen peker på, er at de påviste svakhetene utgjør en risiko for at det kan oppstå situasjoner hvor reglene om habilitet ikke er fulgt. Riksrevisjonens undersøkelse viser at Statsbygg ikke har systemer og rutiner som i tilstrekkelig grad ivaretar at habilitet er etterprøvbart. Det er ikke sørget for å ha egne rutiner for å dokumentere at habilitet etterleves. Det er ikke iverksatt nødvendige tiltak for å sikre at habiliteten kan etterprøves i alle anskaffelser. Dette finner Riksrevisjonen kritikkverdigg. Dette er en kritikk komiteen stiller seg bak, og vi stiller oss også bak anbefalingene fra Riksrevisjonen om at Statsbygg bør dokumentere hvem som er involvert i anskaffelsesprosessen, slik at det er mulig å etterprøve at de har vært habile, og at Statsbygg sørger for at internkontrollen på anskaffelsesområdet blir etterlevd.

Riksrevisjonens funn er forelagt statsråden for Digitaliserings- og fornyingsdepartementet, som forsikrer at departementet skal følge opp dette i dialogen med Statsbygg. Rapporten peker også på at Statsbygg siden 2024 har jobbet med å forbedre rutiner og systemer på dette området. Komiteen stiller seg bak Riksrevisjonens kritikk og de anbefalinger Riksrevisjonen har gitt departementet.

Statsråd Karianne O. Tung [13:21:13]: Riksrevisjonen har kontrollert om Statsbygg har systemer og rutiner som sikrer at de ansatte følger habilitetsreglene i

Statsbyggs anskaffelser. Riksrevisjonens konklusjoner er at Statsbyggs systemer og rutiner ikke ivaretar at alle anskaffelser gjennomføres i samsvar med habilitetsreglene, og Riksrevisjonen faller ned på at dette er kritikkverdigg.

Jeg tar kritikken fra Riksrevisjonen på alvor. Jeg vil understreke at Riksrevisjonen ikke har avdekket faktiske tilfeller av brudd på habilitetsreglene. Når det er sagt: Anskaffelser er en stor del av Statsbyggs virksomhet. Derfor er det viktig at Statsbygg har gode systemer og rutiner som dokumenterer at det er foretatt habilitetsvurderinger i anskaffelsene. Rutinene må etterleves, sånn at habiliteten kan kontrolleres i etterkant.

Etterlevelse av rutiner for habilitet er ikke bare viktig i den enkelte anskaffelse, det rører også ved den generelle tilliten til forvaltningen. I så måte ønsker jeg også å rette oppmerksomheten mot Riksrevisjonens siste del av rapporten, nærmere bestemt kapittel 14 Nye tiltak i 2024. Statsbygg har siden 2024 jobbet med å forbedre rutiner og systemer for etterlevelse av habilitetsreglene. Det vil i hovedsak si etter den tidsperioden Riksrevisjonens undersøkelse omfatter.

Som ansvarlig statsråd for Statsbygg ser jeg alvorlig på det Riksrevisjonen har belyst av mangelfulle systemer og rutiner. Samtidig er det mitt inntrykk at det jobbes godt for å bli bedre, og at det allerede er gjennomført en rekke tiltak. Flere tiltak er iverksatt, som Riksrevisjonen har undersøkt. Blant annet har Statsbygg tatt organisatoriske grep for å sikre åpenhet og transparens om ansattes eierforhold og verv. Formålet er at dette skal bidra til etterlevelse av habilitetsreglene.

Det er etablert et eget etterlevelsesusvalg og en egen seksjon som skal behandle sårne problemstillinger. Det er også tatt grep for å samle anskaffelseskompetansen og etablere et fagmiljø for anskaffelser.

Statsbygg har også etablert rutiner for egenerklæring av habilitetsvurderinger ved evaluering av anskaffelser over terskelverdien på 1,3 mill. kr. I tillegg er det anskaffet et habilitetsverktøy, og det er også etablert rutiner for hvordan gjennomførte habilitetsvurderinger skal arkiveres, sånn at de også kan etterprøves.

Jeg mener dette er eksempler på tiltak som bidrar til å styrke dokumentasjon og etterlevelse av habilitetsreglene.

Jeg vil igjen understreke at Riksrevisjonens anbefalinger tas på alvor. Statsbygg jobber med å utvikle og forbedre sine interne systemer og rutiner for å sikre at anskaffelsene skjer på en sånn måte at habilitetsvurderinger kan etterprøves. Jeg vil påse at dette følges opp i videre styringsdialog med Statsbygg.

Presidenten [13:23:54]: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 13, og det blir ringt til voting.

Votering

Nils T. Bjørke tok her over presidentplassen.

Presidenten [13:33:07]: Stortinget går då til votering og startar med resterande saker frå torsdag 12. juni, dagsorden nr. 93.

Representanten Mona Fagerås får ordet til ei røyseforklaring.

Mona Fagerås (SV) [13:33:28]: Jeg har behov for å gi en stemmeforklaring når det gjelder Miljøpartiet De Grønnes løse forslag i sak nr. 14, om bypolitikk, fra i går, 12. juni. SV skal stemme for alt, bortsett fra forslagene nr. 13 og 26. Når det gjelder forslag nr. 4, oppfatter vi at det gjelder nye bensin- og dieslbiler kjøpt etter 2026 og stemmer for det forslaget, selv om det var litt upresist formulert.

Jeg beklager at jeg var så treg med å melde fra.

Votering i sak nr. 5, debattert 12. juni 2025

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i partiloven (innberetning og offentliggjøring av bidrag fra bakenforliggende givere) (Innst. 528 L (2024–2025), jf. Prop. 144 L (2024–2025))

Presidenten: Under debatten er det sett fram seks forslag. Det er

- forslaga nr. 1–3, frå Per-Willy Amundsen på vegner av Høgre og Framstegspartiet
- forslag nr. 4, frå Tobias Drevland Lund på vegner av Sosialistisk Venstreparti og Raudt
- forslaga nr. 5 og 6, frå Tobias Drevland Lund på vegner av Raudt

Det vert votert over forslaga nr. 5 og 6, frå Raudt.

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen særskilt vurdere behovet for å innføre rapporteringsplikt for alle typer bidrag direkte til enkeltkandidater som del av den helhetlige gjennomgangen av partiloven og tilhørende regelverk, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen særskilt vurdere behovet for å innføre et forbud mot å bruke gaver før de er innrapportert, som del av den helhetlige gjennomgangen av partiloven og tilhørende regelverk, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne har varsla støtte til forslaga.

Votering:

Forslaga frå Raudt vart med 91 mot 10 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 13.34.36)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 4, frå Sosialistisk Venstreparti og Raudt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen særskilt vurdere behovet for å innføre rapporteringsplikt også hos giver, inkludert tilfeller hvor bidrag kanaliseres gjennom flere ledd, som del av den helhetlige gjennomgangen av partiloven og tilhørende regelverk samt hvor i lovverket en slik bestemmelse eventuelt bør plasseres, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne har varsla støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget frå Sosialistisk Venstreparti og Raudt vart med 83 mot 18 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 13.34.52)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 3, frå Høgre og Framstegspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen, som en del av den vedtatte helhetlige gjennomgangen av partiloven, også vurdere hvordan relasjoner mellom partier og personer, bedrifter og organisasjoner skal forstås og reguleres når det gis bidrag samtidig som bidragsytter har innflytelse gjennom roller i det mottakende parti.»

Venstre og Kristeleg Folkeparti har varsla støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget frå Høgre og Framstegspartiet vart med 60 mot 40 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 13.35.08)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 1 og 2, frå Høgre og Framstegspartiet.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til endringer i partiloven slik at indirekte bidrag med kjent bidragsytter skal innrapporteres på lik linje med direkte bidrag.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til endringer i partiloven slik at også kandidatstøtte skal meldes inn.»

Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti har varsla støtte til forslaga.

V o t e r i n g :

Forslaga frå Høgre og Framstegspartiet vart med 58 mot 42 røyster ikkje vedtekne.
(Voteringsutskrift kl. 13.35.27)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande vedtak til

I o v

om endringer i partiloven (innberetning og offentliggjøring av bidrag fra bakenforliggende givere)

I

I lov 17. juni 2005 nr. 102 om visse forhold vedrørende de politiske partiene gjøres følgende endringer:

§ 17 a første og andre ledd skal lyde:

(1) Politiske partier og partiledd kan ikke motta bidrag fra

- a. *givere somer ukjente for partiet (anonyme bidrag)*
- b. *juridiske personer som har som formål eller vesentlig del av sin virksomhet å støtte politiske partier eller partiledd økonomisk*
- c. *privatpersoner som har mottatt bidrag fra andre for å gi disse til politiske partier eller partiledd.*

Bidrag som nevnt i bokstav b og c i leddet her kan likevel mottas dersom partiet eller partileddet har mottatt dokumentasjon på hvem giveren har mottatt bidrag fra i forrige kalenderår og i inneværende kalenderår frem til tidspunktet bidraget til partiet eller partileddet ble gitt, og på størrelsen på bidragene.

(2) Politiske partier og partiledd kan heller ikke motta bidrag fra

- a. rettssubjekter under statens eller annen offentlig myndighets kontroll
- b. utenlandske givere, det vil si privatpersoner som ikke er norske statsborgere eller som ikke oppfyller vilkårene for å ha stemmerett ved kommunestyre- og fylkestingsvalg, jf. valgloven § 2-2, eller juridiske personer som er registrert i utlandet
- c. *givere som nevnt i første ledd første punktum bokstav b og c som har mottatt bidrag fra rettssubjekter som nevnt i bokstav a og b i leddet her.*

§ 17 a femte ledd andre punktum skal lyde:

Reglene i § 19 første og annet ledd og § 20 sjette ledd gjelder tilsvarende.

§ 18 tredje ledd første punktum skal lyde:

Partier eller partiledd som i løpet av året har hatt samlede inntekter på under 17 000 kroner etter fradrag av all offentlig støtte, er unntatt fra regnskapsplikt, bok-

føringsplikt og innberetningsplikt etter første og annet ledd.

§ 18 fjerde ledd første punktum skal lyde:

Alle partier og partiledd har i valgår plikt til særskilt å innberette bidrag *som til sammen utgjør en verdi av 15 000 kroner eller mer fra hver enkelt bidragsyter, og som er mottatt i perioden 1. januar til og med fredag før valgdagen.*

§ 20 første ledd skal lyde:

(1) Dersom en bidragsyter i løpet av perioden har gitt ett eller flere bidrag til partiets hovedorganisasjon som til sammen utgjør en verdi av 51 000 kroner eller mer, skal bidragets verdi og bidragsyterens identitet oppgis særskilt. Det samme gjelder for bidrag til partiledd på fylkeskommunalt nivå som til sammen utgjør en verdi av 34 000 kroner eller mer, og for bidrag til partiledd på kommunalt nivå som til sammen utgjør en verdi av 17 000 kroner eller mer. *Beløpsgrensene gjelder tilsvarende for bidrag til partienes ungdomsorganisasjoner på tilsvarende nivå.*

§ 20 femte ledd skal lyde:

(5) Den som har gitt bidrag til en giver som nevnt i § 17 a første ledd første punktum bokstav b og c, skal identifiseres etter sjette ledd når bidraget overskrider beløpsgrensene i første ledd eller § 18 fjerde ledd. Størrelsen på bidraget skal også oppgis.

Nåværende femte ledd blir nytt sjette ledd.

§ 20 nytt syvende ledd skal lyde:

(7) Givere som nevnt i § 17 a første ledd første punktum bokstav b og c kan, der det er nødvendig for at partiet eller partileddet skal kunne oppfylle innberetningsplikten etter § 20 femte ledd, lagre og gi partiet eller partileddet opplysninger som identifiserer hvem giverne har mottatt bidrag fra, og om størrelsen på bidraget.

II

1. Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer.
2. Kongen kan bestemme at de enkelte bestemmelsene skal begynne å gjelde til forskjellig tid.

Presidenten: Det vert votert over I § 17 a fyrste og andre ledd, § 17 a femte ledd andre punktum, § 20 femte ledd og § 20 nytt sjuande ledd.

Framstegspartiet har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 89 mot 12 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 13.35.59)

Presidenten: Det vert votert over resten av I og II.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Presidenten: Det vert votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

Framstegspartiet har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile vart vedtekne med 88 mot 12 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 13.36.42)

Presidenten: Lovvedtaket vil verta sett opp til andre gongs handsaming i eit seinare møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 6, debattert 12. juni 2025

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Frank Edvard Sve og Morten Stordalen om tilgang på etanolfri bensin og Representantforslag fra stortingsrepresentant Rasmus Hansson om å unnta bensin 98 oktan E0 fra omsetningskravet (Innst. 449 S (2024–2025), jf. Dokument 8:188 S (2024–2025) og Dokument 8:252 S (2024–2025))

Presidenten: Under debatten er det sett fram seks forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå Gro-Anita Mykjåland på vegner av Senterpartiet, Framstegspartiet, Raudt, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti
- forslag nr. 2, frå Gro-Anita Mykjåland på vegner av Senterpartiet, Framstegspartiet, Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne
- forslaga nr. 3 og 4, frå Marius Arion Nilsen på vegner av Framstegspartiet
- forslag nr. 5, frå Charlotte Spurkeland på vegner av Høgre
- forslag nr. 6, frå Lars Haltbrekken på vegner av Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti

Det vert votert over forslaga nr. 3 og 4, frå Framstegspartiet.

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at etanolfri bensin (98 oktan) gjøres til sikringskvalitet for drivstoff som skal være tilgjengelig i hele landet innenfor en rekkevidde på 50 km.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen redusere kravet til omsetning av biodrivstoff til veitrafikk.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Framstegspartiet vart med 89 mot 12 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 13.37.37)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 2, frå Senterpartiet, Framstegspartiet, Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre forskrift om begrensning i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter (produktforskriften) § 3-3. Krav til omsetning av biodrivstoff til veitrafikk, ved å ta inn følgende tillegg i første ledd: 98 oktan bensin skal holdes utenfor kravet.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Senterpartiet, Framstegspartiet, Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne vart med 65 mot 36 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 13.37.52)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 1, frå Senterpartiet, Framstegspartiet, Raudt, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at etanolfri bensin (98 oktan) unntas fra omsetningskravet for biodrivstoff.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Senterpartiet, Framstegspartiet, Raudt, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti vart med 63 mot 38 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 13.38.24)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 5, frå Høgre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme raskt tilbake til Stortinget med et forslag som sikrer at 98 oktan bensin ikke tilsettes etanol, slik at folk som har biler med motorer som ikke tåler etanolbensin blir sikret tilgang på drivstoff, uten at dette skaper uheldige pris- og etterspørselsforskyvninger i drivstoffmarkedet.»

Framstegspartiet, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne har varsla støtte til forslaget.

Raudt og Kristeleg Folkeparti har varsla subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Høgre vart med 55 mot 46 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 13.38.48)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 6, frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide et forslag som sikrer at 98-oktan bensin også i fremtiden forblir etanolfri, ved at 98-oktan bensin skjermes fra insentivene til å blande inn etanol.»

Framstegspartiet og Miljøpartiet Dei Grøne har varsla støtte til forslaget.

Høgre, Raudt, Venstre og Kristeleg Folkeparti har varsla subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vart samrøystes vedteke.

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k:

I

Dokument 8:188 S (2024–2025) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Frank Edvard Sve og Morten Stordalen om tilgang på etanolfri bensin – vedtas ikke.

II

Dokument 8:252 S (2024–2025) – Representantforslag fra stortingsrepresentant Rasmus Hansson om å unnta bensin 98 oktan E0 fra omsetningskravet – vedtas ikke.

Presidenten: Senterpartiet, Framstegspartiet, Raudt, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g:

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 60 mot 38 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 13.39.29)

Votering i sak nr. 7, debattert 12. juni 2025

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Une Bastholm, Rasmus Hansson og Sigrid Zurbuchen Heiberg om tiltak for å løse mikroplastkrisen (Innst. 418 S (2024–2025), jf. Dokument 8:231 S (2024–2025))

Presidenten: Under debatten er det sett fram ti forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå Sofie Marhaug på vegner av Høgre, Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti

- forslag nr. 2, frå Sofie Marhaug på vegner av Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti
- forslaga nr. 3 og 4, frå Sofie Marhaug på vegner av Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne
- forslaga nr. 5 og 6, frå Sofie Marhaug på vegner av Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti
- forslaga nr. 7–9, frå Sofie Marhaug på vegner av Sosialistisk Venstreparti, Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne
- forslag nr. 10, frå Sofie Marhaug på vegner av Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne

Det vert votert over forslag nr. 10, frå Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og legge fram forslag om et mikropplastfond etter modell av NO_X-fondet.»

V o t e r i n g:

Forslaget frå Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne vart med 92 mot 8 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 13.40.18)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 7–9, frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne.

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å fase ut salget av produkter som lekker mikropplast og plastkjemikalier, slik som plastleker, matemballasje og husholdningsprodukter som skjærefjølør og kjøkkenredskap.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at nye kjemikalier alltid må godkjennes før produkter som inneholder kjemikaliene, selges på markedet, fremfor dagens praksis, hvor man må forby farlige kjemikalier først når de er identifisert som farlige.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen pålegge alle produsenter av produkter som gjør at folk får i seg mikropplast og miljøgifter, å merke dette tydelig på produktene.»

V o t e r i n g:

Forslaga frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne vart med 86 mot 15 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 13.40.32)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 5 og 6, frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti.

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en oversikt over det totale omfanget av utslipp av mikroplast i Norge og fremsette et forpliktende mål om en betydelig utslippsreduksjon.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å opprette et gummigranulatfond der fotballklubber og kommuner kan søke om midler til ombygging og rehabilitering av kunstgressbaner til mikroplastfrie systemer.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti vart med 83 mot 17 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 13.40.48)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 3 og 4, frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne.

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag som vil føre til rask utfasing av ikke-essensiell plast, prioritert etter farepotensial for natur og mennesker.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en stortingsmelding om plast, herunder mikroplast.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne vart med 81 mot 19 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 13.41.03)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 2, frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en plan for å få ned mikroplastutslippet fra de mest betydelige kildene, slik som bildekk, maling og tekstiler.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti vart med 79 mot 21 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 13.41.19)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 1, frå Høgre, Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fornye og forsterke plaststrategien fra 2021.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti vart med 58 mot 43 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 13.41.36)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Stortinget ber regjeringen, i samarbeid med relevante aktører, styrke forskningen på tiltak for å redusere utslipp av og menneskelig eksponering for plast og plastkjemikalier.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteens vart samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 8, debattert 12. juni 2025

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Une Bastholm, Rasmus Hansson og Sigrid Zurbuchen Heiberg om å ivareta natur og lokalsamfunn ved opprustning av forsvar og forsvarsindustri (Innst. 462 S (2024–2025), jf. Dokument 8:258 S (2024–2025))

Presidenten: Under debatten har representanten Une Bastholm sett fram fem forslag på vegner av Sosialistisk Venstreparti, Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at nye satsinger på forsvar, forsvarsmateriell og annen ny industri som hovedregel skjer i allerede nedbygde områder, og komme tilbake til Stortinget snarest mulig med forslag til retningslinjer for dette.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre et prinsipp om arealnøytralitet for alle sektorer, inkludert forsvar, som innebærer at ved utbygging i natur som ikke kan unngås, skal det restaureres arealer med tilsvarende naturverdi et annet sted.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen raskt kartlegge grå arealer som egner seg til forsvarsindustri.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at økt behov for arealer til forsvarsformål, fornybar kraftproduksjon, kraftledninger og samfunnskritisk digital infrastruktur ikke bidrar til økt nedbygging av natur i sum.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å ikke tillate nye store utslipp av nitrogen til Oslofjorden.»

Det vert votert alternativt mellom desse forslaga og tilrådinga frå komiteen.

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Dokument 8:258 S (2024–2025) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Une Bastholm, Rasmus Hansson og Sigrid Zurbuchen Heiberg om å ivareta natur og lokalsamfunn ved opprustning av forsvar og forsvarsindustri – vedtas ikke.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komiteen og forslaga frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne vart tilrådinga vedteken med 84 mot 14 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 13.42.38)

Votering i sak nr. 9, debattert 12. juni 2025

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Frank Edvard Sve, Morten Stordalen, Himanshu Gulati og Sylvi Listhaug om bedre togkapasitet og videreføring av tilbringertjenesten til hovedflyplassen (Innst. 434 S (2024–2025), jf. Dokument 8:215 S (2024–2025))

Presidenten: Under debatten er det sett fram fem forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå Sigbjørn Gjelsvik på vegner av Senterpartiet, Framstegspartiet og Venstre
- forslag nr. 2, frå Trond Helleland på vegner av Høgre og Venstre
- forslaga nr. 3–5, frå Morten Stordalen på vegner av Framstegspartiet og Venstre

Det vert votert over forslaga nr. 4 og 5, frå Framstegspartiet og Venstre.

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen videreføre tilbringertjenesten til hovedflyplassen også etter 2028 og ber om at denne tas ut av trafikkavtalen for Østlandet.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere takstreduksjon for flytogtilbudet som bringer prisen ned mot nivået for regiontog.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Framstegspartiet og Venstre vart med 84 mot 16 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 13.43.17)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 3, frå Framstegspartiet og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen straks starte en prosess for anskaffelse av toetasjes tog til regiontogstrekningene.»

Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Framstegspartiet og Venstre vart med 78 mot 23 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 13.43.32)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 2, frå Høgre og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen videreføre tilbringertjenesten til hovedflyplassen også etter 2028.»

Framstegspartiet og Kristeleg Folkeparti har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Høgre og Venstre vart med 61 mot 40 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 13.43.49)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 1, frå Senterpartiet, Framstegspartiet og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at vedlikeholdsetterslepet på eksisterende togmateriell hentes inn.»

Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Senterpartiet, Framstegspartiet og Venstre vart med 59 mot 42 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 13.44.06)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Dokument 8:215 S (2024–2025) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Frank Edvard Sve, Morten Stordalen, Himanshu Gulati og Sylvi Listhaug om bedre togkapasitet og videreføring av tilbringertjenesten til hovedflyplassen – vedtas ikke.

Presidenten: Framstegspartiet har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 86 mot 13 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 13.44.34)

Votering i sak nr. 10, debattert 12. juni 2025

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Frank Edvard Sve og Morten Stordalen om å øke bruken av sambruksfelt (Innst. 432 S (2024–2025), jf. Dokument 8:216 S (2024–2025))

Presidenten: Under debatten har Jan Steinar Engeli Johansen sett fram eit forslag på vegner av Framstegspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre skilteforskriften slik at dagens kollektivfelt gjøres om til sambruksfelt, slik at også biler med passasjerer kan benytte dem.»

Det vert votert alternativt mellom dette forslaget og tilrådinga frå komiteen.

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Dokument 8:216 S (2024–2025) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Frank Edvard Sve og Morten Stordalen om å øke bruken av sambruksfelt – vedtas ikke.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komiteen og forslaget frå Framstegspartiet vart tilrådinga vedteken med 86 mot 12 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 13.45.16)

Votering i sak nr. 11, debattert 12. juni 2025

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentan-

tane Sigbjørn Gjelsvik, Else Marie Rødby, Sandra Borch, Trine Fagervik, Åslaug Sem-Jacobsen, Kathrine Kleveland og Kjerstin Wøyen Funderud om ansvar for statlig bygde bruer (Innst. 429 S (2024–2025), jf. Dokument 8:219 S (2024–2025))

Presidenten: Under debatten er det sett fram to forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå André N. Skjelstad på vegner av Høgre, Sosialistisk Venstreparti og Venstre
- forslag nr. 2, frå Sigbjørn Gjelsvik på vegner av Senterpartiet og Framstegspartiet

Det vert votert over forslag nr. 1, frå Høgre, Sosialistisk Venstreparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en sak som belyser konsekvensen av å overføre vedlikeholdsansvaret for statlig bygde bruer tilbake til Statens vegvesen. Kostnader, grensesnitt, praktiskhåndtering samt oversikt over antall broer må fremkomme. Stortinget må få oversendt saken i god tid før en eventuell forskrift foreligger.»

Raudt, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Høgre, Sosialistisk Venstreparti og Venstre vart med 54 mot 47 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 13.45.53)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Dokument 8:219 S (2024–2025) – Representantforslag fra stortingsrepresentantane Sigbjørn Gjelsvik, Else Marie Rødby, Sandra Borch, Trine Fagervik, Åslaug Sem-Jacobsen, Kathrine Kleveland og Kjerstin Wøyen Funderud om ansvar for statlig bygde bruer – vedtas ikke.

Presidenten: Det vert votert alternativt mellom tilrådinga og forslag nr. 2, frå Senterpartiet og Framstegspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringa sørge for ein praksis der staten fortsatt skal ha vedlikeholdsansvar for bruer som staten har bygd, sjølv om det er kommunale vegar eller fylkesvegar på kvar side av brua.»

Raudt har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komiteen og forslaget frå Senterpartiet og Framstegspartiet vart tilrådinga vedteken med 65 mot 36 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 13.46.29)

Votering i sak nr. 12, debattert 12. juni 2025

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sigbjørn Gjelsvik, Geir Adelsten Iversen, Trine Fagervik, Sandra Borch, Lisa Marie Ness Klungland og Ole André Myhrvold om å la 16- og 17-åringer kjøre tryggere kjøretøy (Innst. 417 S (2024–2025), jf. Dokument 8:222 S (2024–2025))

Presidenten: Under debatten er det sett fram fire forslag. Det er

- forslaga nr. 1 og 2, frå André N. Skjelstad på vegner av Senterpartiet og Venstre
- forslaga nr. 3 og 4, frå Morten Stordalen på vegner av Framstegspartiet

Det vert votert over forslag nr. 3, frå Framstegspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre førerkortforskriften slik at minstealder for førerkort klasse B settes til 17 år.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Framstegspartiet vart med 88 mot 12 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 13.47.03)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 4, frå Framstegspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre førerkortforskriften slik at minstealder for førerkort klasse AM settes til 15 år.»

Venstre har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Framstegspartiet vart med 85 mot 16 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 13.47.19)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Dokument 8:222 S (2024–2025) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sigbjørn Gjelsvik, Geir Adelsten Iversen, Trine Fagervik, Sandra Borch, Lisa Marie Ness Klungland og Ole André Myhrvold om å la 16- og 17-åringer kjøre tryggere kjøretøy – vedtas ikke.

Presidenten: Det vert votert alternativt mellom tilrådinga frå komiteen og forslaga nr. 1 og 2, frå Senterpartiet og Venstre.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå regelverket for mopedbiler med sikte på å legge til rette

for at 16-åringer kan gis førerrett for tryggere og mer trafikksikre kjøretøy.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen igangsette et arbeid for nasjonalt unntak fra førerkortdirektivet slik at 16-åringer som har gjennomført nødvendig opplæring, får begrenset førerrett for personbiler med sperret maksimal hastighet på 60 km/t, avgrenset til veier med maksimal fartsgrense på 80 km/t.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komiteen og forslaga frå Senterpartiet og Venstre vart tilrådinga vedteken med 80 mot 21 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 13.47.54)

Votering i sak nr. 13, debattert 12. juni 2025

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mona Fagerås, Lars Haltbrekken, Ingrid Fiskaa, Marian Hussein, Birgit Oline Kjerstad, Kari Elisabeth Kaski og Grete Wold om å nedskalere miljøfiendtlige firefelts motorveiprosjekter (Innst. 419 S (2024–2025), jf. Dokument 8:223 S (2024–2025))

Presidenten: Under debatten er det sett fram 25 forslag. Det er

- forslaga nr. 1 og 2, frå Lars Haltbrekken på vegner av Sosialistisk Venstreparti og Venstre
- forslaga nr. 3–25, frå Lars Haltbrekken på vegner av Sosialistisk Venstreparti

Det vert votert over forslag nr. 22, frå Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen stanse bruken av planleggingsmidler for prosjekter som ikke har prioritet i Nasjonal transportplan 2025–2036, herunder prosjekter i utviklingsporteføljen.»

Raudt har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Sosialistisk Venstreparti vart med 88 mot 13 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 13.48.32)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 3–21 og 23–25, frå Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen nedskalere planene for E39 Lyngdal vest–Ålgård til to-/trefelts vei, med midtdeler der det er hensiktsmessig.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stanse planene for E18 Grimstad–Arendal.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen nedskalere planene for E18 Tvedestrand–Gjerstad til to-/trefelts vei, med midtdeler der det er hensiktsmessig.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen nedskalere planene for E18 Retvet–Vinterbro med utgangspunkt i tilpasninger til eksisterende trasé og videreutvikle 0-alternativet.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen nedskalere planene for gjenstående del av E16 Kongsvinger–E6 gjennom Sør-Odal og Nes, gjenbruke dagens vei og oppgradere den med utgangspunkt i 0+-alternativet og Valdresmodellen.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen nedskalere planene for E134 Saggrenda–Elgsjø til to-/trefelts vei, med midtdeler der det er hensiktsmessig.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen nedskalere planene for E16 Skaret–Hønefoss til to-/trefelts vei, med midtdeler der det er hensiktsmessig, innenfor rammene av vedtatt hovedprosjekt.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen nedskalere planene for E16/E39 Vågsbotn–Klauvaneset til to-/trefelts vei, med midtdeler der det er hensiktsmessig.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen nedskalere planene for E39 Knarvik og nordover til to-/trefelts vei, med midtdeler der det er hensiktsmessig.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stanse planene om ny firefelts motorveitrasé for E39 Bokn–Bømlafjorden og heller utbedre eksisterende vei på strekningen.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen nedskalere planene for E6 Moelv–Roterud, med unntak av Mjøsbrua, til to-/trefelts vei, med midtdeler der det er hensiktsmessig.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen nedskalere planene for rv. 4 Hunndalen (Gjøvik)–Mjøsbrua til to-/trefelts vei, med midtdeler der det er hensiktsmessig.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for utbedring og sikring av rv. 25 Hamar–Løten uten å anlegge firefelts motorvei.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen nedskalere planene for E39 Figgjo–Ålgård og velge løsningen med lang tunnel med to felt Ålgård–Osli, og heller ruste opp eksisterende vei for strekningen Figgjo–Ålgård.»

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber regjeringen nedskalere planene for E39 Smiene–Harestad til to-/trefelts vei, med midtdeler der det er hensiktsmessig.»

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber regjeringen nedskalere planene for E18 Kragerø–Bamble til to-/trefelts vei, med midtdeler der det er hensiktsmessig.»

Forslag nr. 19 lyder:

«Stortinget ber regjeringen nedskalere planene for E6 Åsen–Steinkjer til to-/trefelts vei, med midtdeler der det er hensiktsmessig.»

Forslag nr. 20 lyder:

«Stortinget ber regjeringen nedskalere planene for E6 Korporalsbrua–Gyllan–Kvål til to-/trefelts vei, med midtdeler der det er hensiktsmessig.»

Forslag nr. 21 lyder:

«Stortinget ber regjeringen nedskalere planene for E6 Nedgård–Berkåk til to-/trefelts vei, med midtdeler der det er hensiktsmessig.»

Forslag nr. 23 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fjerne åpningen i veinormalene for å bygge ny firefelts vei ved årstdøgntrafikk under 15 000.»

Forslag nr. 24 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Statens vegvesen og Nye Veier legger relevante miljømål, trafikksikkerhetsmål og mål fastsatt i byvekstavtalene til grunn for trafikkprognoser som brukes i prosjektutvikling.»

Forslag nr. 25 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Statens vegvesen og Nye Veier ser planlegging av nye veiprosjekter i sammenheng med planlegging av kollektivtrafikk og jernbaneprosjekter og forventet vekst for kollektiv- og togreiser på samme strekning.»

Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne har varslet støtte til forslaga.

V o t e r i n g :

Forslaga frå Sosialistisk Venstreparti vart med 85 mot 15 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 13.48.51)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 1 og 2, frå Sosialistisk Venstreparti og Venstre.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Statens vegvesen og Nye Veier legger relevante miljømål, trafikksikkerhetsmål og mål fastsatt i byvekstavtalen til grunn for trafikkprognoser som brukes i prosjektutvikling.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Statens vegvesen og Nye Veier ser planlegging av nye veiprojekter i sammenheng med planlegging av kollektivtrafikk og jernbaneprosjekter og forventet vekst for kollektiv- og togreiser på samme strekning.»

Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne har varslet støtte til forslaga.

V o t e r i n g :

Forslaga frå Sosialistisk Venstreparti og Venstre vart med 82 mot 19 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 13.49.09)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Dokument 8:223 S (2024–2025) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mona Fagerås, Lars Haltbrekken, Ingrid Fiskaa, Marian Hussein, Birgit Oline Kjerstad, Kari Elisabeth Kaski og Grete Wold om å nedskalere miljøfiendtlige firefelts motorveiprojekter – vedtas ikke.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti, Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne har varslet at dei vil røysta imot.

Voteringsstavlene viste at 82 representantar hadde røysta for tilrådinga frå komiteen og 17 hadde røysta imot.

(Voteringsutskrift kl. 13.49.41)

Presidenten [13:49:51]: Sidan fleire representantar gjev uttrykk for at det ikkje er registrert at dei har røysta, tek me voteringa om att.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteens vart vedteken med 84 mot 15 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 13.50.07)

Voteringsak nr. 14, debattert 12. juni 2025

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sigrid Zurbuchen Heiberg, Une Bastholm og Ras-

mus Hansson om en bedre bypolitikk (Innst. 453 S (2024–2025), jf. Dokument 8:251 S (2024–2025))

Presidenten: Under debatten har Sigrid Zurbuchen Heiberg sett fram 28 forslag på vegner av Miljøpartiet Dei Grøne.

Det vert votert over forslaga nr. 13 og 26.

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen åpne for at mindre trafikkforseelser i byene kan håndheves og bøtelegges av bybetjenter.»

Forslag nr. 26 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for å frata Riksantikvaren anledning til å fremme innsigelse til høyder ved knutepunkt med begrunnelse i fjernvirkning.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Miljøpartiet Dei Grøne vart med 99 mot 2 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 13.50.39)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 2–4, 6, 7, 9–12, 14–19, 22, 23 og 25, frå Miljøpartiet Dei Grøne.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre et mål om å redusere biltrafikken med 30 pst. i og rundt de store byene innen 2030 og legge dette til grunn for byvekstavtaler som erstatning for nullvekstmålet.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen styrke arbeidet med bytransport og lage en plan for å omforme statlige motorveier og fylkeskommunale hovedveier i byene til bulevarder og avenyer med redusert hastighet, krysninger i plan og omdisponering av veiareal til sykkelveier, fortau, kollektiv- eller samkjøringsfelt og beplantning.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gi kommuner med byvekstavtaler hjemmel til å kreve inn dobbel takst i bomringene for bensin- og dieselbiler kjøpt etter 2026.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen, i lys av motorveienes trussel mot nullvekstmålet, sørge for å innføre kollektiv- eller tungbilfelt på innfartsårene til byene, for eksempel på det nye Sotrasambandet i Bergen vest.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det statlige bidraget i store kollektivprosjekter omfattet av byvekstavtaler økes til 80 pst.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fastslå at alle statlige byggeprosjekter i områder med byvekstavtaler skal være utslippsfrie.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gi kommunene anledning til å senke fartsgrensene, også på statlige og fylkeskommunale veier.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gå i dialog med kommunene og etter lokalt ønske åpne for at riksveier nedgraderes til kommunal vei eller fylkesvei.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at kommunene gis adgang til å innføre stigende gebyrsatser for ulovlig parkering, slik at gjentatte overtredelser medfører høyere bøter, med formål om å styrke den preventive effekten og sikre at gjengangere i større grad blir tatt og sanksjonert.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å senke den generelle fartsgrensen i byer fra 50 km/t til 30 km/t, jf. vegtrafikkloven § 6.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det åpnes for fartsgrense på 20 km/t.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at ATK (automatisk trafikkontroll) også kan tas i bruk på strekninger med fartsgrenser under 50 km/t, samt åpne for at ATK kan benyttes til å håndheve andre trafikkale forseelser, som for eksempel kjøring på rødt lys og innkjøring ved forbudt-skilt.»

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å erstatte nullvekstmålet i samferdselspolitikken med et mål om fem prosent årlig nedgang i biltrafikken i storbyområdene fra dagens nivå.»

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre tilbud om rimelig leasing av elsykler for ansatte i statlige virksomheter.»

Forslag nr. 19 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre fordelsbeskatning ved gratis parkering for arbeidstakere på arbeidsplasser og avvikle fordelsbeskatning for arbeidsgivere som tilbyr støtteordninger for grønne jobbreiser.»

Forslag nr. 22 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå plansystemet for å sikre koordinering av regional arealplanlegging gjennom overordnede planer for storbyregionene som sikrer naturbeskyttende til-

tak, at det bygges der det er egnet teknisk, og sosial infrastruktur.»

Forslag nr. 23 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at ombruk og transformasjon av bygg blir det lønnsomme førstevalget ved å innføre momsfratak, dokumentavgiftsfratak, hurtigløp i byggesaksbehandlingen og ulike økonomiske støtteordninger, og komme tilbake til Stortinget med nødvendige forslag som sørger for dette.»

Forslag nr. 25 lyder:

«Stortinget ber regjeringen styrke den plan- og arkitekturfaglige kompetansen i kommunene og i den lokale involveringen i stedsutviklingen gjennom opprettelse av Riksarkitekten som en nasjonal myndighet med ansvar for å støtte opp om kvalitet og bærekraft i by- og stedsutvikling.»

Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslaga.

V o t e r i n g :

Forslaga frå Miljøpartiet Dei Grøne vart med 91 mot 10 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 13.51.01)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 1, 20 og 21, frå Miljøpartiet Dei Grøne.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge myndigheten til å opprette og bestemme størrelsen på nullutslippssoner til kommunene, uavhengig av om veiene er kommunale, fylkeskommunale eller statlige. Sonene skal opprettes i tett dialog med næringsliv og innbyggere samt Statens vegvesen og fylkeskommuner i de tilfeller hvor statlig og fylkeskommunalt veinett blir berørt.»

Forslag nr. 20 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å opprette en belønningsordning for storbykommuner som reduserer biltrafikken.»

Forslag nr. 21 lyder:

«Stortinget ber regjeringen evaluere Kommunal- og distriktsdepartementets arbeid med områdesatsinger og gjøre midler disponible til oppstart og planlegging av nye områdesatsinger i 2025.»

Sosialistisk Venstreparti og Venstre har varslet støtte til forslaga.

V o t e r i n g :

Forslaga frå Miljøpartiet Dei Grøne vart med 87 mot 14 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 13.51.19)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 5, 24, 27 og 28, frå Miljøpartiet Dei Grøne.

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen, i lys av de gode erfaringene med trafikkavviklingen i Oslo, sørge for å permanent stenge Hammersborgtunnelen på Ring 1 for privatbiler.»

Forslag nr. 24 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for å styrke natur-, klima- og miljøhensyn i innsigelsessaker fra Statsforvalteren.»

Forslag nr. 27 lyder:

«Stortinget ber regjeringen få på plass juridiske virkemidler som definerer ikke-kommersiell boligbygging og legger til rette for at en betydelig andel av bebyggelsen i byer forbeholdes utvikling av ikke-kommersielle allmennboliger. Regjeringen bes komme tilbake til Stortinget med eventuelle nødvendige forslag som sikrer dette.»

Forslag nr. 28 lyder:

«Stortinget ber regjeringen etablere en ordning for risikoavlastning for utbyggere under Husbanken med en innretning som forutsetter samarbeid med kommunene om ivaretagelse av sosiale boligbehov.»

Sosialistisk Venstreparti og Raudt har varsla støtte til forslaga.

V o t e r i n g :

Forslaga frå Miljøpartiet Dei Grøne vart med 86 mot 15 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 13.51.37)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 8, frå Miljøpartiet Dei Grøne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gi kommuner med byvekstavtaler hjemmel til å prøve ut dynamisk veipricing som alternativ til bompenger.»

Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Kristeleg Folkeparti har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Miljøpartiet Dei Grøne vart med 85 mot 16 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 13.51.55)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Dokument 8:251 S (2024–2025) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sigrid Zurbuchen Hei-

berg, Une Bastholm og Rasmus Hansson om en bedre bypolitikk – vedtas ikke.

Presidenten: Miljøpartiet Dei Grøne har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 94 mot 3 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 13.52.18)

Votering i sak nr. 15, debattert 12. juni 2025

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Rasmus Hansson og Sigrid Zurbuchen Heiberg om bedre togforbindelser mellom Norge og Sverige (Innst. 445 S (2024–2025), jf. Dokument 8:257 S (2024–2025))

Presidenten: Under debatten er det sett fram sju forslag. Det er

- forslaga nr. 1–4, frå Mona Fagerås på vegner av Sosialistisk Venstreparti og Venstre
- forslag nr. 5, frå Mona Fagerås på vegner av Sosialistisk Venstreparti
- forslaga nr. 6 og 7, frå Sigrid Zurbuchen Heiberg på vegner av Miljøpartiet Dei Grøne

Det vert votert over forslag nr. 7, frå Miljøpartiet Dei Grøne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme Norge som en pådriver for utvikling av grønne og sømløse transportkorridorer i Norden og Europa, med jernbanen som sentralt virkemiddel.»

Raudt har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Miljøpartiet Dei Grøne vart med 94 mot 7 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 13.53.05)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 6, frå Miljøpartiet Dei Grøne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen styrke Jernbanedirektoratets mandat og ressurser til å arbeide med internasjonale togprosjekter.»

Raudt og Venstre har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Miljøpartiet Dei Grøne vart med 90 mot 11 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 13.53.20)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 5, frå Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen opprette et felles skandinavisk jernbaneråd med representanter fra Norge, Sverige og eventuelt Danmark, for å fremme og koordinere grensekryssende jernbanetilbud.»
Raudt har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Sosialistisk Venstreparti vart med 86 mot 15 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 13.53.36)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 1–4, frå Sosialistisk Venstreparti og Venstre.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen ta initiativ til en formalisert samarbeidsavtale med den svenske regjeringen om utvikling av grensekryssende togforbindelser, med særlig vekt på nattog og høyhastighetsforbindelser.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette i gang en konseptvalgutredning Oslo–Stockholm.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre statlig finansiering for etablering av nattog fra Oslo og Stockholm til Hamburg/Berlin, med sammenkobling i Malmö, i samarbeid med svenske myndigheter og relevante togoperatører.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen arbeide aktivt for å etablere en nattogforbindelse mellom Trondheim og Stockholm i samarbeid med svenske jernbane-myndigheter og aktuelle aktører.»

Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne har varsla støtte til forslaga.

V o t e r i n g :

Forslaga frå Sosialistisk Venstreparti og Venstre vart med 82 mot 19 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 13.53.52)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Dokument 8:257 S (2024–2025) – Representantfor-slag fra stortingsrepresentantene Rasmus Hansson og Sigrid Zurbuchen Heiberg om bedre togforbindelser mellom Norge og Sverige – vedtas ikke.

Presidenten: Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteens vart vedteken med 92 mot 7 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 13.54.19)

Votering i sak nr. 16, debattert 12. juni 2025

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Endringer i yrkestransportloven mv. (drosjetilbud, internkontroll, kontrollutrustning og tilknytning til sentral) (Innst. 517 L (2024–2025), jf. Prop. 139 L (2024–2025))

Presidenten: Under debatten er det sett fram fire forslag. Det er

- forslaga nr. 1 og 2, frå Geir Inge Lien på vegner av Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslaga nr. 3 og 4, frå Geir Inge Lien på vegner av Senterpartiet

Det vert votert over forslaga nr. 3 og 4, frå Senterpartiet.

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til grunn at den enkelte drosjesentral skal ha adgang til å regulere hvilke formidlere sentralens løyvehavere kan være tilknyttet.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen videreføre utvidet drosjeløyve som egen løyvekategori. Drosjer registrert med utvidet drosjeløyve skal være rullestoltilpasset.»

Raudt har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaga frå Senterpartiet vart med 78 mot 22 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 13.54.50)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 1 og 2, frå Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjeninnføre fylkesvise løyvedistrikt med behovsprøving av antallet drosjeløyver og plikt til døgnberedskap for drosjesentralene.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen forskriftsfeste at innehaver av drosjeløyve skal ha drosjevirk-somhet som hoveder-
verv.»

Raudt har varsla støtte til forslaga.

Votering:

Forslaga frå Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vart med 70 mot 30 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 13.55.05)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande vedtak til

l o v

om endringer i yrkestransportloven mv. (drosjetilbud, internkontroll, kontrollutrustning og tilknytning til sentral)

I

I lov 21. juni 2002 nr. 45 om yrkestransport med motorvogn og fartøy gjøres følgende endringer:

§ 9 andre ledd skal lyde:

(2) Den som har løyve etter denne føresegna, skal vere knytt til ein drosjesentral. *Løyvehavar kan ikkje vere knytt til meir enn ein sentral.* Løyvehavar skal rapportere dei opplysningane til sentralen som sentralen treng for å oppfylle pliktene etter §§ 9 d til 9 e i denne lova. Løyvehavaren skal sikre at betaling for all løyvepliktig drosjetransport vert registrert i ei godkjend kontrollutrusting hos ein drosjesentral som løyvehavar er knytt til. *Bestilling av og betaling for bestilt drosjetransport skal registrerast automatisk i kontrollutrustinga. Kontrollutrustinga skal ha fast tilknytning til motorvogna gjennom fysisk kopling eller på anna sikkert vis når det går fram av forskrift fastsett av departementet.* Løyvestyresmakta kan gie dispensasjon frå krava i dette leddet på vilkår som vert nærare fastsett av departementet i forskrift.

§ 9 a skal lyde:

§ 9 a. Drosjetilbud i enkeltturmarknaden

(1) Fylkeskommunen skal vurdere om det er eit tilfredsstillande drosjetilbud i enkeltturmarknaden i fylket som del av eit heilskapleg transporttilbod.

(2) Fylkeskommunen kan sette i verk tiltak for å sikre omfang, kvalitet og pris på drosjetenestene i enkeltturmarknaden dersom det er nødvendig for å sikre eit tilfredsstillande transporttilbod.

(3) Når fylkeskommunen og andre offentlege innkjøparar inngår kontrakt om drosjetenester, skal dei vurdere og ta omsyn til dei verknadene kontrakten vil ha på andre delar av drosjetilbodet og andre delar av transporttilbodet. Før kontrakt vert lyst ut, skal andre offentlege innkjøparar i dei områda kontrakten gjeld, høyrast.

§ 9 b skal lyde:

§ 9 b. Einerettar for drosjetransport

(1) Fylkeskommunen kan tildele godtgjersle eller einerett for å tilby drosjetenester når det er nødvendig for å sikre eit tilfredsstillande drosjetilbod i enkeltturmarknaden i heile eller delar av fylket. Godtgjersle og einerett kan kombinerast. Fylkeskommunen fastset avgjerda om bruk av einerett i forskrift.

(2) Fylkeskommunen skal avgrense godtgjersla eller eineretten til eit fast definert område.

(3) Departementet kan, ut frå innbyggjartal og innbyggjartettleik, i forskrift fastsette område der fylkeskommunen kan tildele einerett.

(4) Tildeling av einerett eller godtgjersle som kompensasjon for plikt til offentlig teneste skal skje etter opne og etterprøvbare prosessar basert på objektive og transparente kriterium.

(5) Fylkeskommunen kan tildele einerett for ein periode på inntil fem år.

(6) Fylkeskommunen kan gjere einerett gjeldande for drosjetenester i enkeltturmarknaden og kontraktmarknaden.

(7) Drosjeløyvehavarar som har einerett, kan utføre oppdrag frå einerettsområdet til ein kvar stad i eller utanfor einerettsområdet.

(8) Drosjeløyvehavarar som ikkje har einerett, kan ikkje utføre drosjetransport innanfor område der fylkeskommunen har tildelt einerett. Ein drosjeløyvehavar som ikkje har einerett, kan likevel transportere passasjerar inn i einerettsområdet. Han kan og transportere passasjerar frå eit einerettsområde til ein stad utanfor einerettsområdet dersom transporten er bestilt på førehand.

(9) Fylkeskommunen kan i einskildvedtak eller forskrift gje andre enn den som har einerett, rett til å køyre i einerettsområdet.

(10) Departementet kan i forskrift fastsetje nærare reglar om einerettar.

Nåværende §§ 9 b og 9 c blir §§ 9 c og 9 d.

§ 9 d første ledd bokstav d skal lyde:

d. taksameter som er installert i drosja, inkludert serienummer, eller anna kontrollutrusting

Nåværende § 9 d blir § 9 e, og overskriften skal lyde:

§ 9 e. Klageordning og tilbod til personar med nedsett funksjonsevne mv.

§ 9 f skal lyde:

§ 9 f. Internkontroll og tilsyn

(1) Drosjesentralen skal sørge for at det vert innført og utøvd internkontroll i eiga verksemd og i verksemda til løyvehavarane som er knytte til sentralen. Internkontroll-

len skal gjennomførast i samarbeid med tilknytte løyvehavarar, arbeidstakarar og representantane deira.

(2) Internkontrollen skal sikre at aktivitetane til løyvehavarane og sentralane vert planlagde, organiserte, utførte og vedlikehaldne i samsvar med krav fastsett i eller i medhald av gjeldande regelverk for løyvehavarar, sentralar og deira tilsette.

(3) Fylkeskommunen fører nødvendig tilsyn med at føresegnene om internkontroll, fastsette i eller i medhald av denne lova, vert etterlevde. Fylkeskommunen kan treffe vedtak med pålegg om retting der sentralen ikkje oppfyller krav eller etterlever pliktene som følgjer av denne føresegna eller forskrift om internkontroll i drosjeverksemnd. Det skal setjast ein frist for retting. Dersom pålegget ikkje vert følgt, kan løyvet trekkast tilbake.

Nåværende § 9 e blir § 9 g og skal lyde:

§ 9 g. Unnatak frå sentralane sine plikter

Løyvestyresmakta kan gje sentralane unnatak frå pliktene etter §§ 9 d og 9 e.

Nåværende § 9 f blir ny § 9 h og skal lyde:

§ 9 h. Pålegg om retting

Løyvestyresmakta kan treffe vedtak med pålegg om retting der sentralen ikkje oppfyller krav og etterlever plikter som følgjer av §§ 9 c, 9 d og 9 e. Det skal setjast ein frist for retting. Dersom pålegget ikkje vert følgt, kan løyvet trekkast tilbake.

Nåværende § 9 g blir ny § 9 i.

§ 12 andre ledd skal lyde:

(2) Løyve etter §§ 9 og 9 c vert gjevne av fylkeskommunen.

§ 27 andre ledd skal lyde:

(2) Løyve etter § 9 c gjeld utan avgrensing i tid.

II

I lov 26. mai 1995 nr. 25 om gjennomføring av fellesregler om innenlands transport i EØS-avtalen gjøres følgende endringer:

§ 2 andre ledd skal lyde:

Når saker som gjelder bestemmelsene i EØS-avtalen nevnt i første ledd behandles av Europakommisjonen, gjelder § 2 annet, tredje og fjerde ledd i EØS-konkurranseloven tilsvarende. Dersom slike saker bringes inn for *Underretten ved Den europeiske unions domstol* eller *Den europeiske unions domstol* til overprøving, gjelder § 2 første og annet ledd i den nevnte loven.

§ 3 første ledd skal lyde:

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer artikkel 5 nr. 2 eller artikkel 6 i EØS-avtalen vedlegg XIII punkt 6

(rådsforordning nr. 11 av 27 juni 1960), eller unnlater å etterkomme en anmodning etter avtalen artikkel 11 eller 131 om å gi opplysninger til norske myndigheter, straffes som fastsatt i konkurranseloven § 32.

III

1. Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Endringene i lovens del II trer likevel i kraft straks.
2. Departementet kan gi nærmere overgangsbestemmelser.

Presidenten: Raudt har varsla støtte til tilrådinga.

Høgre, Framstegspartiet, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti har varsla at dei vil røysta imot.

Votering:

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 57 mot 43 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 13.55.32)

Presidenten: Det vert votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

Høgre, Framstegspartiet, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti har varsla at dei vil røysta imot.

Votering:

Overskrifta til lova og lova i det heile vart vedtekne med 59 mot 42 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 13.55.52)

Presidenten: Lovvedtaket vil verta sett opp til andre gongs handsaming i eit seinare møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 17, debattert 12. juni 2025

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sigbjørn Gjelsvik og Mona Fagerås om tiltak for en mer seriøs drosjenæring og om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Inge Lien, Sigbjørn Gjelsvik og Geir Adelsten Iversen om tiltak for en tryggere drosjenæring (Innst. 425 S (2024–2025), jf. Dokument 8:149 S (2024–2025) og Dokument 8:221 S (2024–2025))

Presidenten: Under debatten er det sett fram tre forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå Geir Inge Lien på vegner av Senterpartiet, Framstegspartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslaga nr. 2 og 3, frå Geir Inge Lien på vegner av Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti

Det vert votert over forslag nr. 2, frå Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjeninnføre fylkesvise løyvedistrikt for drosjenæringen.»

Raudt har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vart med 71 mot 30 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 13.56.37)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 3, frå Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen igangsette et arbeid med ytterligere tiltak som kan sikre drosjekunder og drosjesjåfører mot uønskede hendelser og sikre bedre oversikt og økt seriøsitet, herunder utrede hvordan et system med egne kjennemerker/skiltplater for drosjer best kan innføres.»

Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vart med 69 mot 32 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 13.56.54)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 1, frå Senterpartiet, Framstegspartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre pasientreiseforskriften slik at der helseforetakene ikke har inngått kontrakt om pasienttransport, skal helseforetakene tilby en ordning der pasienten kan ta drosje uten å betale mer enn egenandelen for transporten.»

Raudt, Venstre og Kristeleg Folkeparti har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Senterpartiet, Framstegspartiet og Sosialistisk Venstreparti vart med 53 mot 48 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 13.57.12)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

I

Dokument 8:149 S (2024–2025) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sigbjørn Gjelsvik og

Mona Fagerås om tiltak for en mer seriøs drosjenæring – vedtas ikke.

II

Dokument 8:221 S (2024–2025) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Inge Lien, Sigbjørn Gjelsvik og Geir Adelsten Iversen om tiltak for en tryggere drosjenæring – vedtas ikke.

Presidenten: Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 69 mot 32 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 13.57.31)

Presidenten: Stortinget går då over til votering over sakene på dagens kart.

Votering i sak nr. 1, debattert 13. juni 2025

Presidenten: Sak nr. 1 er andre gongs handsaming av lov og gjeld lovvedtak 118.

Det ligg ikkje føre noko forslag til merknad. Stortingets lovvedtak er dermed godteke ved andre gongs handsaming og vert å senda Kongen i samsvar med Grunnlova.

Votering i sak nr. 2, debattert 13. juni 2025

Innstilling fra Stortingets presidentskap om lov om godtgjøring og andre ytelser til stortingsrepresentanter (representantytelsesloven) (Innst. 529 L (2024–2025)), jf. Stortingsvedtak 856 (2022–2023)

Presidenten: Under debatten er det sett fram ni forslag. Det er

- forslaga nr. 1–5, frå tredje visepresident Morten Wold og femte visepresident Ingrid Fiskaa
 - forslaga nr. 6–8, frå femte visepresident Ingrid Fiskaa
 - forslag nr. 9, frå Sofie Marhaug på vegner av Raudt
- Forslag nr. 1 lyder:

«I forslag til representantytelseslov skal § 14 andre ledd lyde:

Representanter som har sitt hjemsted mer enn 50 kilometer fra Stortinget, får dekket reisekostnader til og fra Stortinget ved tilfredelse og fratreddelse og ved sesjonsåpning og sesjonsavslutning.»

Forslag nr. 2 lyder:

«I forslag til representantytelseslov skal § 15 andre ledd første punktum lyde:

Representantene har krav på inntil to familieferiser i året per berettiget person for representanter som bor mer enn 50 kilometer fra Oslo.»

Forslag nr. 3 lyder:

«I forslag til representantytelseslov skal § 16 første ledd lyde:

Representanter som har skattemessig bosted minst 50 kilometer fra Stortinget, jf. skatteloven § 3-5, kan etter søknad tildeles pendlerbolig.»

Forslag nr. 4 lyder:

«I forslag til representantytelseslov skal § 17 første ledd første punktum lyde:

Representanter som har sitt hjemsted mer enn 50 kilometers kjørelengde fra Stortinget og har pendlerbolig, kan få dekket utgifter til reise til og fra Stortinget eller pendlerboligen og representantens hjemsted inntil én gang per uke.»

Forslag nr. 5 lyder:

«I forslag til representantytelseslov skal § 18 første ledd lyde:

Stortinget kan dekke nødvendige utgifter til én flytting fra hjemstedet til en pendlerbolig og én flytting fra pendlerbolig til hjemstedet. Pendlerboligen må ligge innenfor 50 kilometers kjørelengde fra Stortinget.»

Det vert votert alternativt mellom desse forslaga frå tredje visepresident Morten Wold og femte visepresident Ingrid Fiskaa og tilrådinga frå presidentskapet til § 14 andre ledd, § 15 andre ledd fyrste punktum, § 16 fyrste ledd, § 17 fyrste ledd fyrste punktum og § 18 fyrste ledd.

Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne har varsla støtte til forslaga.

Presidentskapet hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande vedtak til

l o v

om godtgjøring og andre ytelser til stortingsrepresentanter (representantytelsesloven)

Kapittel 1 Innledende bestemmelser

§ 1 Lovens formål

Loven skal bidra til å sikre at alle som er valgt inn på Stortinget, har mulighet til å utøve stortingsvervet på like vilkår, uavhengig av geografisk tilhørighet og livssituasjon. Loven skal legge til rette for at representantene får ytelser som kompenserer for kostnader og dekker behov som følger av vervet. Loven skal vidare bidra til en god forvaltning av ytelsene.

§ 2 Definisjoner

Fast møtende vararepresentanter er representanter som møter for

- stortingsrepresentanter som er utnevnt til statsråder, statssekretærer eller politiske rådgivere i regjeringen
- stortingsrepresentanter som trer ut av Stortinget fordi de ikke lenger er valgbare etter Grunnloven § 62 første ledd.

Innkalte vararepresentanter er personer som møter for representanter som har fått innvilget permisjon.

Med ytelser menes i denne loven utbetalinger, refusjoner og naturalytelser.

§ 3 Utfyllende retningslinjer

Stortingets presidentskap kan gi utfyllende retningslinjer om ytelsene som reguleres i loven.

§ 4 Delegering av beslutningsmyndighet

Stortingets presidentskap kan delegere sin beslutningsmyndighet etter loven til Stortingets direktør.

Kapittel 2 Godtgjøring

§ 5 Stortingets godtgjøringsutvalg

Stortingets presidentskap oppnevner en leder og to andre medlemmer til Stortingets godtgjøringsutvalg. Utvalget fungerer i fire år. Utvalget er beslutningsdyktig når alle medlemmene er til stede. Stortingets presidentskap kan fastsette nærmere retningslinjer for utvalgets virksomhet.

Stortingets godtgjøringsutvalg skal årlig vurdere nivået på godtgjøringene og legge sin tilråding frem for Stortingets presidentskap.

§ 6 Stortingsrepresentanters godtgjøring

Stortinget fastsetter godtgjøring for stortingsrepresentantene, statsministeren og regjeringens medlemmer. Godtgjøringen fastsettes som et årlig beløp.

Stortingets president har samme godtgjøring som statsministeren.

De andre stortingsrepresentantene har lik godtgjøring, med tilleggene som fremgår av § 8.

Den årlige godtgjøringen utbetales med en tolvtedel hver måned. Dette gjelder også for fast møtende vararepresentanter i den perioden de møter.

§ 7 Innkalte vararepresentanters godtgjøring

Innkalte vararepresentanter har samme godtgjøring som stortingsrepresentantene for de dagene eller periodene de er innkalt til å møte. Innkalte vararepresentanter får også godtgjøring for hver dag eller del av dag på mer enn seks timer som er nødvendig for reise til

og fra Stortinget, og som faller utenom de dagene vararepresentanten møter i Stortinget.

Stortingets presidentskap kan etter søknad bestemme at vararepresentanter får beholde godtgjøringen i perioder de ikke er innkalt, i følgende tilfeller:

- a. i perioder uten møter i plenum når vararepresentanten møter for en representant som må antas å fortsette sitt fravær også etter den aktuelle perioden.
- b. ut kalenderåret etter siste innkallingsdag før jul hvis vararepresentanten har møtt minst to måneder i sesjonen og ikke har annen inntekt i den perioden han eller hun søker om å beholde godtgjøringen for.
- c. i andre særlige tilfeller.

Godtgjøringen blir utbetalt minst én gang per måned.

§ 8 Tilleggs-godtgjøring

Stortingets første visepresident har en tilleggs-godtgjøring på 14 prosent av den årlige godtgjøringen. De øvrige visepresidentene har en tilleggs-godtgjøring på sju prosent.

Lederne for Stortingets fagkomiteer har en tilleggs-godtgjøring på sju prosent av den årlige godtgjøringen. Den som fungerer som komitéleder ut over fem dager, har tilsvarende tilleggs-godtgjøring som komitélederen for den tiden fungeringen varer.

§ 9 Forskudd på godtgjøring

Stortingets presidentskap kan etter søknad bestemme at en representant i særskilte tilfeller kan få inntil to måneders godtgjøring utbetalt på forskudd. Villkårene for rett til forskudd og reglene for tilbakebetaling er de samme som for ansatte i staten.

§ 10 Godtgjøring ved permisjoner

Representanter som har permisjon fra Stortinget, beholder godtgjøringen i inntil 14 dager med mindre de gir avkall på den.

Stortingets presidentskap kan etter søknad bestemme at en representant får beholde godtgjøringen ut over 14 dager hvis representanten har fått permisjon

- a. på grunn sykdom eller skade. Representanten må fremlegge sykmelding enten sammen med permisjonssøknaden eller snarest mulig etter at permisjonen er innvilget. Dersom representanten ikke gjør dette, kan Stortingets presidentskap bestemme at godtgjøringen skal falle bort for den resterende delen av permisjonen.
- b. for å delta på reise som medlem av en delegasjon oppnevnt av Stortinget eller Stortingets presidentskap.
- c. for å delta i møter eller utføre andre oppdrag etter oppnevning av Kongen, Stortinget eller et departement.

- d. av velferdsgrunner. Godtgjøringen kan bare innvilges i særlige tilfeller og i en tidsavgrenset periode.

Ved svangerskapspermisjon, omsorgspermisjon, adopsjonspermisjon, fødselspermisjon, foreldrepermisjon og permisjon ved barns og barnepassers sykdom beholder representantene godtgjøringen etter tilsvarende regler som for ansatte i staten, så langt reglene passer. Dette gjelder også for innkalte vararepresentanter i den perioden innkallingen gjelder.

Kapittel 3 Dekning av utgifter til reiser

§ 11 Definisjon av reisetypen

Med tjenestereiser menes reiser som representantene gjennomfører som ledd i utøvelsen av vervet. Arbeidsreiser og pendlerreiser regnes ikke som tjenestereiser.

Med arbeidsreiser menes representantenes reiser mellom hjemsted eller pendlerbolig og Stortinget.

Med pendlerreiser menes reiser representanter som pendler, foretar mellom hjemsted og Stortinget eller pendlerbolig, jf. kapittel 4 om ytelser til representanter som pendler.

Med familiereiser menes reiser mellom hjemsted og Oslo for representantenes familiemedlemmer.

§ 12 Generelt om reiser

Alle reiser som skal dekkes av Stortinget, må ha sammenheng med utøvelsen av vervet som stortingsrepresentant. Representantene skal dokumentere at reisen har sammenheng med vervet.

For å få dekket reisekostnader må representantene levere reiseregning snarest mulig etter at reisen er gjennomført. Hvis Stortinget har dekket kostnader direkte, skal representantene levere reiseregning innen tre måneder.

Reisen skal etter en samlet vurdering foretas på den for Stortinget hurtigste, rimeligste og mest miljøvennlige måten så langt dette er forenlig med en effektiv og forsvarlig gjennomføring av reisen. Hvis vektlegging av miljøhensyn gir merkostnader, må representanten redegjøre for dette i reiseregningen.

§ 13 Tjenestereiser

Stortinget dekker utgiftene til representantenes tjenestereiser innenlands eller utenlands etter bestemmelsene i eller i medhold av denne loven.

Skal en tjenestereise dekkes av Stortinget, må representanten dokumentere at reisens formål og innhold i hovedsak er tjenesterelatert.

For utgifter til overnatting på tjenestereiser utenlands dekkes bare legitimerede utgifter.

Tjenestereiser utenlands i forbindelse med de faste parlamentarikerdelegasjonenes virksomhet skal være godkjent av delegasjonslederen. Alle andre tjenestereiser utenlands skal være godkjent av Stortingets presidentskap.

Stortinget dekker som hovedregel ikke reiseutgifter for ledsagere. Når det er nødvendig å ha med ledsager på reisen, kan Stortingets presidentskap likevel beslutte at ledsagers reiseutgifter skal dekkes helt eller delvis.

Når en representant må ha barn under ett år med på reisen, kan Stortingets presidentskap beslutte at nødvendige merutgifter til barnetilsyn eller reise- og oppholdsutgifter for én barnepasser skal dekkes. Dersom det er særlige grunner til det, kan tilsvarende utgifter dekkes selv om barnet er over ett år.

Deltakelse ved gravferder anses som tjenestereiser hvis deltakelsen har tilknytning til vervet som stortingsrepresentant.

Stortinget kan gi forskudd til dekning av utgifter til tjenestereiser etter tilsvarende regler som for ansatte i staten.

§ 14 Arbeidsreiser

Stortinget anses som fast arbeidssted for representantene. Utgifter til reiser mellom Stortinget og hjemstedet eller en pendlerbolig dekkes som hovedregel ikke.

Representanter som har sitt hjemsted mer enn 40 kilometer fra Stortinget, får dekket reisekostnader til og fra Stortinget ved tiltredelse og fratredelse og ved sesjonsåpning og sesjonsavslutning.

Ved dokumentert sykdom eller skade kan representantene få dekket særlige utgifter til transport til og fra Stortinget.

Ved permisjon på grunn av sykdom eller skade eller permisjon av velferdsgrunner kan representantene få dekket utgifter til én reise fra Stortinget eller pendlerboligen til hjemstedet eller annet innenlands oppholdssted og derfra tilbake til Stortinget igjen.

Utgifter til andre arbeidsreiser kan dekkes i tilfeller der det er fastsatt av presidentskapet i retningslinjer.

Ved bruk av egen bil får representantene kilometergodtgjøring etter satsene for tjenestereiser i staten.

§ 15 Familiereiser

Representanter kan få dekket utgifter til reise mellom hjemstedet sitt og Oslo for medlemmer av husstanden. Som medlemmer av husstanden regnes ektefelle, samboer og hjemmeboende barn til og med det kalenderåret barnet fyller 18 år. I tillegg dekkes utgifter til reise for representantens egne barn som ikke er medlemmer av representantens husstand, mellom barnets hjemsted og Oslo til og med kalenderåret barnet fyller 18 år.

Representantene har krav på inntil to familiereiser i året per berettiget person for representanter som bor mer enn 40 kilometer fra Oslo. Representanter som har foreldreansvar for barn alene, kan i tillegg få dekket reiseutgifter til ledsager for barnet til og med det kalenderåret barnet fyller tolv år.

Innkalte vararepresentanter som har gjort tjeneste i til sammen seks måneder eller mer i løpet av tolv måneder, har rett til å få dekket familiereiser etter første og andre ledd.

Kapittel 4 Ytelser til representanter som pendler

§ 16 Pendlerboliger

Representanter som har skattemessig bosted minst 40 kilometer fra Stortinget, jf. skatteloven § 3-5, kan etter søknad tildeles pendlerbolig.

Representanter som disponerer annen bolig innenfor avstandskravet i første ledd, kan ikke tildeles pendlerbolig. En representant anses å disponere en bolig dersom han eller hun gjennom et eie- eller leieforhold står fritt til daglig å bruke hele eller deler av boligen. En representant anses ikke å disponere en bolig dersom den i sin helhet er leid ut og leieforholdet er etablert på søknadstidspunktet. Stortingets presidentskap kan i særlige tilfeller gjøre unntak fra kravet om at leieforholdet må være etablert på søknadstidspunktet.

Stortingets presidentskap kan stille nærmere vilkår for disponering av pendlerbolig.

§ 17 Pendlerreiser

Representanter som har sitt hjemsted mer enn 40 kilometers kjørelengde fra Stortinget og har pendlerbolig, kan få dekket utgifter til reise til og fra Stortinget eller pendlerboligen og representantens hjemsted inntil én gang per uke. Representanter får dekket inntil én ekstra hjemreise per uke til og med kalenderåret barn i husstanden fyller 18 år. Frem til og med kalenderåret barnet fyller 20 år, kan det i særlige tilfeller gjøres unntak fra aldersgrensen. Vararepresentanter som er innkalt for en kortere periode enn en hel uke, får ikke dekket reiseutgifter etter dette leddet.

I uker med helligdag på tirsdag, onsdag eller torsdag, dekker Stortinget ytterligere én pendlerreise til og fra hjemstedet og Stortinget eller pendlerboligen. Stortinget dekker inntil to pendlerreiser i slike uker.

Presidentskapet kan i særlige tilfeller utvide antall pendlerreiser per uke.

Bestemmelsene i kapittel 3 gjelder så langt de passer.

§ 18 *Utgifter til flytting*

Stortinget kan dekke nødvendige utgifter til én flytting fra hjemstedet til en pendlerbolig og én flytting fra pendlerbolig til hjemstedet. Pendlerboligen må ligge innenfor 40 kilometers kjørelengde fra Stortinget.

Stortinget dekker ikke flyttekostnader for innkalte vararepresentanter.

Stortinget dekker ikke kostnader ved flytting mellom pendlerboliger, med mindre representanten må bytte pendlerbolig etter krav fra Stortinget.

Kapittel 5 Andre ytelser

§ 19 *Feriepenger til innkalte og fast møtende vararepresentanter*

Innkalte vararepresentanter og fast møtende vararepresentanter som trer ut av Stortinget mellom 1. januar og 30. juni, får feriepenger etter satsene i hovedtariffavtalene i staten på siste ordinære utbetalingsdag før Stortinget avbryter sine forhandlinger i juni. Feriepengene beregnes på grunnlag av godtgjøringen representantene mottok i det foregående kalenderåret.

For valgte stortingsrepresentanter som trer ut av Stortinget utenom valg, eller som har permisjon ut valgperioden, gjelder samme regler som for fast møtende vararepresentanter som trer ut av Stortinget.

Innkalte vararepresentanter som etter beslutning av Stortingets presidentskap beholder godtgjøringen i perioden etter at Stortinget har avbrutt forhandlingene i juni, får ikke feriepenger på siste ordinære utbetalingsdag før Stortinget avbryter sine forhandlinger i juni. Disse får først feriepenger i januar det påfølgende året etter satsene fastsatt i hovedtariffavtalene i staten. Feriepengene grunnlaget beregnes på grunnlag av godtgjøringen utbetalt i siste kalenderår, inkludert eventuell fratredelsesytelse etter § 25.

Stortingsrepresentanter som trer inn i regjeringen, har ikke krav på feriepenger.

§ 20 *Sykepenger til fratrådte stortingsrepresentanter*

Stortingets presidentskap kan etter søknad innvilge sykepenger til stortingsrepresentanter og fast møtende vararepresentanter som er sykmeldte på tidspunktet de trer ut av Stortinget etter valg. Det samme gjelder for fast møtende vararepresentanter som trer ut av Stortinget.

Sykepenger gis etter tilsvarende regler som for ansatte i staten så langt reglene passer. Sykepenger fra folketrygden og arbeidsgiver skal trekkes fra sykepengene fra Stortinget.

Representantene må dokumentere arbeidsuførheten med legeerklæring. Sykepengene kan falle bort dersom arbeidsuførheten ikke blir tilfredsstillende dokumentert.

§ 21 *Innkalte vararepresentanternes utgifter til barnepass*

Innkalte vararepresentanter kan i særlige tilfeller få dekket nødvendige og dokumenterte utgifter til barnepass. Tapt arbeidsinntekt for barnepasserer dekkes ikke.

§ 22 *Ytelser til etterlatte ved dødsfall*

Hvis en stortingsrepresentant eller en fast møtende vararepresentant dør i løpet av valgperioden, skal ektefelle eller samboer, eller barn under 18 år dersom representanten ikke hadde ektefelle eller samboer, få utbetalt representantens godtgjøring for måneden representanten døde, og de tre påfølgende månedene.

Hvis en stortingsrepresentant eller en fast møtende vararepresentant dør i løpet av valgperioden, dekkes inntil 1 ganger grunnbeløpet i folketrygden til gravferden og minnesamvær. Det samme gjelder hvis en innkalt vararepresentant dør på reise til eller fra Stortinget eller i perioden innkallingen gjelder.

En stortingsrepresentant eller en fast møtende vararepresentant skal ha gruppelivsforsikring tilsvarende som for ansatte i staten. En innkalt vararepresentant skal ha forsikring for den perioden innkallingen gjelder. Dette leddet gjelder også for stortingsrepresentanter som er i regjering.

§ 23 *Yrkesskade- og andre forsikringer*

En stortingsrepresentant eller en fast møtende vararepresentant har rett til ytelser ved yrkesskade tilsvarende som for ansatte i staten. En innkalt vararepresentant har samme rett for den perioden innkallingen gjelder. Dette leddet gjelder også for stortingsrepresentanter som er i regjering.

Stortinget kan tegne andre forsikringer for representantene enn det som følger av denne bestemmelsen.

§ 24 *Dekning av reise- og overnattingsutgifter for innkalte vararepresentanter*

Vararepresentanter som er innkalt til å møte og har sitt hjemsted mer enn 40 kilometer fra Stortinget, får dekket utgifter til reise til og fra Stortinget og til overnatting i innkallingsperioden. Ved overnatting på hotell dekkes også trekkfri sats for merutgifter til mat tilsvarende som for bolig uten kokemuligheter.

Kapittel 6 Fratredelsesytelse og omstillingsytelse

§ 25 *Fratredelsesytelse*

Formålet med ytelsen er å sikre inntekt for stortingsrepresentanter som ufrivillig blir stående uten inntekt i en overgangsperiode.

Stortingets presidentskap kan etter søknad fra stortingsrepresentanter og fast møtende vararepresentan-

ter som ikke fortsetter på Stortinget etter valg, innvilge fratredelsesyttelse i inntil tre måneder. Det samme gjelder fast møtende vararepresentanter som trer ut av Stortinget i løpet av valgperioden, og innkalte vararepresentanter som har møtt sammenhengende i minst tolv måneder i én valgperiode. Stortingets presidentskap kan i særlige tilfeller etter søknad fra en innkalt vararepresentant innvilge fratredelsesyttelse i inntil én måned også ved kortere møtetid.

Ytelsen tilsvare ordinær godtgjøring etter § 6. Tilleggsgodtgjøring og forhøyet godtgjøring til stortingspresidenten etter § 6 andre ledd og § 8 inngår ikke i ytelsen.

Fast møtende og innkalte vararepresentanter kan ikke få innvilget fratredelsesyttelse for mer enn til sammen tre måneder i løpet av én og samme valgperiode.

En fratrådt stortingsrepresentant som tidligere har mottatt sykepenger etter § 20, kan søke Stortingets presidentskap om fratredelsesyttelse. Perioden med fratredelsesyttelse forkortes med det antallet dager representanten har mottatt sykepenger.

§ 26 Omstillingsytelse

Formålet med ytelsen er å sikre inntekt for stortingsrepresentanter som ufrivillig blir stående uten inntekt i en overgangsperiode.

Stortingets presidentskap kan etter søknad fra stortingsrepresentanter og fast møtende vararepresentanter som etter valg ikke fortsetter på Stortinget, innvilge inntil seks måneders omstillingsytelse i tillegg til ytelsen etter § 25. Det er krav om å aktivt søke arbeid, starte egen virksomhet eller heve sin kompetanse.

For å få omstillingsytelse må representanten ha vært valgt inn eller møtt fast på Stortinget sammenhengende i minst to valgperioder. Fast møtende vararepresentanter oppfyller kravet om å ha møtt fast i minst to valgperioder dersom varaperioden begynte i forbindelse med utnevning av regjering i direkte sammenheng med et stortingsvalg. I særlige tilfeller kan kravet om ansiennitet fravikes.

Ytelsen tilsvare 66 prosent av godtgjøringen etter § 6. Tilleggsgodtgjøring og forhøyet godtgjøring etter § 6 andre ledd og § 8 inngår ikke i ytelsen.

En fratrådt stortingsrepresentant som tidligere har mottatt sykepenger etter § 20, kan søke Stortingets presidentskap om omstillingsytelse. Perioden med omstillingsytelse forkortes med det antallet dager representanten har mottatt sykepenger.

§ 27 Bortfall og avkorting av ytelsene

Fratredelsesyttelse og omstillingsytelse bortfaller dersom mottakeren har bruttoinntekt fra stilling på minst 30 timer per uke.

Ytelsene skal ellers avkortes mot annen inntekt, men først når inntekt opptjent i ytelsesperiodene samlet overstiger 0,1 ganger grunnbeløpet i folketrygden. Det avkortes deretter krone for krone mot følgende skattepliktige inntekter opptjent i ytelsesperioden:

- a. brutto arbeidsinntekt,
- b. netto virksomhetsinntekt og
- c. kapitalinntekter i form av netto leieinntekter fra fast eiendom og utbytte fra aksjer og andre selskapsandeler.

Andre ledd gjelder tilsvarende for brutto pensjon som er utbetalt for ytelsesperioden.

Ytelsene skal ikke avkortes mot feriepengene.

Inntekt som opptjenes i utlandet eller i Norge fra internasjonal organisasjon, regnes som inntekt etter andre ledd selv om inntekten er skattefri i Norge.

Mottakere av fratredelsesyttelse og omstillingsytelse som blir kjent med at det er lagt til grunn for lav inntekt, må umiddelbart informere Stortinget og dokumentere den faktiske inntekten.

Kapittel 7 Administrative bestemmelser

§ 28 Representantenes opplysningsplikt

Den som søker om ytelse fra Stortinget, skal legge frem de opplysningene som er nødvendige for at Stortinget skal kunne vurdere om han eller hun har rett til ytelsen. Den som mottar en ytelse, skal underrette Stortingets administrasjon om endringer som kan ha avgjørende betydning for hans eller hennes rett til å fortsette å motta ytelsen, eller som Stortingets administrasjon må kjenne til for å kunne kontrollere ytelsens størrelse. Opplysningsplikten gjelder også den som tidligere har mottatt ytelse fra Stortinget.

§ 29 Innhenting av opplysninger fra andre enn representanten selv

Opplysninger fra andre enn representanten skal om mulig innhentes i samråd med representanten selv, slik at han eller hun har kjennskap til innhentingene.

Stortingets administrasjon kan innhente de opplysningene som er nødvendige for å kontrollere om vilkårene for ytelse som er mottatt fra Stortinget, er eller har vært oppfylt i tilbakelagte perioder. Opplysningene kan innhentes fra nåværende og tidligere arbeidsgivere, pensjonsordninger, utdanningsinstitusjoner, finansinstitusjoner, regnskapsførere, folketrygdens organer, Folkeregisteret og skattemyndighetene.

Den som blir pålagt å utlevere opplysninger, skal utlevere dem uten godtgjøring og uten hinder av taushetsplikt.

§ 30 Behandling av personopplysninger

Stortinget kan behandle personopplysninger, herunder personopplysninger som nevnt i personvernforordningen artikkel 9 og 10, når dette er nødvendig for å kunne utføre oppgaver i eller i medhold av loven her.

§ 31 Taushetsplikt for ansatte i Stortingets administrasjon

Ansatte i Stortingets administrasjon har taushetsplikt om opplysninger om personlige forhold og om drifts- eller forretningshemmeligheter som omtalt i forvaltningsloven § 13. Taushetsplikten gjelder også etter at den ansatte har avsluttet arbeidsforholdet. Han eller hun kan heller ikke benytte slike opplysninger i egen virksomhet eller i tjeneste eller arbeid for andre. Reglene i forvaltningsloven §§ 13 a til 13 f gjelder tilsvarende.

Dersom en ansatt mottar opplysninger som er underlagt strengere taushetsplikt enn det som følger av første ledd, gjelder de strengere reglene.

Taushetsplikten etter første og andre ledd påhviler også andre som utfører tjeneste eller arbeid for Stortingets administrasjon.

§ 32 Tilbakebetaling og trekk i fremtidige ytelser

Dersom en representant har fått en utbetaling som han eller hun ikke hadde krav på, og forsto eller burde ha forstått at utbetalingen skyldtes en feil, kan Stortinget kreve tilbake det han eller hun ikke hadde krav på. Det samme gjelder når mottakeren eller noen som har handlet på mottakerens vegne, har forårsaket feilutbetalingen ved forsettlig eller uaktsomt å ha gitt feilaktige eller mangelfulle opplysninger.

Stortinget skal fremsette krav om tilbakebetaling etter første ledd dersom mottakeren eller noen som handlet på mottakerens vegne, har opptrådt forsettlig eller grovt uaktsomt, med mindre det finnes særlige grunner til å la være å fremsette krav.

Dersom mottakeren var i god tro, kan Stortinget ikke kreve tilbakebetalt mer enn det mottakeren hadde igjen av det utbetalte beløpet da han eller hun ble kjent med feilen. Ved vurderingen av om en utbetaling helt eller delvis skal kreves tilbake, skal det blant annet legges vekt på størrelsen på det feilutbetalte beløpet, hvor lang tid det er gått siden utbetalingen fant sted, og om mottakeren har innrettet seg i tillit til den.

Stortinget kan la være å kreve tilbakebetaling dersom det feilutbetalte beløpet utgjør mindre enn fire ganger rettsgebyret. Dette gjelder likevel ikke dersom mottakeren eller noen som opptrådte på mottakerens vegne, har opptrådt forsettlig eller grovt uaktsomt.

Første til fjerde ledd gjelder tilsvarende dersom det som skal kreves tilbake, er verdien av en naturalytelse.

Stortinget kan kreve at en representant som ikke innen tre måneder har dokumentert utlegg betalt direkte av Stortinget, skal godtgjøre Stortinget for utlegget. Stortinget skal frafalle kravet eller tilbakebetale når dokumentasjon foreligger.

For å dekke krav etter første til fjerde ledd kan Stortinget avregne mot fremtidige ytelser. Det kan kreves renter etter forsinkelsesrenteloven. Kravet er tvangsgrunnlag for utlegg. Foreldelsesloven § 17 nr. 3 og § 21 nr. 1, 4 og 5 gjelder tilsvarende.

Kapittel 8 Overgangsbestemmelser og ikrafttredelse

§ 33 Overgangsbestemmelser

Representanter som ikke fortsetter på Stortinget etter valget i 2025, kan søke om omstillingsytelse etter § 26 selv om de ikke oppfyller kravet om minst to valgperioders ansiennitet i bestemmelsens tredje ledd første punktum. Tidsbegrensingen på seks måneder i § 26 andre ledd gjelder ikke for representanter som ikke fortsetter på Stortinget etter valget i 2025. Dersom vilkårene ellers er oppfylt, kan disse søke om å få omstillingsytelse i inntil tolv måneder.

§ 34 Ikrafttredelse

Loven trer i kraft 1. oktober 2025.

Fra samme tidspunkt oppheves lov 20. desember 2016 nr. 106 om godtgjørelse for stortingsrepresentanter (stortingsgodtgjørelsesloven).

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå presidentskapet og forslaga frå tredje visepresident Morten Wold og femte visepresident Ingrid Fiskaa vart tilrådinga vedteken med 71 mot 29 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 13.59.03)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 6, frå femte visepresident Ingrid Fiskaa. Forslaget lyder:

«I forslag til representantytelseslov skal § 10 fjerde ledd lyde:

Ved permisjon på grunn av sykdom eller skade, jf. andre ledd bokstav a, reduseres godtgjøringen etter tolv måneder til seks ganger grunnbeløpet i folketrygden, jf. folketrygdloven § 1-4. En representant som har hatt permisjon på grunn av sykdom eller skade i tolv måneder eller mer, må fungere i vervet i 26 uker før han eller hun igjen kan få full godtgjøring ved en ny permisjon på grunn av sykdom eller skade.»

Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå femte visepresident Ingrid Fiskaa vart med 84 mot 17 røyster ikkje vedteke.
(Voteringsutskrift kl. 13.59.23)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 7, frå femte visepresident Ingrid Fiskaa. Forslaget lyder:
«Forslag til representantytelseslov § 26 *Omstil-
lingsytelse* vedtas ikkje. Forslagets § 27 blir § 26 osv.»
Raudt har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå femte visepresident Ingrid Fiskaa vart med 89 mot 12 røyster ikkje vedteke.
(Voteringsutskrift kl. 13.59.50)

Presidenten: Det vert votert alternativt mellom tilrådinga frå presidentskapet til § 27 og forslag nr. 8, frå femte visepresident Ingrid Fiska. Forslaget lyder:

«I forslag til representantytelseslov skal § 26 lyde:
§ 26 *Bortfall og avkorting av ytelsen*

Fratredelsesyttelse bortfaller dersom mottakeren har bruttoinntekt fra stilling på minst 30 timer per uke.

Ytelsen skal ellers avkortas mot anna inntekt, men bare hvis inntekt opptjent i ytelsesperioden samlet oversiger 0,05 ganger grunnbeløpet i folketrygden. Det avkortas krone for krone mot følgende skattepliktige inntekter opptjent i ytelsesperioden:

brutto arbeidsinntekt,

netto virksomhetsinntekt og

kapitalinntekter i form av netto leieinntekter fra fast eiendom og utbytte fra aksjer og andre selskapsandeler.

Andre ledd gjelder tilsvarende for brutto pensjon som er utbetalt for ytelsesperioden.

Ytelsen skal ikkje avkortas mot feriepengar.

Inntekt som opptjenes i utlandet eller i Norge fra internasjonal organisasjon, regnes som inntekt etter andre ledd selv om inntekten er skattefri i Norge.

Mottakere av fratreddelsesyttelse som blir kjent med at det er lagt til grunn for lav inntekt, må umiddelbart informere Stortinget og dokumentere den faktiske inntekten.»

Raudt har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå presidentskapet og forslaget frå femte visepresident Ingrid Fiskaa vart tilrådinga vedteken med 85 mot 14 røyster.
(Voteringsutskrift kl. 14.01.01)

Presidenten: Det vert votert alternativt mellom tilrådinga frå presidentskapet til § 16 andre ledd og forslag nr. 9, frå Raudt. Forslaget lyder:

«I lov om godtgjøring og andre yttelser til stortingsrepresentantar skal § 16 andre ledd lyde:

Representantar som disponerer anna bolig innanfor avstandskravet i første ledd, kan ikkje tildeles pendlerbolig. En representant anses å disponere en bolig dersom han eller hun, eller dennes ektefelle eller samboer, gjennom et eie- eller leieforhold står fritt til daglig å bruke hele eller deler av boligen. En representant anses ikkje å disponere en bolig dersom den i sin helhet er leid ut og leieforholdet er etablert på søknadstidspunktet. Stortingets presidentskap kan i særlege tilfeller gjøre unntak fra kravet om at leieforholdet må være etablert på søknadstidspunktet.»

Sosialistisk Venstreparti har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå presidentskapet og forslaget frå Raudt vart tilrådinga vedteken med 85 mot 14 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 14.01.28)

Presidenten: Det vert votert over resten av kapitla og paragrafane i lova.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå presidentskapet vart samrøystes vedteken.

Presidenten: Det vert votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile vart samrøystes vedtekne.

Presidenten: Lovvedtaket vil verta sett opp til andre gongs handsaming i eit seinare møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 3, debattert 13. juni 2025

Innstilling fra Stortingets presidentskap om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marie Sneve Martinussen og Seher Aydar om å gjøre representantordningene på Stortinget rimelige, sammenlignet med ordningene i samfunnet ellers (Innst. 530 S (2024–2025), jf. Dokument 8:104S (2024–2025))

Presidentskapet hadde tilrådd Stortinget å gjera følgende

v e d t a k :

Dokument 8:104 S (2024–2025) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marie Sneve Martinussen og Seher Aydar om å gjøre representantordningene på Stortinget rimelige, sammenlignet med ordningene i samfunnet ellers – vedtas ikke.

Presidenten: Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå presidentskapet vart vedteken med 91 mot 7 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 14.02.20)

Votering i sak nr. 4, debattert 13. juni 2025

Innstilling frå energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hans Andreas Limi, Terje Halleland, Helge André Njåstad, Himanshu Gulati og Marius Arion Nilsen om en offensiv og langsiktig plan for petroleumsnæringen (Innst. 504 S (2024–2025), jf. Dokument 8:207 S (2024–2025))

Presidenten: Under debatten er det sett fram 18 forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå Lisa Marie Ness Klungland på vegner av Høgre, Senterpartiet og Framstegspartiet
- forslaga nr. 2–6, frå Marius Arion Nilsen på vegner av Høgre og Framstegspartiet
- forslaga nr. 7–18, frå Marius Arion Nilsen på vegner av Framstegspartiet

Det vert votert over forslaga nr. 7–18, frå Framstegspartiet.

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme med en plan for rammevilkår og tiltak som legger til rette for økt letevirsomhet etter olje og gass i nærheten av områder med eksisterende infrastruktur.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen øke bevilgningen til Sökkeldirektoratet for mer utforskning og kartlegging av norsk sokkel.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen igangsette innsamling av seismiske data for Barentshavet nord til petroleumselskaper, med formål om å redusere risiko og øke aktiviteten i området.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvorvidt en gjeninnføring av leterefusjonsordningen kan bidra til en økning i letevirsomheten, og gjøre en kostnøtteanalyse av tidligere leterefusjonsordning opp mot dagens løsninger.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at den definerte iskantsonen er dynamisk, slik at nye områder som reelt blir tilgjengelige, kan åpnes for ny aktivitet.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen konsekvensutrede Lofoten, Vesterålen og Senja for åpning av olje- og gassproduksjon samt se på muligheten aktivitet her gir for etablering av sammenhengende gassinfrastruktur fra Barentshavet og sørover.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen ved Petoro forvalte porteføljen sin aktivt ved å selge seg ut av felt som kan utvikles bedre og skape større verdier for Norge ved annet eierskap.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen bidra med rammevilkår og betingelser som legger til rette for raskere igangsettelse av drivverdige funn med stort potensial, som blant annet Linnorm-feltet og tilsvarende prosjekter.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utfordre selskapene til å legge frem planer for å øke produksjons- og eksportkapasiteten på eksisterende felt på norsk sokkel innen utløpet av fjerde kvartal 2025.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gå i dialog med EU om en felles finansieringsløsning for gassinfrastruktur fra Barentshavet til Europa.»

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede muligheten for bygging av gasskraftverk på land eller offshore for fremtidig selvforsynt kraftproduksjon for offshore-felt.»

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre tilstrekkelig utdanningskapasitet for petroleumsrelaterte utdanninger, slik at en utvikling i tråd med Sökkeldirektoratets «høy-nivå» kan realiseres.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Framstegspartiet vart med 87 mot 12 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 14.02.58)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 2–6, frå Høgre og Framstegspartiet.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen konsekvensutrede med sikte på gjenåpning av Nordland VI.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen konsekvensutrede Nordland VII og Troms II og særlig vurdere konsekvensene for biologisk mangfold og sårbare økosystemer.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen redusere barrierer som hindrer at man bygger ut mindre funn på sokkelen nær eksisterende infrastruktur, og slik legge til rette for god ressursutnyttelse og økte inntekter til fellesskapet.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utvide de forhåndsdefinerte områdene (TFO), gjeninnsette blokkene som ble ekskludert i budsjettforhandlinger de siste årene, og åpne flere blokker for leting og utvinning.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide et regelverk som åpner for at det kan gis lisens til enkelt-selskaper i samarbeid med Petoro, da dette kan redusere leterisiko og bidra til økt letevirsomhet.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Høgre og Framstegspartiet vart med 66 mot 34 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.03.14)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 1, frå Høgre, Senterpartiet og Framstegspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremskynde arbeidet med å utarbeide en eksportløsning for gass fra Barentshavet for å legge til rette for økt gasseksport fra området.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Høgre, Senterpartiet og Framstegspartiet vart vedteke med 51 mot 50 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 14.03.30)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en redegjørelse for status og vurdering av NZIA-direktivet fra EU angående pålegget om CCS-lagre samt redegjøre for regjeringens intensjoner i videre behandling og dialog med EU.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 80 mot 21 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 14.04.02)

V o t e r i n g i s a k n r. 5, debattert 13. juni 2025

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Terje Halleland, Marius Arion Nilsen og Erlend Wiborg om et mer effektivt strømmnett for økt kapasitet (Innst. 503 S (2024–2025), jf. Dokument 8:208 S (2024–2025))

Presidenten: Under debatten er det sett fram sju forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå Terje Halleland på vegner av Høgre, Framstegspartiet, Raudt, Venstre og Kristeleg Folkeparti
- forslag nr. 2, frå Terje Halleland på vegner av Høgre, Framstegspartiet og Kristeleg Folkeparti
- forslag nr. 3, frå Terje Halleland på vegner av Høgre og Framstegspartiet
- forslag nr. 4, frå Lars Haltbrekken på vegner av Framstegspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti
- forslag nr. 5, frå Terje Halleland på vegner av Framstegspartiet og Venstre
- forslag nr. 6, frå Terje Halleland på vegner av Framstegspartiet og Kristeleg Folkeparti
- forslag nr. 7, frå Terje Halleland på vegner av Framstegspartiet

Det vert votert over forslag nr. 7, frå Framstegspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette behandlingen av vilkårsrevisjoner på pause i tre år.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Framstegspartiet vart med 89 mot 12 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.04.56)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 6, frå Framstegspartiet og Kristeleg Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjøre de nødvendige endringene i energiloven og tilhørende forskrifter som kreves slik at enkle linjesaker i samme trasé og arbeid innenfor samme inngjerdede områder ikke skal være søknadspliktig.»

V o t e r i n g:

Forslaget frå Framstegspartiet og Kristeleg Folkeparti vart med 87 mot 14 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.05.10)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 5, frå Framstegspartiet og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at nettutbygging i flaskehalsene mellom strømprisområdene NO1, NO2, NO3 og NO5 prioriteres.»

V o t e r i n g:

Forslaget frå Framstegspartiet og Venstre vart med 83 mot 16 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.05.25)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 4, frå Framstegspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen pålegge nettselskapene å undersøke fjernvarmekapasiteten i de områdene hvor man vet at det er fjernvarmeinfrastruktur, før man eventuelt gir kunden tilknytning til strømmettet, for å sikre at man utnytter energiressursene best mulig, forhindre bygging av dobbel infrastruktur og for å sikre nettkapasitet til dem som trenger det.»

V o t e r i n g:

Forslaget frå Framstegspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti vart med 72 mot 27 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.05.41)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 3, frå Høgre og Framstegspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til tiltak for å redusere antall nettselskaper.»

V o t e r i n g:

Forslaget frå Høgre og Framstegspartiet vart med 67 mot 33 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.05.55)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 2, frå Høgre, Framstegspartiet og Kristeleg Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at saksbehandlingstiden for mindre nettetableringer reduseres kraftig, og at man har som målsetting at utbygging av trans-misjonsnettet ikke skal oversti-

ge en saksbehandlingstid på fire år, og at prosesser og rutiner endres deretter.»

V o t e r i n g:

Forslaget frå Høgre, Framstegspartiet og Kristeleg Folkeparti vart med 65 mot 36 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.06.09)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 1, frå Høgre, Framstegspartiet, Raudt, Venstre og Kristeleg Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjøre de nødvendige endringene i inntektsrammen, slik at nettselskapene får dekning for investering og drift av ny teknologi som kan bidra til å utnytte nettet bedre.» Miljøpartiet Dei Grøne har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget frå Høgre, Framstegspartiet, Raudt, Venstre og Kristeleg Folkeparti vart med 54 mot 47 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.06.27)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k:**I**

Stortinget ber regjeringen igangsette arbeidet med en reform av nettreguleringen som skal sikre mer nett raskere, økt kapasitet i nettet og at man raskere får tilgang på økt kapasitet, og komme tilbake til Stortinget med en sak om hvordan man skal oppnå dette.

V o t e r i n g:

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Vidare var tilrådd:

II

Stortinget ber regjeringen fremme forslag til nødvendige endringer i energiloven og gjøre endringer i tilhørende forskrifter slik at nettselskapene kan utrede og planlegge for nytt nett tidligere og starte konsesjonsbehandlingen for å få innvilget betinget konsesjon i områder hvor det er stor sannsynlighet for etablering av nytt forbruk.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti, Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 82 mot 15 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 14.06.53)

Votering i sak nr. 6, debattert 13. juni 2025

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag frå stortingsrepresentantane Alfred Jens Bjørlo og Ola Elvestuen om å sikre eit framtidssretta energisystem og tilgang på straum til ny verdiskaping i region Fjordane (Innst. 464 S (2024–2025), jf. Dokument 8:250 S (2024–2025))

Presidenten: Under debatten har Alfred Jens Bjørlo sett fram to forslag på vegner av Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringa sørge for at det blir lagt til rette for raskare utbygging av transformator-kapasitet for påkopling til statleg nett i regionar med stor ny og planlagd produksjon av fornybar energi, for å legge til rette for auka lokal og regional verdiskaping og grøn industriutvikling.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringa legge fram ei sak om å legge til rette for ei koordinert og samfunnsmessig samla best mulig løysing for påkopling til straum-nettet i samband med elektrifiseringa av Tampen ved at dette blir sett i samband med eksisterande planar om utbygging av ny transformatorstasjon på Grov.»

Det vert votert alternativt mellom desse forslaga og tilrådinga frå komiteen.

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Dokument 8:250 S (2024–2025) – Representantforslag frå stortingsrepresentantane Alfred Jens Bjørlo og Ola Elvestuen om å sikre eit framtidssretta energisystem og tilgang på straum til ny verdiskaping i region Fjordane – vedtas ikke.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komiteen og forslaga frå Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne vart tilrådinga vedteken med 87 mot 14 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 14.08.27)

Votering i sak nr. 7, debattert 13. juni 2025

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Samtykke til deltagelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2018/844 om endring av direktiv 2010/31/EU om bygningers energiytelse og direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet (Innst. 426 S (2024–2025), jf. Prop. 126 S (2024–2025))

Presidenten: Under debatten er det sett fram fem forslag. Det er

- forslaga nr. 1 og 2, frå Marit Arnstad på vegner av Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Raudt
 - forslag nr. 3, frå Lars Haltbrekken på vegner av Sosialistisk Venstreparti og Raudt
 - forslag nr. 4, frå Lars Haltbrekken på vegner av Sosialistisk Venstreparti
 - forslag nr. 5, frå Sofie Marhaug på vegner av Raudt
- Det vert votert over forslag nr. 5, frå Raudt. Forslaget lyder:

«Saken sendes tilbake til komité.»

Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Raudt vart med 70 mot 31 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.10.16)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 4, frå Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at tiltakene i bygningsenergidirektivet innføres uavhengig av EØS-avtalen.»

Miljøpartiet Dei Grøne har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Sosialistisk Venstreparti vart med 91 mot 10 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.10.32)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 3, frå Sosialistisk Venstreparti og Raudt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en plan for energieffektivisering av den norske boligmassen og hvordan støtteordninger til dette kan nå ut til alle inntektsgrupper, uavhengig av innføringen av EUs bygningsenergidirektiv.»

Miljøpartiet Dei Grøne har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget frå Sosialistisk Venstreparti og Raudt vart med 86 mot 15 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.10.47)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 1 og 2, frå Senterpartiet, Framstegspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Raudt.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen si nei til innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2018/844 om endring av direktiv 2010/31/EU om bygningers energiytelse og direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere konsekvensene av en eventuell innlemmelse i EØS-avtalen av bygningsenergidirektivet i lys av den samlede integreringen i EUs energipolitikk over tid og rapportere tilbake til Stortinget om dette.»

V o t e r i n g:

Forslaga frå Senterpartiet, Framstegspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Raudt vart med 59 mot 42 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.11.36)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k:

Stortinget samtykker i deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2018/844 om endring av direktiv 2010/31/EU om bygningers energiytelse og direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet.

Presidenten: Senterpartiet, Framstegspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Raudt har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g:

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 59 mot 42 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 14.12.23)

Votering i sak nr. 8, debattert 13. juni 2025

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2012/27/EU og direktiv (EU) 2018/2002 om energieffektivitet (Innst. 423 S (2024–2025), jf. Prop. 136 S (2024–2025))

Presidenten: Under debatten er det sett fram fem forslag. Det er

- forslaga nr. 1 og 2, frå Marit Arnstad på vegner av Senterpartiet, Framstegspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Raudt
- forslag nr. 3, frå Lars Haltbrekken på vegner av Sosialistisk Venstreparti
- forslaga nr. 4 og 5, frå Sofie Marhaug på vegner av Raudt

Det vert votert over forslag nr. 5, frå Raudt. Forslaget lyder:

«Saken sendes tilbake til komité.»

Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget frå Raudt vart med 71 mot 29 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.13.11)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 4, frå Raudt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en sak for Stortinget om en mer ambisiøs satsing på energieffektivisering, med klare mål, bedre støtteordninger, strengere krav til bygg og mer rettferdig nettleie, som ikke innebærer innføring av flere av EUs energidirektiver.»

Miljøpartiet Dei Grøne har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget frå Raudt vart med 92 mot 8 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.13.26)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 3, frå Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at tiltakene i energieffektiviseringsdirektivet innføres uavhengig av EØS-avtalen.»

Miljøpartiet Dei Grøne har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget frå Sosialistisk Venstreparti vart med 90 mot 10 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.13.42)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 1 og 2, frå Senterpartiet, Framstegspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Raudt.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen si nei til innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2012/27/EU og direktiv (EU) 2018/2002 om energieffektivitet.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere konsekvensene av en eventuell innlemmelse i EØS-avtalen av energieffektiviseringsdirektivet i lys av den samlede integreringen i EUs energipolitikk over tid, og rapportere tilbake til Stortinget om dette.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Senterpartiet, Framstegspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Raudt vart med 59 mot 42 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 14.13.58)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Stortinget samtykker i deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2012/27/EU og direktiv (EU) 2018/2002 om energieffektivitet.

Presidenten: Senterpartiet, Framstegspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Raudt har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 59 mot 42 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 14.14.28)

Votering i sak nr. 9, debattert 13. juni 2025

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2018/2001 om å fremme bruk av energi fra fornybare energikilder (fornybardirektivet (2018)), som rettet i 2020 og 2022, og med endringer gjennom delegert kommisjonsforordning (EU) 2022/759 (Innst. 424 S (2024–2025), jf. Prop. 137 S (2024–2025))

Presidenten: Under debatten er det sett fram ti forslag. Det er

- forslaga nr. 1 og 2, frå Marit Arnstad på vegner av Senterpartiet, Framstegspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Raudt
- forslaga nr. 3–5, frå Marit Arnstad på vegner av Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Raudt

- forslaga nr. 6 og 7, frå Marit Arnstad på vegner av Senterpartiet og Raudt
 - forslaga nr. 8 og 9, frå Lars Haltbrekken på vegner av Sosialistisk Venstreparti og Raudt
 - forslag nr. 10, frå Sofie Marhaug på vegner av Raudt
- Det vert votert over forslag nr. 10, frå Raudt. Forslaget lyder:

«Saken sendes tilbake til komité.»

Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Raudt vart med 71 mot 30 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.15.31)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 8 og 9, frå Sosialistisk Venstreparti og Raudt.

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at en eventuell innlemmelse av fornybardirektivet i EØS-avtalen ikke går på bekostning av en demokratisk og miljømessig grundig behandling av nye konsesjonssøknader.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan Norge kan harmonisere reglene om fornybar energi i transportsektoren, om biodrivstoffer og andre lignende tekniske regler med EU, uavhengig av innlemmelsen i EØS-avtalen av hele fornybardirektivet, og komme tilbake til Stortinget med en sak om dette.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Sosialistisk Venstreparti og Raudt vart med 88 mot 13 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 14.15.50)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 6 og 7, frå Senterpartiet og Raudt.

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Statnett melder seg ut av Association of Issuing Bodies (AIB).»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at NVE endrer sine opprinnelsesgarantinettsider til å inkludere et kakediagram med fysisk kraftforbruk og til å beskrive tydelig hva som er forskjellen mellom norsk kraftforbruk basert på opprinnelsesgarantier og faktisk fysisk forbruk, samt å gjengi CO₂-intensitet per kraftforsyningskilde, ikke en samlet CO₂-intensitet for restmiksen.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Senterpartiet og Raudt vart med 79 mot 22 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 14.16.04)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 3–5, frå Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Raudt.

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at opprinnelsesgarantier ikke skal ha noen innvirkning på energiforbrukeres klimarapportering. Strømforbruk i Norge, uavhengig av opprinnelsesgarantier, må kunne dokumenteres som fornybart.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stanse utstedelsen av opprinnelsesgarantier.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at opprinnelsesgarantier ikke kan selges til utenlandske aktører.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Raudt vart med 71 mot 30 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 14.16.19)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 1 og 2, frå Senterpartiet, Framstegspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Raudt.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen si nei til innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2018/2001 om å fremme bruk av energi fra fornybare energikilder (fornybardirektivet (2018)), som rettet i 2020 og 2022, og med endringer gjennom delegert kommisjonsforordning (EU) 2022/759.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere konsekvensene av en eventuell innlemmelse i EØS-avtalen av fornybardirektivet i lys av den samlede integreringen i EUs energipolitikk over tid, og rapportere tilbake til Stortinget om dette.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Senterpartiet, Framstegspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Raudt vart med 59 mot 42 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 14.16.34)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Stortinget samtykker i deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2018/2001 om å fremme bruk av energi fra fornybare energikilder (fornybardirektivet (2018)), som rettet i 2020 og 2022, og med endringer gjennom delegert kommisjonsforordning (EU) 2022/759.

Presidenten: Senterpartiet, Framstegspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Raudt har varslet at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 59 mot 42 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 14.17.10)

Votering i sak nr. 10, debattert 13. juni 2025

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av kapasiteten i strømmettet (Innst. 493 S (2024–2025), jf. Dokument 3:7 (2024–2025))

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Dokument 3:7 (2024–2025) – Riksrevisjonens undersøkelse av myndighetenes arbeid med å sikre tilstrekkelig kapasitet i strømmettet – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 11, debattert 13. juni 2025

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av årsaker til utfordringer i barnevernet (Innst. 442 S (2024–2025), jf. Dokument 3:10 (2024–2025))

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Dokument 3:10 (2024–2025) – Riksrevisjonens undersøkelse av årsaker til utfordringer i barnevernet – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g:

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 12, debattert 13. juni 2025

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av statlige virksomheters leieavtaler for lokaler i markedet (Innst. 494 S (2024–2025), jf. Dokument 3:8 (2024–2025))

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k:**I**

Stortinget ber regjeringen, på bakgrunn av Riksrevisjonens undersøkelse, jf. Dokument 3:8 (2024–2025), igangsette en gjennomgang av instruks om håndtering av bygge- og leiesaker i statlig sivil sektor for å redusere risikoen for at det inngås leieavtaler med ulovlige forpliktelser for staten.

V o t e r i n g:

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Vidare var tilrådd:

II

Dokument 3:8 (2024–2025) – Riksrevisjonens undersøkelse av statlige virksomheters leieavtaler for lokaler i markedet – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g:

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 13, debattert 13. juni 2025

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av habilitet i anskaffelser i Statsbygg (Innst. 491 S (2024–2025), jf. Dokument 3:9 (2024–2025))

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k:

Dokument 3:9 (2024–2025) – Riksrevisjonens undersøkelse av habilitet i anskaffelser i Statsbygg – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g:

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Sak nr. 14 [14:18:30]

Referat

Presidenten [14:18:30]: Det ligg ikkje føre noko referat. Dermed er kartet for i dag ferdig handsama. Ber nokon om ordet før møtet vert heva? – Møtet er heva.

Møtet slutt kl. 14.19.
